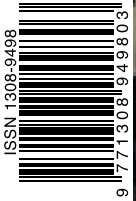

serbest

MİMAR

EKİM | 2017 | 27
10 TL
TSMD'nin 30.Yılı

Hayatın Mesajı ve Yeni Yerler Keşfetmeye Adanmış Bir Mimarlık Dergisi | Aygıllı Tasarım Sadece Bir Sanatın Değildir | Çekirge Meydanı Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yürütme | Sürdürülebilirlik Kavramı Çerçevesinde Mimarlık Eğitiminin Eleştiril Bir Bakış

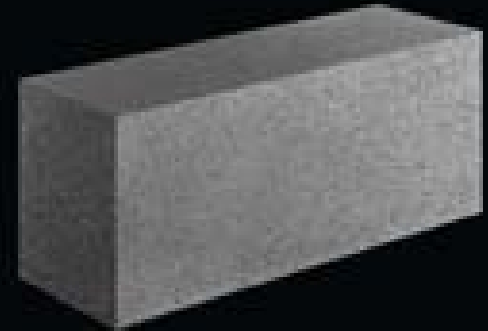
Yaşam alanlarınız için Elektromanyetik Kalkan **EMİBLOK**

Wi-Fi, GSM, 3G, 4.5G gibi elektromanyetik dalgalar
hepimizin sağlığını tehdit ediyor.

Ae-Ge Merkezimiz tarafından geliştirilen nano teknolojik
formülü EMİBLOK, radyo frekans bandında yer alan
elektromanyetik dalgaları emerek sağlıklı yaşam alanları
oluşturur. EMİBLOK, binanızın yaşam ömrü süresince
%99'a varan oranda pasif koruma sağlar.

EMİBLOK, sevdiklerimizin sağlığına kalkan olur.

emiblok
www.akg-gazbeton.com

Kentlere ruhunu veren
mimarlarımızın
Dünya Mimarlık Günü
kutlu olsun.

Doğanın bize sunduğu cama
projelerinizle hayat verdiğiniz
için teşekkür ederiz.

0850 222 9 872
444 9 872
mimaricam@sisecam.com
sisecamduzcam.com
f/sisecamduzcam

04 **masaüstü**06 **yaka resmi**

Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever
Feraz Manevi

Değerli Hüseyin Yurtsever Anısına
Sevgi Lökçe

Bir Efsane Daha Gitti...
Gonca Arıkkök

09 **SMD'lerden**12 **PROFİL**

Hayatını Mesleğine ve Yeni Yerler Keşfetmeye Adanmış Bir Mimar: Sezar Aygen
Ercan Çoban - Mehmet Soylu

22 **DOSYA**

Stadyum Sadece Bir Stadyum Değildir
Hasan Özbay - Aytaç Özen - Derya Yazman Noyan

36 **YENİ**

İncek Park Evleri
Teknopark Ankara
Adana Müzesi: Milli Mensucat Fabrikası

46 **YARIŞMA**

Bursa Osmangazi Belediyesi Çekirge Meydanı
Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yarışması

62 **GÖRÜŞ**

Sürdürülebilirlik Kavramı Çerçevesinde Mimarlık Eğitimine Eleştirel Bir Bakış
İlhan Selim Kural

66 **YORUM**

Yazgan Tasarım Mimarlık'tan "in search of smart project"
Poetik İmgeyi Mekan Üzerinden Okumak: Milli Reasürans Binası
Ceren Hamiloğlu - Arda Karaburçak
Binaların Hikayeleri
M. Turhan Kayasü

76 **ORADAYDIK**

Geçmişin Çağdaş ile Kaynaştığı Kent: Milano
Cüneyt Kurtay - Esmâ Eroğlu

86 **özetler**

(İngilizce, Rusça ve Arapça) . Summary . Содержание . خلاصة

İSTANBUL SMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2 Gümüşsuyu
34015 İstanbul
+90 212 2924380 (tel)
+90 212 2924382 (faks)
www.ismd.org.tr

TÜRK SMD

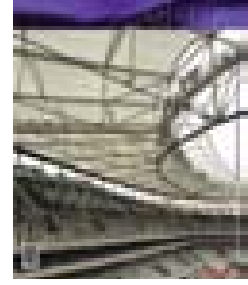
TSMD Mimarlık Merkezi
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164
Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr

İZMİR SMD

Cumhuriyet Bulvarı 2. Kordon 209/4 Alsancak
35220 İzmir
+90 232 4631630 (tel)
+90 232 4631057 (faks)
www.izmir-smd.org.tr

Yazılarda ifade edilen görüşler yazarlarına aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Reklamlar, reklamı veren firmanın sorumluluğundadır ve serbestMİMAR reklamlarda verilen bilgilerden sorumlu tutulamaz.

27. Sayı Kapak Konusu
Bünyamin Derman
BJK Vodafone Arena

serbestMİMAR
Üç Ayda Bir Yayınlanır

Sahibi
Aytek İtez
TSMD Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Soylu

Editör
Derya Yazman Noyan
editor@tsmd.org.tr

Yayın Komisyonu
Ali Sinan, Aslı Özbay,
Aytaç Özen, Cüneyt Kurtay,
Deniz Güner, Derya Yazman Noyan,
Dürin Süer, Figen Kıvılcım,
Hasan Özbay, H. Okan Çetin,
Hüseyin Kahvecioğlu, İlhan Selim Kural,
Kadri Atabaş, Kerem Piker, Mehmet Soylu,
Osman Tural, Ömer Mustafa Özen, Şerife Meriç

Yayın Sekreterliği
Serap Sür

Grafik Uygulama
Fikriye Karasu
ANBA Anadolu Basın Ajansı

İletişim
TSMD Mimarlık Merkezi
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164
Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr
info@tsmd.org.tr

Abone, Reklam ve Dağıtım

ANBA Anadolu Basın Ajansı
Tunus Caddesi 50A/11 Kavaklıdere 06550 Ankara
+90 312 4675381 (tel)
+90 312 4675383 (faks)

Reklam Koordinatörü
Selver Toprak
selver@anbarapor.com

Baskı
Salmat Basım Yayıncılık
+90 312 341 10 24

SMD Üyelerine Ücretsiz Gönderilir
Fiyatı 10 TL Abonelik 35 TL Öğrencilere 30 TL

SEZAR AYGEN’İ KAYBETTİK...

TSMD eski başkanlarından Sezar AYGEN’nin hayatını kaybettiğini üzülererek öğrenmiş bulunuyoruz. Bu sayımızın Profil bölümünü kendisiyle yapmış olduğumuz söyleşiye ayırmıştık. Fakat dergimizin baskıya gönderilmesinin arifesinde bu üzücü haberi aldık.

Sezar Beyi geçen ay söyleşi yapmak amacıyla evinde ziyaret ettik, bu vesile ile de kendisini tanıma fırsatı yakaladım. Biraz yorgun ve bitkin olmasına karşın, bizi görünce yaşadığı heyecanı hatırlıyorum. Mimarlığa emek veren biri olarak, yıllar sonra, yaptığı onca işin tekrar konuşuluyor olması ve tüm bu konuşulanların kayıt altına alınmasının kendisini çok mutlu ettiğini ve gururlandığını düşünüyorum, umuyorum. En son Sezar Beyi, röportajımızın editlenmesi aşamasında evinde tekrar ziyaret etmiştim ve 15 sayfalık metni sesli bir şekilde okuyarak, istemiş olduğu düzeltmeleri yapmıştık. O gün de yaptığımız bu işin ne kadar doğru ve Sezar Beyi mutlu eden bir şey olduğunu anladım. Mesleğine olan bağlılığı bu durumdan da belli oluyordu.

Kendisi bu röportajın dergimizde basılı halini maalesef göremedi ama bizlere, mimar adaylarına güzel bir anı bıraktı.

Sezar Aygen’nin yakınlarına başsağlığı diliyor, onunla yaptığımız keyif i röportajımızı Profil bölümümüzde sizlere sunuyoruz.

Derya Yazman Noyan

01

02

03

04

01 T.C Kırıkkale Üniversitesi

Araştırma Laboratuvarı

Ekrem Bahadır Çalışkan

Proje Ofisi: EBC Mimarlık Proje Ltd. Şti
Tasarım Ekibi: Ekrem Bahadır Çalışkan
Mimari Proje Ekibi: Mustafa Özeltin,
Fatih Zorer

İşveren: T.C Kırıkkale Üniversitesi
Ana Yüklenici: YSK Mühendislik Ltd. Şti
Uygulama Projesi: EBC Mimarlık Proje Ltd.Şti
Statik Projesi: MN Müşavirlik Bilg. Sist. Müh.
İnş. Tic. Ltd. Şti.

Mekanik Projesi: YMT Mühendislik
Müşavirlik San. Tic. Ltd. Şti.
Elektrik Projesi: Özyay Mühendislik Elektrik
İnş. Taah. San. Ve Tic. Ltd. Şti.
Altyapı Projesi: YSK Mühendislik Ltd. Şti.
Proje Başlangıç Yılı: 2017
Proje Bitiş Yılı: 2017
İnşaat Başlangıç Yılı: 2017
İnşaat Bitiş Yılı: 2019
Arsa Alanı: 4.200 M²
Toplam İnşaat Alanı: 4.400m²

Toplam 4.500 m² büyüklüğünde laboratuvar binası içinde farklı çalışmalar için gereken özelliklere sahip laboratuvarlar, uzman odaları, araştırma ofisleri, yönetim ve servis birimleri birbiriyle ilişkili farklı bloklarda çözülmüştür. Tüm laboratuvarlarda kullanıma özel mahal planlaması ve elektromekanik tesisat planlanmıştır.

02 T.C. Kırıkkale Üniversitesi

Stadyum Projesi

Ekrem Bahadır Çalışkan

Proje Ofisi: EBC Mimarlık Proje Ltd.Şti
Tasarım Ekibi: Ekrem Bahadır Çalışkan
Mimari Proje Ekibi: Mustafa Özeltin
İşveren: T.C. Kırıkkale Üniversitesi
Ana Yüklenici: YSK Mühendislik Ltd. Şti.-
Tolga Dedeoğlu
Uygulama Projesi: EBC Mimarlık Proje Ltd. Şti
Statik Projesi: MN Müşavirlik Bilg. Sist. Müh.
İnş. Tic. Ltd. Şti.
Mekanik Projesi: YMT Mühendislik
Müşavirlik San. Tic. Ltd. Şti
Elektrik Projesi: Özyay Mühendislik Elektrik
İnş. Taah. San. VE Tic. Ltd. Şti.
Tesisat Projesi: YSK Mühendislik Ltd. Şti.
Proje Başlangıç Yılı: 2017
Proje Bitiş Yılı: 2017
İnşaat Başlangıç Yılı: 2018
İnşaat Bitiş Yılı: 2019
Arsa Alanı: 48.500 m²
Toplam İnşaat Alanı: 3.650 m²

Proje, Olimpik müsabakaların yapılabileceği atletizm pisti, 3.600 m² kapalı alanlı ve 2000 kişi kapasiteli kapalı tribün yapısı ve 5.500 kişi

kapasiteli açık tribünden oluşmaktadır. Kapalı tribün yapısı, stadyumun batı cephesine ve alçak kotlu alana konularak hem doğru bakış yönü elde edilmiş hem de istinat yapısı olarak çalışarak eğimli arazinin düzeltilmesine yardım etmiştir. Binanın alt katında olan ve kapalı yüzme havuzu-açık sahalar bakan cephesinde spor faaliyetleri için farklı büyüklüklerde alanlar oluşturulmuştur.

03 Serçeşme İnanc ve Kültür Merkezi

Fatih Yavuz, Ö. Emre Şavural

Mimari Ekip: Fatih Yavuz, Ö. Emre Şavural,
İbrahim Yavuz, Ege Çakır, Merve Şen,
Taner Keskin, İskender Erdem
Danışmanlar: Zafer Kinaci, Kemal Ovacık,
Bahri Türkmen, Nursel Güvendir
İşveren: Hüncar Hacı Bektaş Veli Vakfı
Yarışma tarihi: 2017
Kapalı Alan: 3.200 m²

“Dili, Dini, Rengi Ne Olursa Olsun,

İyiler İyidir.” - Hacı Bektaş-i Veli

Proje arazisi, planlanan konut dokusu ile sarılmıştır ve konum olarak Dedebağ Türbesi ve Hacı Bektaş-i Veli Müzesi aksı üzerinde bulunmaktadır. Konut dokusu seyrek, tek katlı ve müstakil binalardan oluşurken, araziye çevreleyen yollardan ikisi yaya yolu olarak planlanmıştır. Bu yüzden yapılacak İnanc ve Kültür Merkezi projesi, çevresindeki dokuya saygılı bir biçimde yerleşmeli ve kentsel boşlukları ile kamusal ve yarı kamusal zeminler oluşturmalıdır. Çevresel unsurların yanında Bektaşî Kültürünün getirdiği hoşgörü ve yalınlık ilkelerinin Mimari dile yansımaları yapı kimliğinin oluşması için esastır.

İhtiyaç Programı, Cem Evi işlevinin dışında toplumun bütün bireylerini bir araya getirecek toplanma (Cem) merkezi oluşturmaya yönelik işlevler içermektedir. Bu sebepten, yapının kamusal alanları içerdiği gibi mahremiyet gerektiren alanları da barındırması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu işlevler kamusal derecelerine göre kesit düzleminde ayrıştırılmıştır. Üst kotta Cem Evi, Yönetim, Kütüphane, Konukevi ve Cenaze Birimleri gibi mahremiyet gerektiren fonksiyonlar yer alırken, Kamusal düzlemle temas kuran alt kotta ise Çok Amaçlı Salon, Derslikler ve Aşevi bulunmaktadır. Fonksiyonların yanı sıra alanların arasında kalan açık ve yarı açık mekanlar da kütleler ile birlikte ele alınmıştır. Böylece, batin ve zahir arasındaki ilişki bütüncül bir biçimde sağlanmıştır. Bunun yanı sıra yirmi metrelik çekme mesafesi peyzaj elemanları ile kamusal alt avlu ile birleştirilmiş, kentsel zemin ile yapı arasında ilişki kurulmuştur.

Mimari Dilin yalınlığı ve sadeliği Bektaşî öğretileri ile ilişkiliyken, kullanılan malzeme ve yapı tipolojisi kent dokusuyla uyum sağlamaktadır. Sonuç olarak, Serçeşme İnanc ve Kültür Merkezi Projesi, bulunduğu yapısal çevrede fiziksel ve manevi bağlamda ahenk içerisinde yer bulmaktadır.

04 Dakar Çok Amaçlı Spor Salonu

Kerem Yazgan, Begüm Yazgan

Projenin adı ve yeri: Dakar Arena Çok Amaçlı Spor Salonu, Dakar-Senegal
Proje Müellifi: Yazgan Tasarım Mimarlık
Tasarım Ekibi: Yazgan Tasarım Mimarlık
Statik: Meinhardt Türkiye,
Uzay Konstrüksiyon Sistemleri
Mekanik: Metta Mühendislik
Elektrik: EMT Mühendislik
İşveren: Summa A.Ş.
Projenin Alınış Yöntemi: Teklif
Proje Yılı: 2016-2018
İnşaat Alanı: 189.500 m²

Dakar Arena, Senegal’da bulunan 15.000 seyirci kapasiteli çok amaçlı bir spor salonudur. Salon toplanma ve etkinlik alanı olarak kullanılabilen kentsel plazası yoluyla şehir ile bir ilişki kurar. Dakar Çok Amaçlı Spor Salonu’nun, Senegal’in mimari kültüründen, renklerinden ve desenlerinden ilham alınarak tasarlanan cephesindeki güneş kırıcılar yalnızca görsel bir derinlik vermekle kalmaz, aynı zamanda cepheye renk ve ritim yoluyla hareket de katmaktadır. Renkli yaprakların cephedeki yansımaları ana dolaşım alanının beyaz duvarlarına düşerek güneş yoluyla gün içerisinde farklı hareketler kazanır. Tribünler, her izleyiciye aynı izleme açısını vermesi düşünülerek parabolik bir kesit üzerinde geliştirilmiştir. Salon asıl olarak basketbol, tenis, box gibi spor aktiviteleri için tasarlanmış olmasına rağmen, konserler ve kongreler gibi kültürel etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır. Dakar Çok Amaçlı Spor Salonu FIBA (Uluslararası Basketbol Federasyonu)’nın kriterlerine uygun bir şekilde geliştirilmiştir. Spor salonu aynı zamanda, evrensel tasarım standartları göz önüne alınarak engelliler, yaşlılar, çocuklar ve ailelerinin de binada rahatça dolaşabileceği ve kolayca ulaşabileceği şekilde tasarlanmıştır.

Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever (1946-2017)

PROF. DR. HÜSEYİN YURTSEVER

Feraz Manevi

Çok değerli bir bilim adamı; alçakgönüllü bilge bir kişi, çok yönlü bir entelektüel; çağdaş yaşam, davranış ve anlayış biçimlerine örnek bir kişilik; Atatürk ilke ve devrimlerinin uygulayıcısı ve savunucusu, Sayın Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever, hep sevgi ve saygıyla yad edilecek; adı, hatıralardan ve hafızalardan asla silinmeyecektir. Allah rahmet eylesin, Ruhları şad, mekanları cennet olsun.

Saygıdeğer eşleri Çiğdem Yurtsever, kızları Bengi Yurtsever ve oğulları Alp Yurtsever, hocamın rahatsızlıkları süresinde kendisini bir saniye yalnız bırakmamıştır. Sonsuz hizmetleri ve fedakarlıklarından dolayı kendilerine şükranlarımı sunar, baş sağlığı dilerim.

Hüseyin Hocam ile eğitimim, 1986 yılında güz Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde, Temel Eğitim dersleri ile başlamış ve sonraki yıllarda da devam etmiştir. Söylemlerindeki bilimsel, felsefi, tarihsel yön, romanlarına da dikkat çekmektedir.

Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever Kimdir?

İran doğumlu olan Hüseyin Yurtsever, ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Kayseri'de, yüksek öğrenimini 1972 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde tamamladı. Doktora öğrenimini, "Doğal Yapılaşma İlkelerine Dayalı Bir Biçimlendirme Yöntemi" adı altında hazırladığı tezle, 1986 yılında yine aynı üniversitede tamamladı. Fakülteden mezun olduğu günden bu yana, Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nde Fen Heyeti Müdürlüğü, Ankara'da mimari büro işletmeciliği, Bingöl Devlet Hastanesi inşaatında şantiye şef işi, Suudi Arabistan sınır muhafızları, villa ve sosyal tesisleri inşaatında planlama müdürlüğü, Selçuk Üniversitesi'nde mimarlık bölümü başkanlığı, Gazi Üniversitesi'nde bilim dalı başkanlığı, Erciyes Üniversitesi'nde anabilim dalı başkanlığı, mimarlık bölümü başkanlığı ve mimarlık fakültesi dekanlığı, Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi dekanlığı olmak üzere, mimarlık mesleğinin değişik çalışma alanlarında, tasarımcı, uygulamacı, araştırmacı, eğitimci ve yönetici olarak çeşitli görevler üstlendi. Ayrıca, Erciyes Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı, Kültür Bakanlığı, Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyeliği, Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma

Vakfı danışma kurulu üyeliği, TMMOB Mimarlar Odası Yayın Komitesi üyeliği ve çeşitli mimari proje yarışmalarında jüri üyeliği görevlerinde bulundu. Katıldığı çeşitli ulusal mimari proje yarışmalarında mansiyonlar aldı. Türk Eğitim Derneği, "Eğitim Bilim Ödülü"ne Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü'nce 1995 yılında aday gösterildi.

Doğanın ve doğadaki yapısal varlıkların ortak yapılaşma ilkeleri üzerinde yoğunlaşan ve estetiğe ilişkin görüşünün temelini oluşturan çalışma ve araştırmalarını, çeşitli kitap ve dergilerde yayımlamış ve bir tasarım yöntemine dönüştürdüğü bu yaklaşımını mimarlığın tasarım ve eğitim alanına taşımıştır. "Uygulamalı Estetik", "Mimarlıkta Temel Eğitim", "Üç Boyutun Temel İlkeleri", "Demir Kapı - Anılar Mekanlar Çocuklar", "Bilinmezlik Deryası - şiir", "Kozmos- Kaos - Kübizm", "Kumsaldaki Salyangoz", "Bronz Kolye" adı altında yayımlanan kitaplarının yanı sıra, "Modernizm ve Postmodernizm Kaosundan Geleceğin Biçimine", "Yapılaşmadan Tasarıma", "Mimarlık Eğitiminde Fütüroloji", "Doğrusal Elamanlarla Strüktürel Tasarım", "Doğal Veriler Işığında Ölçü, Modül ve Oran" adı altında yayımlanmış kitap bölümü ve makaleleri de bulunmaktadır.

Uygulaması gerçekleştirilen, mimari tasarımlarından bazıları, Muş Hükümet Konağı Binası, Erciyes Üniversitesi Merkez Kampusu Genel Yerleşim Planı, Erciyes Üniversitesi Stadyumu ve Açık Amfisi, Erciyes Üniversitesi Develi Kampusu Genel Yerleşim Planı, Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Kreş ve İlköğretim binaları olarak sıralanabilir.

Akademik ve mesleki çalışmalarının yanı sıra şiir ve resim denemeleri de bulunan Hüseyin Yurtsever, Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta iken Yüksek Öğretim Kurulu'nun 14 Ocak 2005 Günlü Genel Kurul toplantısında alınan karar uyarınca, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'ne dekan olarak atanmış ve daha sonra üniversite adı Karabük Üniversitesi olan Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'ne dekanlık görevini sürdürmüştür. Karabük Üniversitesi'nden 2012 yılında emekli olmuştur.

2012 yılında Karabük Üniversitesi'nde düzenlenen "Ömer Hayyam" konulu konferanslarını geçen sene dijital kayıttan izlediğimde çok farklı, derin, eğlenceli ve ince mesajlarla dolu bir şekilde 1000 sene öncesinden günümüze dek seyahat ettiğimi hissettim. Bu sunumda Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever; Ömer Hayyam'ın seyahatlerini, çalışmalarını ve eserlerini yaşadığı dönemin özelliklerini göz önünde bulundurarak tarihi bilgiler ışığında aktarmıştır. Sunumu esnasında sık sık Hayyam'ın Rubailerine yer vererek dinleyicilere keyifli dakikalar yaşatmıştır.

Bana çok kibar bir şekilde "Feraz'can" şeklinde hitaplarını unutmayacağım. Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever Hocamı yazmak ve anlatmak mümkün olmamakla birlikte, yetiştirdikleri binlerce mimar, mühendis ve hür insanlar adına Türk Serbest Mimar Derneği'ne bu yazımı yayınlayacaklarından dolayı şükranlarımı sunarım.

Sözlerime Hüseyin Hocamın sevdiği şair Ömer Hayyam'ın "Hiç" adlı rubaisini ve tercümesini ruhlarına ithaf etmek isterim:

بنگر ز جهان چه طرف بر بستم هیچ

Evrene bakınız hangi tarafını kapattım, hiç

وز حاصل عمر چیست در بستم هیچ

Ömrümün sonunda ne kaldı elimde, hiç

شمع ظریم ولی چو بنشستم هیچ

Sevinç mumuyum ama sustuysam, hiç

من جام بستم ولی چو بنشستم هیچ

Ben güneşin kadehiyim ama kırıldıysam, hiç

DEĞERLİ HÜSEYİN YURTSEVER ANISINA

Sevgi Lökçe
Atılım Üniversitesi / GSTMF Dekanı

Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever ile Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ne gitmeden önce Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde ilk kez görev aldığı zaman tanışmıştım. Doktorasını (lisans ve doktora İTÜ) yeni tamamlamıştı. Daha önce hiç karşılaşmadığım Yurtsever Hoca ile beş yıl boyunca Temel Tasarım Atölyesinde bir grup içinde ortak çalıştık. Tasarım stüdyolarında görev yaparken yeni bir grup içinde Temel Tasarımda görev almak benim için de yeni bir deneyimdi. Yürütülen dersin notlarını daktilom ile (o dönem bilgisayar yoktu !) kendisi ile birlikte yazdık. Bu ortak çalışma birlikteliği zaman içinde arkadaşlık ve dostluğa dönüştü.

Bu dostluğu değerli kılan Hüseyin Yurtsever Hocanın içe dönük karakteriyle sınırlarını titizlikle kendisinin belirlediği sosyal yaşamında yer almak olduğunu, O'nun az sayıda arkadaş ve dost çevresini gördükten sonra daha iyi anladım.

Erciyes Üniversitesi'nde Mimarlık Fakültesi'nde dekan ve rektör yardımcısı olarak görev yaparken beş yıl boyunca telefon ile her görüşmede beni Kayseri'de görev yapmaya sürekli davet edişi, en sonunda benim daveti kabul edişim, sevgili eşi Çiğdem Yurtsever'in içten konukseverliği ile anılarımda yer alan Hüseyin Yurtsever için böyle bir yazı oldukça zor. Yıllar önce Ankara'dan ayrılmadan eşim Coşkun Lökçe'ye ofisi için özenle tasarlayarak hediye ettiği, 'Altın Oran' konulu resim artık evimizde bir dostluğun anı tablosu!

O'nu mahcup gülüşü ile, eğitimde çok disiplinli ciddi ödünsüz duruşu ile, doğal yapılaşma ilkeleriyle uzayda matematik ve geometrinin sonsuz olanaklarını sunan çok yüzlü formları iki ve üç boyutlu olarak öğrencilerine aktarmaktaki becerisi ve **en önemlisi her türlü dogmadan uzak aklın öncülüğüne olan sonsuz inancı** ile hatırlayacağım. Sevgili ailesinin ve öğrencilerinin acısını saygı ve sevgiyle paylaşıyorum.

Ülgün Arıkök (1935-2017)

BİR EFSANE DAHA GİTTİ...

Gonca Arıkök

Onu 1976 senesi tanıdım. Mimari proje dersinde ve görür görmez aşık oldum. Dedim ki işte bu adamla evleneceğim. Evlendim de 1990 senesinde. Tam 27 yıl süren bir evlilik. Son derece yakışıklı, karizmatik, kibar ve asil bir adamdı Ülgün Arıkök.

Çok donanımlı, kültürlü ama bir o kadar duygusal ve inatçı. Sanırım onun bu inatıydı onu hayata beni de ona bu kadar çok bağlayan. O dominant ben dominant işte yıllar böyle şimşekler çakarak geçti gitti. Onun bu hayattan gideceğine hele beni bırakıp gideceğine hiç inanmazdım. O kadar güçlü bir bünyesi ve yaşama sarmaşık kökü gibi tutunması vardı ki. Sanıyordum Ülgün'im ölümsüz. O kadar çok badireler, sıkıntılar ve hastalıklar atlattık ki dedim ki bu da geçer.

3 Temmuz sabahı zatürree teşhisiyle yattığımız Bodrum Devlet Hastanesinden maalesef 5 Temmuz sabahı bensiz göçtü gitti hayatım. İnanamadım, şok geçirdim. Hala şoktayım onu o kadar çok özledim ki.

Ülgün hayatta tanıdığım en dürüst, sözüne güvenilir ve yalanı olmayan ender insanlardan biriydi hatta zaman zaman kendisiyle bu kadar dümdüz olması konusunda tartışırdık.

Hayata, mesleğine ve meslekdaşlarına küs gitti. Mesleki hayatında çok haksızlıklara uğradı. Önce mücadele etti ama baktı ki değişen bir şey yok teslim oldu, içine kapandı üzüntüden diabetes hastası oldu.

Onu anlatmak çok zor nasıl desem sözlerim bitti tıkanım. Umarım gittiği yerde çok mutlu ve başarılı bir yolculuğu olur. Güle güle canım, yolun ışıklı olsun. Bir gün kavuşmak varsa ben orada seni mutlaka bulurum canım seni çok seviyorum...

Eşin

Özgeçmiş: İstanbul'da Kabataş Erkek Lisesi sonrası girdiği Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümünü bitirerek, mesleki görgü ve bilgisini geliştirmek için gittiği İsviçre Cenevre'de 6 yıl J. Marc Lamunier ve Billaud bürolarında kollaratör ve büro şefi olarak çalışmıştır. Buralarda, konut, büro ve eğitim yapılarında proje ve şantiye çalışmalarıyla deneyim ve ihtisas kazanmıştır.

Bilahare yurda dönerek askerlik hizmetini Fenerbahçe Askeri Kampı tesislerinde inşaattan sorumlu Yüksek Subay olarak yapmış ve birçok eser bırakmıştır. Askerlik sonrası 1970 yılında Ankara'da mimarlık bürosu açarak daha çoğu resmi yapılar olmak üzere sayısız projeler üretmiştir. Bunlara örnek olarak resmi büro ve bakanlık yapıları, Ankara Üniversitesi Kardiyoloji Hastanesi, Afşin Elbistan Termik Santrali 2500 kişilik Memur Sitesi, Dalaman Havaalanı Üstyapı Tesisleri, Ankara'da Arı Koleji Balgat Tesisleri (Çankaya Üniversitesi) yapıları, Sivas Havaalanı Terminal Binası, yurdun birkaç yerinde inşa edilen tip yaşlılar huzurevi, 1984 yılında mimari literatürde çok konuşulan ve dünyanın en ünlü otelcilik şirketlerince büyük ilgi gösterilen ama ne yazık ki girişimcinin vefatı sonucu gerçekleştirilmeyen 800 yataklı Ankara Kongre Otel ve bugüne kadar ülkede çıkarılan en büyük mimarlık yarışması olan Ankara Esenboğa Havaalanı Komple Üstyapı Tesisleri konkursu gösterilebilir. Ancak teknik blok kontrol kulesi yapısı hariç maalesef gerçekleştirilmemiştir.

Ülgün Arıkök ayrıca 1970-1984 yılları arasında Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde part time öğretim görevliliği yapmış ve birçok önemli mimar yetiştirmiştir. 1999 yılından itibaren İDA Ltd. şirketinin mimarlık bölümü yöneticiliği yapan Ülgün Arıkök, proje çalışmalarını 1987 yılından beri bilgisayarla yapmaktaydı.

Türk Serbest Mimarlar Derneği (TürkSMD), Türkiye İMSAD'ı ziyaret etti

Türk Serbest Mimarlar Derneği (TürkSMD) ile Türkiye İMSAD, 20 Temmuz 2017 tarihinde Cemile Sultan Korusu'nda bir araya geldi. TürkSMD tarafından yapılan ziyarette, Türk inşaat sektörünün gündemi masaya yatırılırken Türkiye İMSAD'ın ve TürkSMD'nin yürüttüğü çalışmalar, devam eden ve planlanan etkinlikler paylaşıldı.

Mimarlar açısından, Türkiye İMSAD tarafından yürütülen İnşaat Genel Teknik Şartnamesi çalışmalarının çok önemli olduğunun altı çizildi. Mimarların doğru malzemeleri kullanabilmesi için niteliklerini ve uygulama prensiplerini bilmesi gerekliliğine dikkat çekildi. Görüşmede, güncel ve doğru birim fiyatlarına uygun güncel şartnamelerin hazırlanabilmesi için her türlü işbirliğine açık oldukları ifade edildi.

İnşaat sektörünün sorunlarının sadece malzeme üreticileri ile mimarları değil tüm taraf arı etkilediği ve bu sorunlar için çözüm önerileri geliştirmek üzere işbirliğine devam edilmesi gerekliliği vurgulandı.

Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu, TürkSMD adına Aytek İtez (Yönetim Kurulu Başkanı), Önder Kaya (2. Başkan), Berna Tanverdi (Yönetim Kurulu Üyesi) ve Derya Yazman Noyan'ı (Yayınlar Sorumlusu) ağırladı.

SMD'ler Ankara'da Bir Araya Geldi

İstanbul SMD ve İzmir SMD Yönetim Kurulu üyeleri ile TSMD Yönetim Kurulu üyeleri 13 Temmuz'da Ankara'da TSMD Mimarlık Merkezi'nde toplandı.

Her sene Kalebodur sponsorluğunda düzenlenen SMD'ler Çalıştayı'nda alınan kararlar doğrultusunda bir yol haritası belirlendi ve 3 SMD'de belirlenen konu başlıklarına yönelik görev dağılımı yapıldı.

SMD'ler bir araya gelmeye devam edecek.

Basamaklar 2017 Sergisi Dünya Mimarlık Günü'nde TSMD Mimarlık Merkezi'nde Açıldı

TSMD Mimarlık Öğrencileri Proje Sergisi "Basamaklar"ın dördüncüsüne TSMD Mimarlık Merkezi yine ev sahipliği yaptı. Türk Serbest Mimarlar Derneği tarafından dördüncüsü düzenlenen TSMD Mimarlık Öğrencileri Proje Sergisi "Basamaklar", Mesa İmalat'ın malzeme, ER-EL Concept'in aydınlatma sponsorluğu ve Aytaş Alçı'nın desteği ile 2 Ekim'de TSMD Mimarlık Merkezi'nde açıldı.

Öğrenci sergisi ile öncelikle mimarlık bölümü öğrencilerine TSMD Mimarlık Merkezi'ni tanıtmak, benimsetmek, farklı okulların mimarlık öğrencilerini bir araya getirerek etkileşimlerini sağlamak ve böylece mimarlık eğitimine ve ortamına katkıda bulunmak amaçlanıyor.

"Basamaklar 2017" Sergisi, Ankara üniversitelerinin mimarlık bölümü öğrencilerinin yaratıcı önerileri ve çalışmalarını sizlerle buluşturuyor. Sergide, Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, TED Üniversitesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi olmak üzere 7 üniversitenin mimarlık bölümü öğrencilerinin projeleri yer alıyor. Bu sene diğer sergilerden farklı olarak yurt dışından misafir üniversite konuk oluyor. İtalya'dan Bologna Üniversitesi mimarlık bölümü öğrencilerinin projeleri de "Basamaklar" sergisinde yerini alıyor.

Sergi, 20 Ekim 2017 tarihine kadar (her gün, saat 10:00 – 19:00 arasında) TSMD Mimarlık Merkezi'nde gezilebilir.

"Tarihiyle Yaşayan ve Yaşatan Altındağ Sergisi" TSMD Mimarlık Merkezi'ndeydi

Altındağ'da son 10 yılda yaşanan değişimi konu alan "Tarihiyle Yaşayan ve Yaşatan Altındağ Sergisi" 15 Eylül 2017 tarihinde TSMD Mimarlık Merkezi'nde açıldı. Serginin açılışında TSMD Yönetim Kurulu Başkanı Aytek İtez, Veysel Tiryaki ile bir söyleşi gerçekleştirildi. Moderatörlüğünü Aytek İtez'in yaptığı söyleşide Tiryaki, Altındağ'ın tarihi alanlardaki kentsel dönüşüm hikayesini mimarlarla paylaştı. Hamamönü, Hamamarkası, Ulucanlar Yarı Açık Cezaevi Müzesi ve Altıncöy Açık Hava Müzesi'nin de dönüşüm hikayeleri mimarlara anlatılan etkinlik kentsel dönüşümü anlatan videolar ve fotoğraf arla desteklendi.

TSMD Akademi Yeni Eğitimlere Başlıyor

Türk Serbest Mimarlar Derneği, 2012 yılında TSMD Mimarlık Merkezi'nin açılmasıyla ivmesini arttırarak hayata geçirdiği etkinliklerini geliştirerek mimarlık, kültür ve sanat ortamına katkılar sağlamaya devam etmektedir.

Daha önce sınırlı konularda yaptığımız eğitimlerin kapsamı genişletilerek bu sene TSMD Akademi adı ile yeni bir program başlatılmaktadır. Bu kapsamda Ekim ayı itibari ile başlayacak eğitimlerle proje yönetimi, inovasyon, pazarlama, finans, kişisel gelişim gibi konularda hem mesleki hem de kişisel becerileri arttırmaya yönelik bir program sizlere sunulmaktadır. Hem mimarlık ve yapı sektöründeki meslek profesyonelleri ve öğrencilerin hem de sektör dışından tüm ilgililerin katılabileceği bu eğitimler ile farklı konuları bir paket halinde en uygun şartlarda sunarak, sizlere hayat boyu yarar sağlayacak bir girdi sunmayı hedef emektedir. Eğitimler hakkında detaylı bilgi için tsmd.org.tr web adresini ziyaret edebilirsiniz.

PROJE DETAYLARI / PROJECT DETAILS

PROJE/PROJECT : ASTANA TREN GARI/
ASTANA TRAIN STATION

MİMAR/ARCHITECT : TABANLIOĞLU
MİMARLIK/
TABANLIOĞLU
ARCHITECT

PROJENİN YERİ/
LOCATION : KAZAKHISTAN/
KAZAKHISTAN

ÜRÜNLER/
PRODUCTS : İNTEGRA METAL ASMA
TAVAN SİSTEMLERİ,
SİPİA AHŞAP ASMA
TAVAN SİSTEMLERİ,
TROLDTEXT
AHŞAPYÜZÜ ASMA
TAVAN SİSTEMLERİ

FOTOĞRAFI/
PHOTO BY : ENAYE DÖRTEN

ASTANA TREN GARI

ASTANA TRAIN STATION

HAYATINI MESLEĞİNE VE YENİ YERLER KEŞFETMEYE ADAMIŞ BİR MİMAR

SEZAR AYGEN

TSMD başkanlarından Sezar Aygen ile meslek hayatı üzerine keyifli bir söyleşi yaptık. Aygen, söyleşiye başlamadan önce ilk olarak bir sigara yaktı ve sözlerine sigarayla başladı

Söyleşi
Ercan Çoban
Mehmet Soylu

Sezar Aygen: Bütün dünyadan sigaraya paydos lafının duyuyoruz. Gittiğimiz her doktordan öncelikle “sigarayı bırak” sözünü işitiyoruz. Bende onlara şöyle anlatıyorum: Amerika’ya gittim. İki kızım da Amerika’da. Amerika’ya gittiğimde daima ben bizim kökenimizin bağlı olduğuna inandığım Kızılderililerin köylerine gidiyorum. Kızılderili köyleri çok enteresan. Ve o kadar çok kelime var ki Türkçe’den Kızılderililerin hala halihazırda kullandıkları. Mesela aklıma gelen; biz tepe deriz onlar ‘tepek’ der. Kızılderililerin on binlerce yıldır tütün kullandıklarını biliyorum. On binlerce yıl boyunca hiçbir şey ortaya çıkmadı da biran da nasıl kötülükleri ortaya çıktı düşüncesiyle, dedim ki ben tütün aslen zararlı değil. On binlerce yıl kullanıldı, hala da kullanılıyor. Ondan sonra şu kanaate vardım. Tütün değiştirildi. Sigara haline getirildi. Sigarada tütün dışında çok şey var. Kağıt ayrı, filtredeki kimyasalları ayrı. Amerika’da çok tütün yetiştirilen eyalet vardı. O eyalette tütünün çok kısa sürede kullanıma alınamaması nedeniyle o eyalette tütünü kaldırdılar. Yerine üzüm koydular, çok iyi şarap yapıyorlar şimdi. Üzüm çok daha kısa sürede kullanıma geçen bir ürün. Dolayısıyla Amerikalılar bunun öncüsü olduğu kanaatine vardım ve hiç kesmedim. Çok mu az. Günde 4-5 tane içiyorum. Bir haf a önce bütün muayenelerden geçtim. Bu arada tütünün bazı faydaları da, sonradan kaybedilmesine rağmen, Amerika’da iki üniversitede görüldü. Parkinson ve alzheimer hastalıklarını önleyici unsurları olduğunu saptadılar. Tabii Amerikalılar bunu hemen örtbas ettiler. Tütün aslında bana göre zararlı değil hatta faydalı. Ancak mesela suyu da 5 litre içerseniz öldürür sizi. Veya günde 3-4 paket içen birinin sağlıklı kalması mümkün değil.

Ercan Çoban: Günde birkaç tane içmek güzel bir şey aslında. Mehmet’te yıllardır yanında 3-4 sigara alır, sabah öğle akşam içerdi. Onu da bıraktı. Bırakma dedim, vücut için faydalı dedim ama yok onu da attı.

Mehmet Soylu: Bırakmak güzel bir şey, bıraktım sözcüğünü söylemek çok güzel.

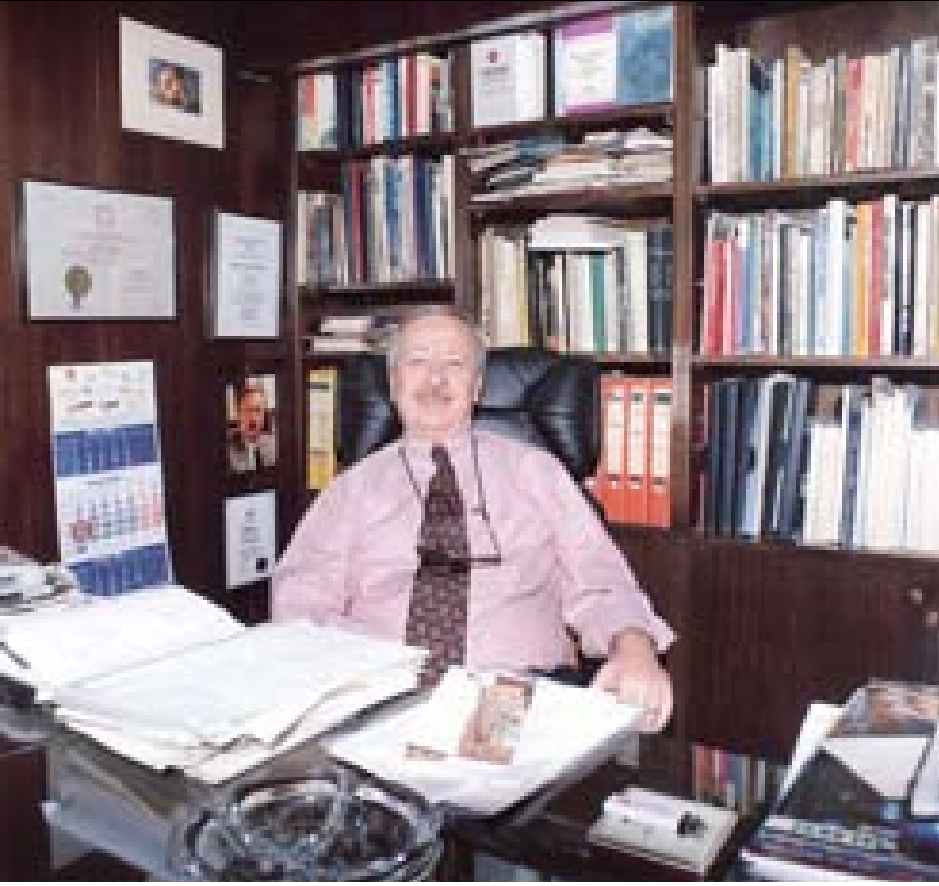
SA: Belki biliyorsunuzdur ama rahmetli İsmet Paşa’nın lafını hatırlatayım. İsmet Paşa’ya sormuşlar sigara içiyor musunuz diye? “Bırakmakta ne var, ben 3-4 kere bıraktım”, demiş.

MS: Çok güzel bir giriş oldu. Lise yıllarında okula devam ederken mimarlığı seçmenizdeki etken neydi?

SA: Ercan beni çok yakından tanır. Ben liseyi bitirdiğimde fen bölümü vardı o zamanlar. Fen bölümünü bitirdiğimde İTÜ’ye gitme kararıydım. Yalnız mimarlık yazdım ben. Ben yalnız mimar olmak istiyordum dedim. Bir sene İstanbul’da sarılık hastalığından yattım. Yani 5 sene de bitiremedim ama pekiyi ile mezun oldum.

EÇ: Bildiğim kadarıyla o beş yılda çok hızlı yaşadınız. Uzamasının nedeni hızlı yaşamanızdı galiba.

SA: Bizim zamanımızda zaten 5 yıllıkta ben 6 yılda bitirdim. Ben okurken mimarlık bürolarında çalışmaya başlamıştım. Mesela Behruz’un bürosunda çalıştım.

EÇ: Behruz Ağabey'in o zaman İstanbul'da bürosu mu vardı? O asistandı o zaman.

SA: Evet vardı. Bu Ortadoğu proje yarışmasından birinci olarak çıkınca buraya taşındı, ben de taşındım. O zaman Ankara bir serbest mimarın çalışabileceği en güzel kentti. Devletin bütün proje teklifleri buradan geliyordu ve devlete daha çok proje yapıyorduk. Behruz'un büroda çalıştıktan sonra askerlik yaptım. Askerliği bitirir bitirmez hocalığa geçtim. 7 sene kadar hocalık yaptım.

MS: Ankara Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisi mi?

SA: Evet. Ben galiba 1977 yılında okuldan ayrıldım.

MS: Okul döneminizde sizi en çok etkileyen arkadaşlarınız ve hocalar kimlerdi? Sınıf arkadaşlarınız kimlerdi?

SA: Bizim Ankara piyasasında üst düzey mimarlık yapan kaç kişi varsa aşağı yukarı bizim sınıfı aydı ya da bizim dönemlerdeydi. Mesela Tanju Kaptanoğlu, Edip Önder Us, rahmetli Umur Erkan hoca vardı.

MS: Proje bürosu sahibi mimarlar.

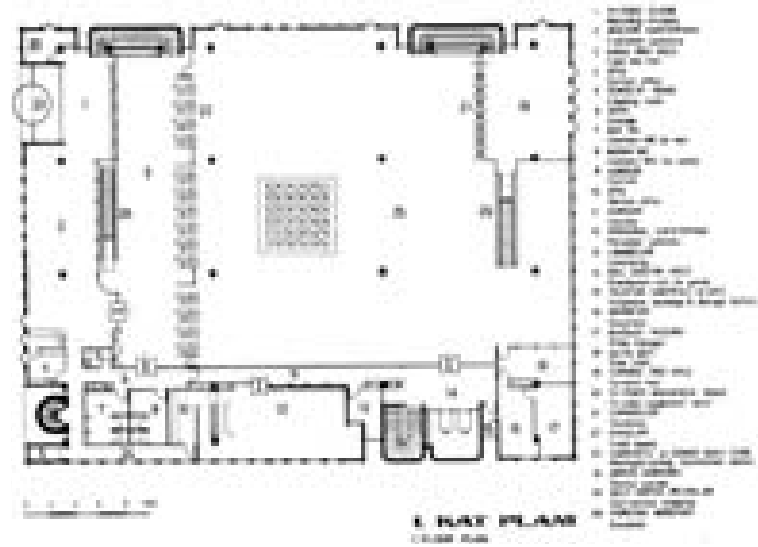
SA: Mimarlık derslerini onlar verirdi. Sonra okullarda silahlanmalar başladı. '70'li yıllarda, bir öğrencinin kulağını kopardılar silahla.

MS: İTÜ'deyken değerli hoca veya etkilendiğiniz hocaları hatırlıyor musunuz?

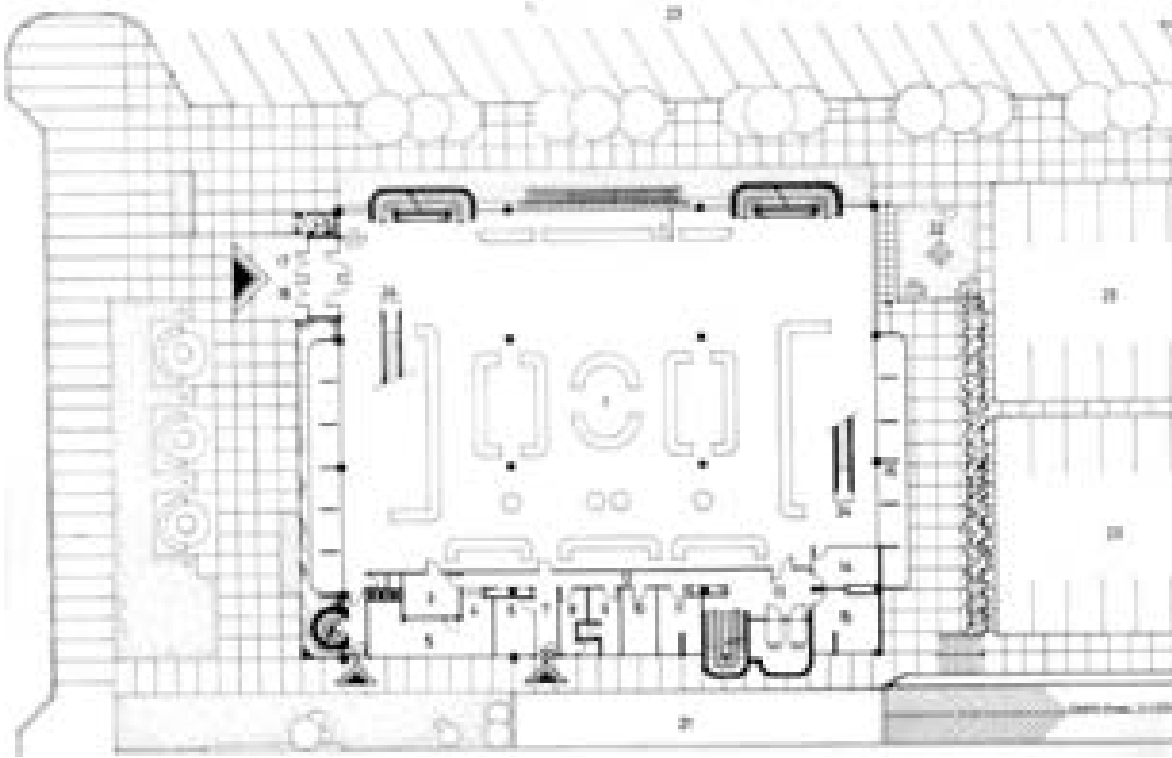
SA: Bütün hocalarla gayet iyiydim. Rahmetli Orhan Bozkurt hoca vardı. Emin Onat vardı. Bunların hepsi kaliteli insanlardı. Bir tek lisans yoktu. Bir de ikincisi çıktın mimar oldun, diplomanı aldın. Dış dünyada neleri nasıl yapacaksın onlar hakkında çok bilgisizdik.

01

02

03

01-02-03/ Oyak Tandoğan Ordu Pazarı

Mesela yarışmayı kazandım, gittim dediler ki teminat mektubu lazım. Bankaya gittik, dediler ki Ticaret Odasına kayıt olmanız lazım. Ticaret Odasına gittik, dediler ki sermaye ne? Sermaye yok. O zaman da yanlış hatırlamıyorsam 200 lira gibi bir laf ettim. Biz bunları hiç bilmedik, nasıl iş yapılır. Bu taraf aki kanunları, yasaları, prosedürleri, uygulamaları nasıldır, bunları hiç bilmeden çıktık. Böyle zaman içerisinde öğretiliyor ama zamanında öğretilseydi daha da iyi olurdu.

MS: Sanırım sizin demek istediğiniz; okulda mesleki bilginin yanı sıra, öğrenciyi iş yaşamına hazırlayacak bazı bilgilerin aktarılması, nelerle karşılaşacaklarına dair bilgilendirilmesi gerekiyor. Şimdi gençlerin bu bilgilere ulaşması çok kolay. Siz ne zaman mezun oldunuz?

SA: 1963 yılında.

MS: Biraz da mezun olduğunuz döneme bakalım. O dönemki bürokrasi, mimarlığa bakış, ekonomik ve kültürel hayat nasıldı?

SA: Ben bilerek isteyerek mimarlığa gittim. Bilerek isteyerek mimarlığı bir hayat tarzı olarak gördüm. Benim için onun dışında pek bir şey yoktu. Gece mi gündüzü mü tatillerimi benim anladığım biçimde geçirdim. En

azından 3-4 tane yurtdışı mecmuaya aboneydim. Kitaplar alırdım. Dünyadaki mimarlık hareketlerini yakından izlerdik. Her şey mimarlıktı.

EÇ: Çocuğunla bile oynayamadın değil mi?

SA: Evet.

EÇ: Ben şimdi çok pişmanım. Ekin ile çocukken oynayamadım.

MS: Yoksa siz mi etkilediğiniz Ercan Çoban'ı?

EÇ: Tabi ki de. Onun evi Bardacık'ta idi benim evde Bağlayan'da mıydı? Ters miydi? Eve gelip pardösümü atıp yemek yiyip geri çıkıyordum, Sezar ağabey de geliyordu. Gecemiz gündüzümüz orada geçti.

SA: Öyleydi hakikaten. Hala da bana göre dünyanın en kıymetli mesleğidir. Halen kişisel kanaatimi değiştirmiş değilim. Ama şu gün Türkiye'ye baktığımda mesleğime bakış açısını gördükçe kahroluyorum, o da ayrı. Artık mimarlık diye bir şey yok, çizen adam var.

MS: Mimardan ne istenildiği tam belli değil, kültür algısı çok sığ, kısacası derin ve uzun bir konu. Gördüğüm kadarıyla siz zinde bir şekilde günümüzü takip ediyorsunuz. Kaç yarışmaya girdiniz ve ilk birinciliğinizi anlatır mısınız?

SA: Benim 45 tane yarışmada derecem var. Bunlardan iki tanesi yurt dışında. Birisi Suudi Arabistan'da birisi de Almanya'da. İlk girdiğim yarışma İzmir Konservatuarıydı. 3-4 arkadaş beraber girdik ve onda birinci olduk. Onda birinci olunca başımıza bu işler geldi. Zehri fena halde kaptık.

EÇ: Sonrada o zehri bize kaptırdınız.

SA: Allah devam etme şansını versin.

EÇ: Ama bu ülkede saygınlığı kalmadı.

MS: Yarışmaya birlikte girdiğiniz arkadaşlarınız kimlerdi?

SA: Birisi Uçkun Atay'dı. Birisi de Yılmaz Uğurlu'ydu.

MS: Gerçekleşti mi bu konservatuar binası?

SA: Hayır.

MS: Ama uygulamasını yaptınız değil mi?

SA: Hayır, öylece kaldı.

MS: Yarışmalar açılıyor ama bir kısmı çok plansız programsız oluyor. Bütçesi ayarlanmıyor ve bazen idarecilerin keyfi tutumları vs. sonra da gerçekleşmiyor. İnşa edilmeyen çok sayıda birinci olmuş proje vardır.

SA: 1967'de askere gittim. 63'de okul bitti. Ben ODTÜ'nün projelendirilmesinde Behruz Çinici ile 4 yıl çalıştım. O kampus içinde bir yığın yapım vardır benim. Bizzat benim tarafımdan tasarlanmış, kütüphane, rektörlük, amfiler, kimya fakültesi gibi. '67'de askere gittim. '69'da askerliğim bitti. '69'da da sizin üniversiteye başladım.

EÇ: Biz ikinci sınıf ayken siz ekip olarak, Behruz Çinici, Bilge Kıray geldiniz.

SA: 1969'dan 1977 yılına kadar orada görev aldım. 69 yılında da ilk yarışmayı kazandık, büroyu açtık, hem büro hem okul şeklinde devam ettik. 1977 yılına kadar.

MS: Ercan ağabey siz ne zaman Sezar Bey ile beraber çalışmaya başladınız?

EÇ: Ben okurken çalışmaya başladım. Belki Sezar Bey bahseder, İzmir Konservatuarından sonra aynı grupla Diyarbakır Tıp Fakültesini aldınız. Yarışma değil ihaleydi. Cinnah'da bir büroları vardı.

SA: Diyarbakır Tıp Fakültesi ve hastanesini yaptık aynı ekip ile. En üzüldüğüm yarışma, Başbakanlık bağlı kuruluşlar ve 3-4 tane bakanlık yarışmasında birinci geldim ve onu yaptırmadılar. Maliye Bakanlığı'ndan sonra. Bugünkü Maliye Bakanlığı'nın bulunduğu bölgedeydi.

EÇ: Oradan Meclise bağlanan bir yapıydı değil mi?

SA: Tam bana göre bir projeydi. Meclis, hükümet hepsi çözülmüştü. Geniş otopark olanaklarıyla çözülmüş bir projeydi.

EÇ: MMŞ (Mimarlık, mühendislik, şehircilik) grubu Diyarbakır projesini yaptıktan sonra ayrıldı. Beş benzemez, Daltonlar derdim bunlara kendi camiamızda. Sonrasında ben geldim.

MS: Ercan Çoban ile var mı enteresan bir anınız? İşe bakışı, kaçamakları, haylazlıkları...

SA: Yoktur yalnız ben maalesef onun nikah şahidi oldum.

EÇ: Şöyle de bir anımız var. Emel 4 sene ben 5 sene okudum. Liseden beri de beraberiz. Her öğlen hukuk fakültesine giderdim ben. Emel mezun olunca evlenelim dedik. Sezar Ağabey de "deli misiniz siz, mimarlık eğitimi evlilikle yürümez çok zor olacak" dedi. Fakat Emel staj nedeniyle evliliği erteledi. Bende diploma projesi yapmıyorum dedim.

Sezar ağabey dedi ki "sen ne yapıyorsun, otur hemen karala bir şeyler yap" dedi. Oturduk yaptık.

SA: Ve başarıyla geçtin.

MS: Hangi yarışmaları Sezar ağabey ile yaptınız?

EÇ: Maliye Bakanlığı'nı alıncaya kadar hep yarışma yaptık. Cevizli Onkolojiyi yaptık, 2500 kişilik İstanbul spor salonunu yaptık, ikinci olduk onda. Trabzon Kemik Hastalıklarını yaptık. Onu yaparken bir akşam Sezar ağabey dedi ki, "Behruz gelip kritik verecek". Bizde sevindik. Behruz ağabey geldi, şemaya yönelik hiçbir şey söylemeden, şuraları kalınlaştırın gibi şeyler dedi. Onda elenmiş miydik gabariden dolayı hatırlamıyorum. Kütahya Hükümet Konağı'nı yaptık.

SA: O arada Bursa kampüsünü mü yapmıştık?

EÇ: Yok o daha sonra. Ben 1975 yılında askere gittim, ondan sonra yaptınız.

SA: Bursa'yı yaptık daha sonra Malatya İnönü Üniversitesi'nin kampüsünü yaptık.

MS: Bir kent için önemli olan bir yerleşkeyi, bazen sadece tek bir yapıyı tasarlamak önemli ve değerli bir durumdur.

Her mimarın mesleğinin ilk yıllarında yaşadığı zorluklar vardır. Maddi zorluklar, iş alma zorlukları, sizin de oldu mu? Nelerle karşılaştınız? Büro hayatını nasıl sürdürdünüz ilk yıllarda?

SA: Vallahi çevrem de yoktu, telefonum da yoktu. Çünkü o zamanlar telefon satın alabilmek 40 bin lira gibi bir rakam idi. O yüzden ben Bayındırlık Bakanlığının karşısında küçük bir tane postane vardı, günün belli saatlerini ona ayırır telefonlarımı hallederdim. Başka türlü olanağım yoktu. Yani çok zorluklarla karşılaştım ama onları ben öyle dert edinmedim. Bir şekilde çözeriz düşüncesiyle devam ettim ve bir şekilde de çözüldü.

MS: Yarışmalara girip dereceler almışsınız, onlar da size iyi gelmiştir. O zamanki ödül paraları daha mı iyiydi? Sizin dönem mimar ağabeyler yarışmadaki birincilik ödülleri bedeli ile ev, büro satın alınabildiğinden bahsederlerdi.

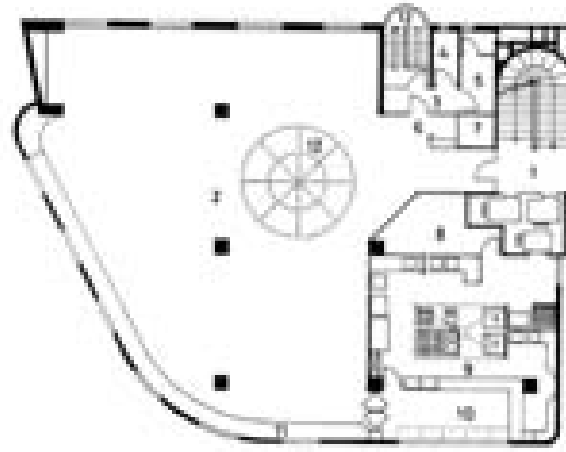
SA: Bizde öyle bir şey olmadı. Çok sıkıntılarla paramızı alırdık. O oraya gönderir, o imzalayacak, bu imzalayacak, çok uğraşırdık. Ben Almanya'da bir yarışmaya girdim değiştim. Tüm projeyi burada hazırladım, maketi de Selahattin Ağabey yaptı. Biz buradan kalktık, yüklendim ben bunları Almanya'ya götürdüm. Tabii ben Almanya'da Sezar Aygen olarak yalnız giremiyorum. Bir Alman mimar var, Türk bir mimar arkadaşımın tanıdığı, onun ismiyle giriyorum. Beni de mimar diye yanında yazdılar. Yarışma bitti, aynı gün bana bir faks geldi. Diyor ki; tebrik ediyoruz ikinci oldunuz, bankanız hesabına paranız yatırılmıştır. Hiç unutamam bu beni dehşete düşürmüştü. Böyle bir şey olabilir mi ya?

MS: Sizin meslek ve büro yaşamınız çok yoğun geçiyormuş. Tüm sosyal kültürel hayatınızı askıya mı aldınız yoksa hepsini harmanladınız mı?

SA: Vallahi sosyal hayatım pek yoktu diyebilirim. Kültürel etkinliğimiz pek yoktu diyebilirim. Mimarlar Odasına kaydoluyorduk o kadar. Sadece çok beğendiğim binalar vardı. Görmeyi çok arzu ettiğim binalar vardı. Bir tanesi Hong Kong'da Şangay Bank binası. Sırf onu görmek için ben Hong Kong'a gittim. Evvela buradan Singapur, oradan da Hong Kong. Orada da baya gezdim. O zamanlara, orayı ziyaret edenlere gerekli izahatı verecek bir ekip olurdu.

04

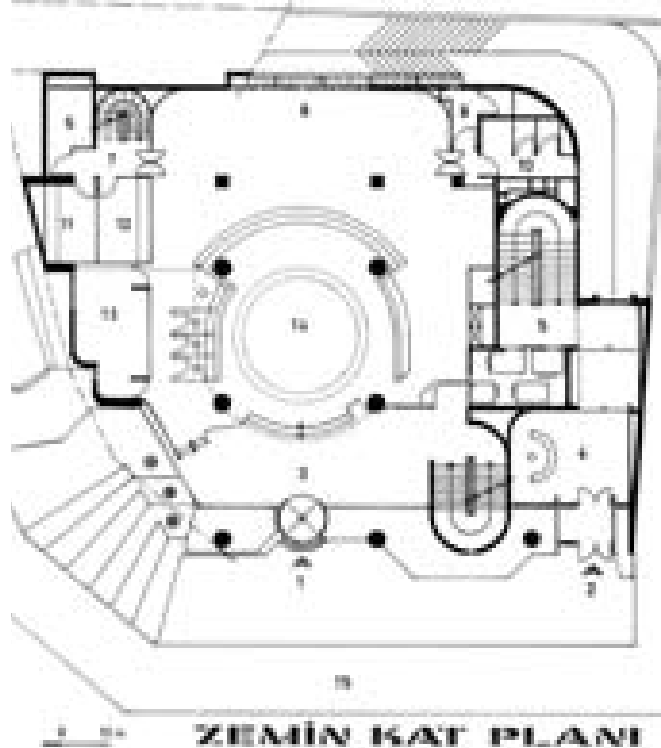

05

- 1 KAFE TUNA
- 2 KAFETERYA
- 3 KAFETERYA
- 4 KAFETERYA
- 5 KAFETERYA
- 6 KAFETERYA
- 7 KAFETERYA
- 8 KAFETERYA
- 9 KAFETERYA
- 10 KAFETERYA
- 11 KAFETERYA
- 12 KAFETERYA
- 13 KAFETERYA

8. (KAFETERYA) KAT PLANI

8. (KAFETERYA) FLOOR PLAN

- 1 BANKA GİRİŞİ
- 2 OFİS GİRİŞİ
- 3 GİRİŞ HALLİ
- 4 OFİS GİRİŞ HALLİ
- 5 ALAKA HALLİ
- 6 KAFETERYA
- 7 KAFETERYA
- 8 BANKA KATİPİ
- 9 BANKA KATİPİ
- 10 BANKA KATİPİ
- 11 BANKA KATİPİ
- 12 BANKA KATİPİ
- 13 KAFETERYA
- 14 KAFETERYA
- 15 KAFETERYA
- 16 KAFETERYA

ZEMİN KAT PLANI

06

04-05-06/ Türkiye Emlak Kredi Bankası
A.O. ve Petrol Ofisi A.O. Kızılay Hizmet Binası

Sonra mesela Brezilya'ya gitmeyi çok istedim. Yeni Brazil yapılmıştı onu görmeyi çok istedim ama başaramadım. Arjantin'e gittim ama devamını getiremedim.

MS: Oraya kadar gidip Brezilya'ya neden geçmediniz?

SA: Yalnız ben Buenos Aires'i ve Rio'yu çok görmek istemiştim. Burada Arjantin'in gönüllü temsilcisi vardı, Türk bir mühendis. Gama'nın sahiplerinden biriydi. Onunla görüşmüştüm gitmeden. Hatta ben de gelebilirim dedi. Bende tek giderim oradan da Brezilya'ya giderim dedim. Gittiğim gün tüm sokaklarını dolaştım, öyle anlayabiliyorum bir yeri, insanların yüzüne bakarak, sokakları dolaşarak. Çok enteresan biriyle de tanıştım orada. Bir parkın yanından geçiyorum, baktım içerde bir resim sergisi var. Parkın içinde resim sergisi ve bir tanede ressam. Orada bir masaya oturmuş halen resim çiziyor. Gittim onun yanına oturdum. Bana hayatını anlattı. Hayatı şu; bu bir Chicago'da bir iş adamı. Çok yoğun, devamlı baskı altında. Bir gün Chicago'nun or-

tasına şoförünü de arabasını da bırakıyor ve atlayıp Patagonya'ya gidiyor. Patagonya'da kendisi kulübe yapıyor, tek yaptığı iş resim yapmak. Buenos Aires'e gelip resimleri satıyor, ihtiyaçlarını alıp Patagonya'ya dönüyor. Böyle bir yaşam tarzı. Adama çok şaşırdım. Zaman zaman da imrenerek baktım.

MS: Tabii ki iş hayatının getirdiği meslek hırsları bir koridor gibi. Bizi alıyor içerisine sürüklüyor ve dışarı çıkmak zor oluyor. Dışarıdan bakınca ne hayatmış diyoruz ama dönüp dolaşıp o koridora geliyoruz. Gerçekten imrenilecek bir cesaret. Çok radikal bir karar.

SA: Sonra Rio'ya geçeceğim. Buradan bir telefon geldi. Bir iş gelmiş, acil benimle görüşmek istiyorlarmış. Bende düşündüm taşındım, tek yapabileceğim şey, ben Uruguay'ı çok merak ederdim. Oradan çok iyi futbolcular çıkar, çok da küçük bir ülkedir. Buenos Aires ile Uruguay Montevideo başkenti arasında vapur seferleri var. Bir sabah gittim bilet aldım vapurdan, Uruguay'a geçtim. Berbat bir yer. 6-7 milyon nüfusu var. Bunlar nasıl bu kadar futbolcu çıkarır diye düşündüm. Biz 60-70 milyonla çıkaramıyoruz.

MS: Sizin futbola ilginiz var mı?

SA: Futbol merakım var hafif tertip.

MS: Ercan Çoban, Aytek İtez, Murat Artu hepsi sizin büronuzda çalıştılar. Bu ekiple aranızda çok yaş farkı yoktu galiba. Birlikte futbol oynadınız mı?

EÇ: Bir gece ben evde düştüm bayıldım. Doktora gittik, ne iş yaptığımı sordu. Mimarım dedim, çalışıyoruz. Sinema, tiyatro sosyal hayat yok dedim. Gece eve gider yatar, sabah kalkar işe giderim dedim. Öyle yaşam mı olur dedi. İki üç gün sonra da siz bayılmışsınız. Doktora gideceğinizi söylediniz. "Bence hiç gitmeyin ben gittim, böyle böyle dedi" dedim. Biz spora başlayalım dedim. İzmir caddesinde Dalkılıç Spor mağazası vardı, oradan eşofman top falan aldık. Anıttepe Spor tesislerine gittik. Orada top tepiştirip büroya geliyoruz, duş falan derken mesai 10'da başlıyor. Bir süre sonra Sezar Ağabey bu işten vazgeçelim dedi. Vazgeçmiştik.

MS: Bu tür bir çalışmadan sonra bürodaki verim düzeyini test ettiniz mi?

EÇ: Bizde şöyleydi. Ağabeyler iş alır gelirdi. Mesela süresi 3 ay bize 2 ay derlerdi. Bizde biliyorduk 3 ay olduğunu ama 2 ayda bitirirdik. Bir de Sezar Ağabeyin şöyle bir sosyal yaşantısı vardı; Maketçi Selahattin Ağabey akşamüstü geçerken ısıklık çalardı, müsaitse gel ağabey derdi. Tavla veya pişti oynarlardı.

Zeyno Hanım (Sezar Aygen'in kızı): Baba olarak söylediğimizde, babamın en sevdiğim taraf arından biri bize çok genç yaşlarda gezme ve görme kaşıntısını aşıladı. Sadece kendi gitmezdi, arabaya toparlardı bizi. Ben 7 yaşında arabaya binip bütün Avrupa'yı dolaştım. Sadece gidip orada yemek yemek değil, onu da yaptık tabi ama çevreye, doğaya, binalara, ortak yaşam alanlarına bakışımızı yönlendirdi. Bir baba olara da çok erken yaşta çevreye daha duyarlı olmayı öğretti. Ben bir şehre girdiğimde, bir ortama girdiğimde artık aynı bakmadım. En başta gözlemle başlıyorum.

SA: Hukuku ile sanatı ile her bir şey var işin içerisinde.

MS: Büroyu var ettiniz. Mesleki yaşam devam ediyor. Mesleki sorumlulukla mevzuat çalışmalarına başlamışsınızdır. Neler yaptınız?

Sizin siyaset girişiminizde var. Hatırlıyorum, TSMD'nin bir sergisini dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel açmıştı. Biraz oralardan bahseder misiniz? Siyasete girme nedeniniz, siyasetin mesleğinize nasıl etkileri oldu?

SA: Siyasette dinledim dinledim, o kadar ilgilendim hep. 1983 yılına kadar. '80 yılında darbe oldu. Adalet Partisi yeniden kuruldu, başka bir isimle kuruldu. O da kapatıldı. O partinin seçime girilmesine izin verilmedi. O sırada bende yurtdışında Libya'da Suudi Arabistan'da mimarlık yapmışım. Ben bu işleri çok iyi bilen birisiyim, meslek açısından yararlı olabilirim. Bu yüzden Doğru Yol Partisi'nin kurucuları arasına girdim. Ondan sonra 1984 yıllarında ilk seçimler yapıldı. Beni aday gösterdiler Ankara'da 4. Sırada. Kazanamadı. Sonra tabii partilerle yakınlığımız ilerledi. 1989 senesinde Ankara Büyükşehir Belediye başkan adayı oldum. Çok da güzel bir kampanya yaptım. İlk defa Doğru Yol Partisi bu kadar yüksek oy aldı, %24 oy aldı. Karayalçın birinci olmuştu. Böylece siyasi hayat orada çeşitli iç kademelerinde görev alarak devam etti. Onun dışında da başka bir işe yaramadım yani.

MS: Süleyman Demirel'in partisi iktidara geldiğinde bıraktınız mı? Danışmanlık yaptınız mı?

SA: Ben parti üyelerinden biriydim. Kurullardan birinde görevliydim.

MS: Milletvekili olsaydınız meslek ile ilgili neler yapardınız? Kamu İhalelerindeki durumları, meslek sorunlarını nasıl ele alardınız?

SA: O konuda en iyi yardımcı ben olabilirim diye düşündüm. Dün Sağlık Bakanlığı'na birini getiriyor, bugün Sağlık Bakanlığı ile ilgili her şeyi konuşuyor. Daha dün geldin ne ara bu kadar bilgilendin. O taraf an bir yararım olmadı. Serbest Mimarlar Derneği'nin kurulma süreci geldi. 7 arkadaş bir olduk. İzin alarak kuruyorsunuz derneği. 7 arkadaşın ismini, adreslerini, derneğin adresini İç İşleri Bakanlığı'na bildiriyorsunuz.

MS: Serbest Mimarlar Derneği'nin Kuruluş sürecinin bizzat içinde oldunuz. Yüksel Erdemir, Ercan Çoban, Yusuf Dino... emeği geçen daha birçok mimar vardı.

EÇ: Sizin esas dernek çalışmalarınız 1970'li yıllarda başladı. Tam kuruluş aşamasına yaklaştığında Odadan mı bazı meslektaşlardan mı sabotaj yedi. İkinci aşamada siz bürodan gidiyorsunuz, biz gençlerde bunlar yine örgütleniyor diye konuşuyoruz. Marmara Otel'i'nde toplanıyordunuz o zaman. İkinci aşamada da 1980'lerde ihtilal oldu, derneklere sıcak bakılmadı. Sonraki süreç 1987 yılında anca gerçekleşti. Bu arada Aydın Pelin Bey biz bir araya gelemeyince Müşavirler Birliğini kurdu. Ben çok üzül müştüm o zaman. Tabii mühendis takımı sayı olarak bizden daha çok oldukları için toparlanmaları daha çabuk oldu. Ama bizim bazı meslektaşlarımızda gitti oraya üye oldu.

SA: Ben Yurdanur Sepkin ile beraber eş başkandım bir ara. İşte o ara Yurdanur ile beraber eş başkan ile beraberken bu birlik kurulduktan sonra bizim kıymetimiz biraz daha artsın diye acaba Türk isminiz alabilir miyiz fikri çıktı ortaya. İç İşleri Bakanlığı'nda yetkili amirle görüştüm. Biz bu işi yapan Türkiye'deki bu işi yapan yegâne insanlarız. Bizim işimizi yapan başka kimse yok. Dernekleşmiş kurumsallaşmış kimse yok. Bunun için biz buraya Türk ismini almak istiyoruz dedik. Bana neler saydı. Saymakla bitiremedi. Velhasıl orada herhangi bir iş çıkmayacağını, o tayfadan herhangi bir sonuç gelmeyeceğiniz bu süratle öğrenmiş oldum. Bir gün Süleyman beyin evinde toplandık. Bütün eski Adalet partililer, Doğru Yol partililer falan var. Sene 1991'i geçti, bizde iktidardayız. İktidar da olmamızın faziletiyle orada İsmet Sezgin var. O sırada İç İşleri Bakanı. Gittim sizinle görüşmek istiyorum dedim. Bir gün bir telefon geldi, İsmet Ağabey beni çağırıyor. Kalktık gittik konuşmaya. Biz Türk ismini almak istiyoruz, ne yapmalıyız bunun için dedim. Baktı, "kolay hallederiz" dedi. Belgeler istediler, onlar verdik ertesi gün Türk ismini almışız. O zaman kıyamet koptu. O müşavirler çok bozulmuşlardı. Onun macerası da bu.

07

MS: Derneğin hükümet ilişkilerine bakıyorum da, bir kez Süleyman Demirel, bir kez de Erdal İnönü sergi açılışımıza geldi. Derneğin kuruluş amacına ulaşılması için gerçekten çok çaba harcandı, kazanımlarda oldu. Derneğin bir kuruluş amacı vardı. Peki, sizce yol kat edilebildi mi? Bu yıl TSMD'nin kuruluşunun 30. yılı biliyorsunuz.

SA: Doğrusu benim izlediğim kadarıyla pek yol kat edildi diyebilmem mümkün değil. "Mimarlık bitti" dedik Türkiye'de. Mimarlık en alelade meslek haline geldiyse onunu kurumu kuruluşu nasıl başarılı olabilir. Her şeyin bir gün değişebilme imkanı olduğunu aklımızdan çıkarmamız lazım.

MS: İnşa edilen yapılara bakınız, camiler, adliye binaları bu yapılanlar kötü bir iz olarak kalacak. Bizim aslında 2000'li yılları daha iyi değerlendirmemiz gerekirken maalesef yapamıyoruz.

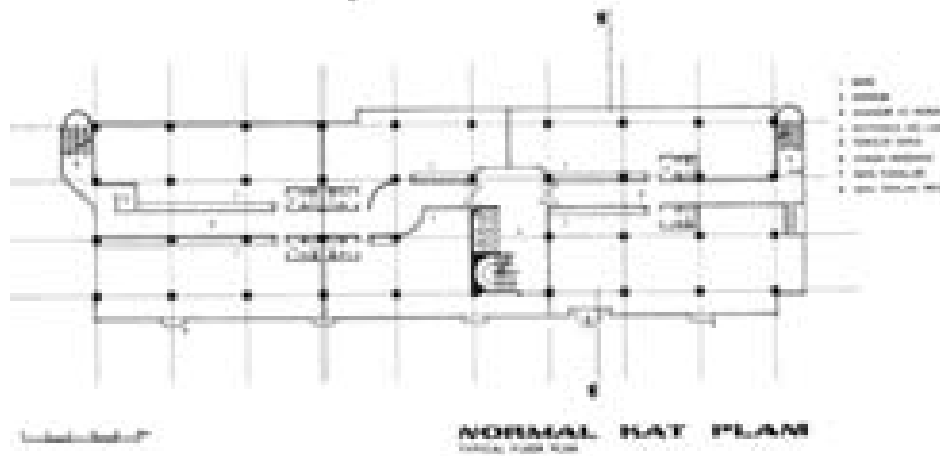
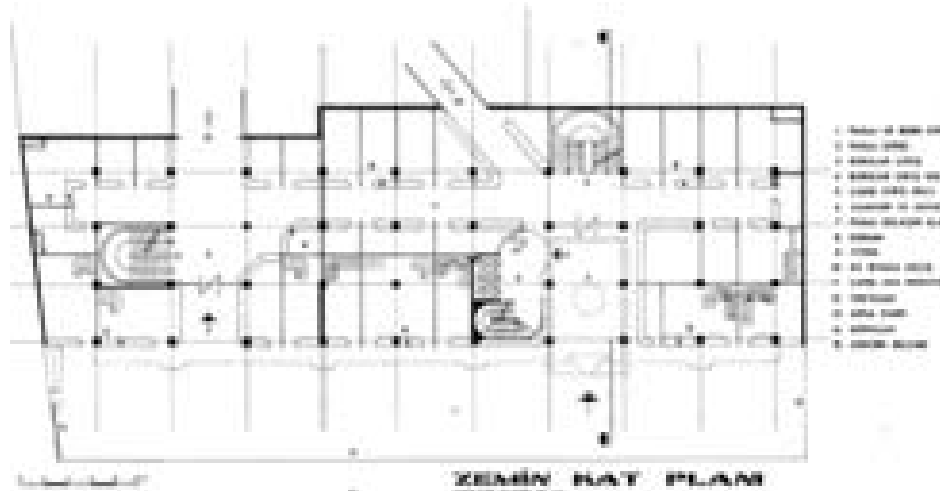
Yine size dönecek olursak; Sizde anısı olan bir binanız oldu mu veya bu mesleği yaparken şunu da şöyle yapsaydım diye bir düşünceniz oldu mu? Bazı mimarlar hizmete açılan binalarını gözlemleyip kullanıcı tepkilerini ölçüyorlar. Siz binalarınızı nasıl ölçersiniz?

SA: Ben binalarımı hep takip ettim. Mesela Malatya'da Turgut Özal Hastanesi vardır. Beğendiğim yapılarımdan birisidir. Gerek yapı plastiği olarak gerekse işleyişi olarak düzenli işleyen bir hastanedir. Oktay Veral ile birlikte çalıştık. Bu binanın yapılmasını özellikle benim yapmamı Turgut Özal asla istemedi. Çünkü ben DYP'den belediye başkanı adayıydım. Rakip partiden birisiyim diye istemedi. Araya bir sürü adam koydular. En son Amerikalı doktor "ya bu bina yapılır ya da bana izin verin" demiş. O böyle deyince mecburen yapıldı bu bina.

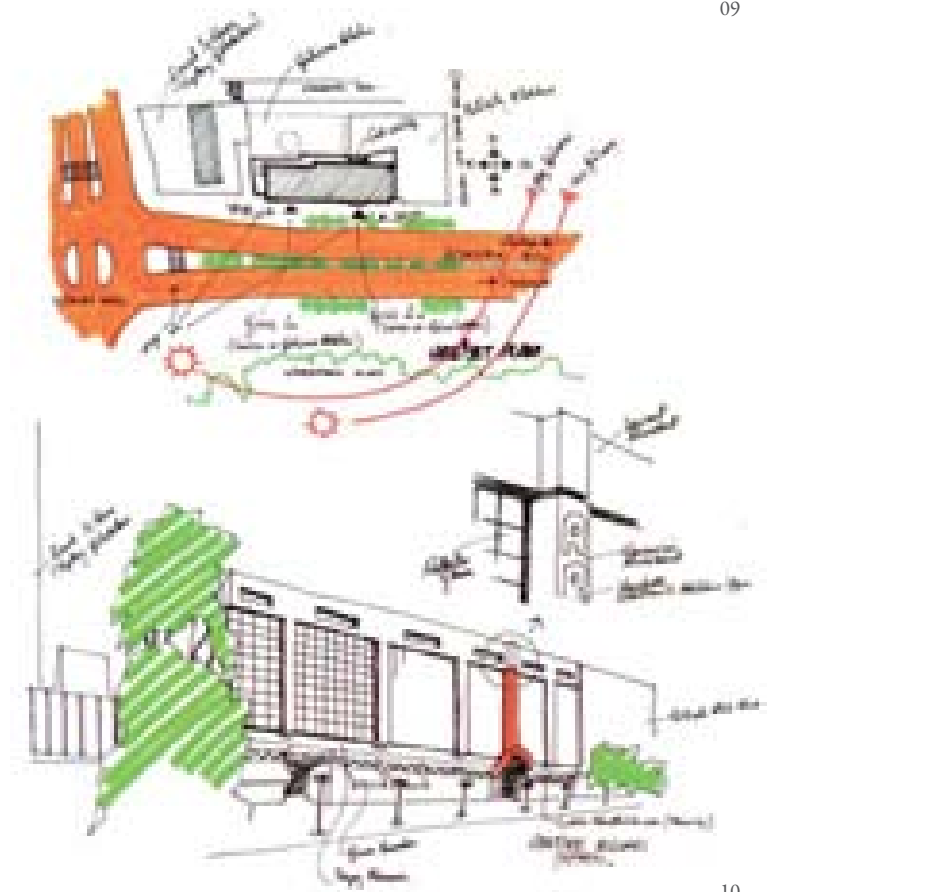
MS: Aslında bunlar çok değerli şeyler. Bir binanın hayata geçmesi sadece kullanımıyla değil, hem tasarım süreci hem inşaat süreci, bunların hepsinin birer öyküsü vardır mutlaka. Bir projenin tasarım ve hazırlanış sürecinde bir sürü sorun vardır. İşveren kaprisleri, işverenin bir mimarın başarılı olması için gösterdiği çabalar. Mesela bu medikal danışman ile çalışmayı siz mi istediniz, siz mi buldunuz?

SA: Hayır.

MS: Demek ki işveren işinin daha iyi olması ve mimara yardımcı olmak için bir danışman tuttu. Geçmiş dönemlerde birkaç özel bina (Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası binası projeleri gibi.) hariç uzman ile ortak çalışma bilinci ve gerekliliği yoktu.

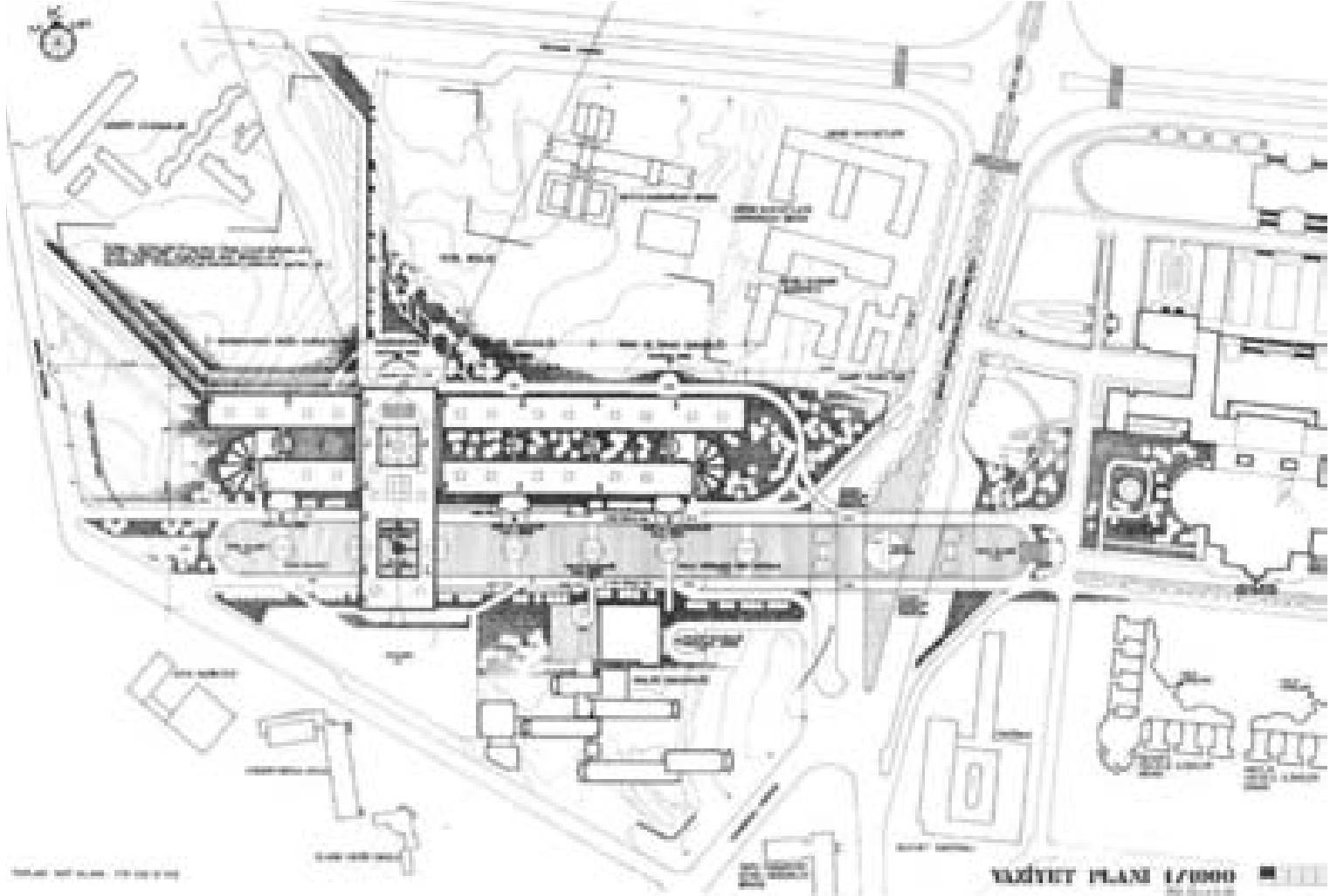
09

10

11-12/ Başbakanlık ve Bağlı Kuruluşları ile Dışişleri ve İmar ve İskan Bakanlığı Yapıları Sınırlı Proje Yarışması (1. Ödül)

Örneğin şimdiki büyük hastane projelerinde mutlaka birçok danışmanla birlikte çalışılıyor. İyi bir gelişme olduğunu düşünüyorum. Size hastaneler mimarı denebilir mi? Birçok hastane hem de büyük üniversite hastaneleri yaptınız.

SA: Diyarbakır Tıp Fakültesi, Turgut Özal tıp fakültesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Hastanesi.

MS: Ercan Ağabey ile konuşuruz da anlatır bazen, siz üçünüz beraber çalıştınız mı? Aytek İtez, Murat Artu, Ercan Çoban.

EÇ: Murat ile çalışmadık. Murat o zaman yeni girmişti mimarlığa, ben 1975 yılında askere giderken ayrıldım. Murat sonradan geldi. Aytek ile çalıştık. Maliye Bakanlığı sırasında Güngör, ben, Aytek ile beraberdik. Güngör sonra ayrıldı.

MS: Yanınızdan ayrılan kişiler, büro kurdular çok başarılı oldular. Siz ne yaptınız bu insanlara?

SA: İf ihar etme kısmı bize kaldı.

MS: Başka insanlarda var mı, yetiştirip de aynı yolda devam eden ve başarılı olan kişiler? Yani siz güzel etkilemişsiniz. Sizden çok kazanımları olmuş. Mimarlık usta çırağı ilişkisidir derler. Mesleki disiplini mi verdiniz, sorumluluk mu kazandırdınız?

SA: Ben pek çok meslektaşımı özellikle kendi dönemimden herkesi tanırım. Ben hiçbirinin ben gibi büyük bir olaya müsebbip olduğunu bilmem. Bir büyük olay dediğim mesela Ercan, mesela Aytek, Murat. Bu arkadaşların mesleği yürütür hale gelmesi benim için if ihardır. Üstelik başka bir meslektaşımın başına gelen bir şey değil. O yüzden her zaman öyle düşünürüm. Her zaman takdir ettim.

EÇ: Aslında benim şöyle bir rahatsızlığım var. Başta dediniz ya mimarlığın merkezi Ankara idi. Mimarlık, yarışmalar buradan takip edilirdi. Biz sizlerden o zehri kaparak resmi işlere ve yarışmalara yöneldik. Keşke özel sektöre kanallı olsaymışız o zaman. Bir de meslek grubunda etik, ahlak diye bir şey kalmadı. Mümkün olduğu kadar mimarlık mesleğinin doğru ilkeler üzerinden uygulanmasını şiar etmeyi prensip kabul ettik. Ama şimdi kendi üyelerimizi bile tutamıyoruz. Devlet ihalelerinde bile kurum bütün parayı işin sonunda ödüyor. İş bir sene önce biter mi? Bitmez mümkün değil. (Ercan Bey sinirlendi ve bir sigara daha içiyor) yarışmalar yönetmeliğinde şöyle bir madde var. Birinciyle anlaşamazsa ikinciyle görüşür diye, o da olmazsa üçüncü ile görüşür. Geçiyor masanın arkasına diyor ki ikinci olan arkadaş %50 tenzilat yapıyor, meslektaşımızda gidiyor yapıyor. 1975 yıllarında Maliye Bakanlığı da bitti. Başka işlerde var tabii. Orada bizim süreçte maddiyat ikinci plandaydı. Biz bir de gece okuduğumuz için okul bittiğinde 4-5 senelik tecrübeye sahiptik açıkçası. İş biterken bir gün Sezar Ağabey'e dedim ki, zaten çok az para veriyor, ben TÜMAŞ'a gidiyorum dedim. "Gidemezsin, orada yapamazsın" dedi. Yaparım dedim, onlar çok para veriyor. TÜMAŞ'ın kapısına gittim, kapıda bir sigara içtim, burası memuriyet gibi ben burada yapamam dedim, geri döndüm. Oraya gitsem sabah 8, akşam 5 yapacaksın, eve gidip salata yapacaksın. Memur olur giderdik. Bazen de keşke olsaydım diyorum.

MS: Biraz ileri yaşa sahip mimarlar genç mimarlarla çalışmak istiyorlar. Buna benzer ortak çalışmalar çevremizde görebiliyoruz. Deneyim ve enerji, düşünce dinamızının bütünleşmesi gibi... Bu konuda siz ne söylemek istersiniz?

SA: Bu yaklaşım sadece bizim dünyamızda değil bütün dünyada böyledir. Her sektör için bu geçerlidir. Baş sebebi de yeni mezunlar en az parayı alıyorlar. Maalesef en önde bu sebep geliyor. Amerika'da 10-15 seneyi doldurduğunda yerine yeni birinin gelmesini bekler. Benim iddiama göre benim yaşlarımda birisinin bana söyleyeceği şeyleri kabul edebilmem mümkün olmaz diye düşünürüm. Hemen hemen benimle aynı deneyimleri yaşamış biri büroma ortak olarak gelse, maaş ile çalışıyor olsa onun söylediklerini kolay kolay kabul edemezdim gibi geliyor. Benim oluşmuş bir birikimim var, o birikime uymayan biriyle karşılaşmayı hiç istemem.

EÇ: Biz mimarlar bunu da sizden kaptık galiba. Hep bireysel çalıştık. Sizin jenerasyon hep bireysel çalıştı, proje bazında bir araya gelmeler oldu. Böyle bir hayalimiz vardı, mühendis takımıyla bir araya gelelim yurtdışında büro açalım. Ama sizden sonra bireysel çalıştık, kurumsallaşamadık hiçbir zaman. Birileri çalışacak birileri de gezecek. İş ayağınıza geliyordu o zaman. Şimdi siyasi ortamlardan dolayı da bize gelen giden de yok.

SA: Mimarlık mesleği bu hale geldikten sonra gel de kurumsallaş. Amerika'da olur Almanya'da olur ama Türkiye'de zor.

- 13/ Mustafa Kemal Üniversitesi İskenderun Kampüsü
- 14/ Halk Sigorta - İstanbul
- 15/ Grand Otel - Çeşme
- 16/ Özdoğru Kooperatif Villaları - Ankara
- 17-18/ İTÜ Yüksek Mühendisler Birliği Dernek Binası

16

MS: Sizin mimarlık büronuzun sizden sonra da devam etmesi ile ilgili bir düşünceniz oldu mu? Sezar Aygen Mimarlık Bürosu'nu sürdürececek birilerini yetiştirsem mimarlık bürosunu devam ettirsem diye. Ülkemizde eğer bireylerinden birisi mesleğe devam ediyorsa o kişi sürdürebiliyor. Batıda ise bu durum çok farklı.

SA: Olmadı çünkü benim mezun olduğum yılda Türkiye'de mimarlık mesleği neredeydi, adım adım...

Mesela yarışmalar namuslu müesseselerdi. Bunlar yavaş yavaş tırmandı ve bugünkü hale geldi. Türkiye'deki bütün üniversitelerden mimar fıskırıyor.

MS: Zaten şu an Mimarlar Odası'nda kayıtlı mimar sayısı 50 bini geçmiş. 10 senede 10 bin artardı önceden. Şimdi artık takip edilemez oldu, nitelik de düştü.

EÇ: Şimdi biz Mehmet ile 10 dönemdir Atılım Üniversitesi'ne gidiyoruz. Son senelerindeki çocuklara soruyoruz, ne yapacaksınız diye, "çok yorulduk dinleneceğiz" diyor. Mimarlıkta yorulmak diye bir şey yok. Gençlerle çalışmanın şöyle de bir faydası var. Bizim bazı şeylerimiz katılmış ama onların cesareti var. 1977'den beri bu işin içerisindeyim yarı zamanlı olarak. Birilerine aktarmak çok keyifli. Bir de mimarlık eğitiminin hem uygulamanın içinde olan hem de akademisyenlerle yürütmesi son derece doğru. Bazı kurumlar buna karşı çıkıyorlar tabii. Biz de o gençlerden bir şeyler kapıyoruz.

MS: Siz genç bir mimar iken Ercan Çoban hoca ile yarışmalara katıldınız.

SA: Evet. Ben 1963 mezunuyum, Ercan 1972 mezunu.

MS: Yarışma yaparken nasıldı etkileşiminiz?

SA: Etkileşim olmaz mı, mutlaka oluyor. Ercan şöyle olsa daha iyi olmaz mı derdi, bende eğer doğruysa kabul ederdim.

EÇ: Zeytinburnu spor salonunda antrenman sahalarını o büyük binanın yanına leke gibi koymuştuk. Hatırlar mısınız? Onu ben içeri sokalım diye çok ısrar etmişim size, bu burada ur gibi duruyor diye. Yok olmadı. O kadar mücadele edemiyorduk. Biz ikinci olduk, Ziyalar birinci oldu.

MS: Sebep o muydu sizce?

EÇ: Bizimki de güzeldi ama sebep o gibi geliyor bana :)

SA: Ben o yarışmayı bile hatırlamıyorum.

EÇ: Ve o bizim en çok hazırlandığımız yarışmaydı. Maliye Bakanlığı bitti, ben arka odaya geçtim, tribünleri 0,1 ile taradığımı hatırlıyorum. Can Bizet'de geldi dedi ki, burada çelik açıklığı çok, jüride bu çelik açıklığı çok onu düşürelim dedi. Bizde o çelik açıklığını düşürürken o binalar dışarı çıktı. Bende fotoğraf arı var hala, 54-94 çelik açıklığı hala hatırlıyorum.

MS: Derneğin kuruluşunun 30. yılında sizinle söyleşi yapmak güzeldi. Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

STADYUM SADECE BİR STADYUM DEĞİLDİR

Son dönem ülkemizde hızla inşa edilen stadyumlar hakkında
Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Spor Genel Müdürlüğü, Müdür Yardımcısı
Dursun Türk ile bir söyleşi yaptık

Hasan Özbay
Aytaç Özen
Derya Yazman Noyan

Ankara başkent olduktan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk spor tesisi olarak Ankara Garı ile Ulus arasındaki alana, mevcutta bir futbol sahası bulunan yere bir stadyum yapılmasına karar verilir. Projelerin elde edilmesi amacıyla bir yarışma açılır. ⁽¹⁾ Yarışmayı, spor yapılarıyla tanınan Paolo Vietti-Viola kazanır. ⁽²⁾ Balkan oyunları'na ev sahipliği yapması amaçlanan stadın 1934 yılında inşaatına başlanır ve 15 Aralık 1936 tarihinde törenle açılır. Stadyumun adı da "19 Mayıs" olarak ilan edilir. Stadyumda futbol sahası yanı sıra atletizm pisti de bulunmaktadır. 3 tribünü açık, sadece güney tribünü kapalıdır. Kuzey tribününün ortasında bir kule bulunmaktadır. Bu kulenin maraton yarışlarında hakem heyetince kullanıldığı, hakemlerin koşucuları dürbünle kontrol ettiği, bitiş yeri işareti olarak da işlev yaptığı anlatılır. Bu nedenle kapalı tribünün karşısındaki bu tribün "**maraton**" tribünü olarak adlandırılır.

01

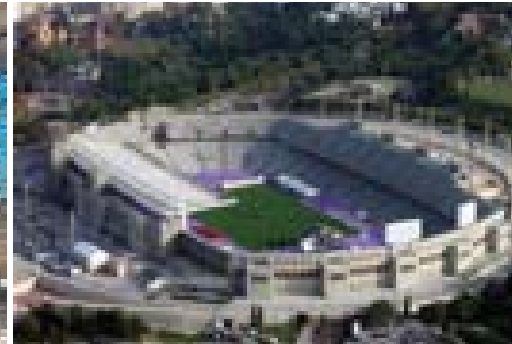
02

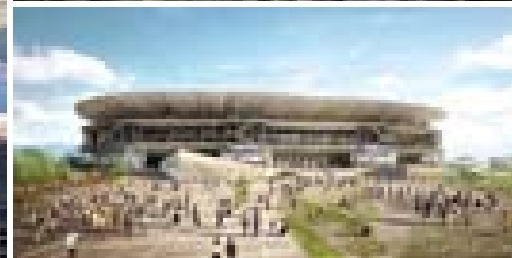
03

04

05

06

- 01/ Allianz Arena
- 02/ Chelsea Stadyumu, Londra, 1704
- 03/ Pekin Milli Stadyumu, 2008
- 04/ Berlin Olimpiyat Stadyumu, 1936
- 05/ Barselona Olimpiyat Stadyumu
- 06/ Camp Nou Stadyumu, Barselona

1965 yılında maraton kulesi yıkılır. Ancak maraton tribünü adı günümüze kadar gelir. Hatta Türkiye'nin pek çok stadında açık tribünün "maraton tribünü olarak" adlandırılmasına neden olur. 19 Mayıs Stadyumu Türkiye'nin ilk stadı olması yanı sıra ilk çim zeminli sahası ve gece aydınlatmalı sahası olarak da önem kazanır. Stadin zaman içinde atletizm pisti kaldırılır, tribünler büyütülür ve son olarak 1998 yılında tümü kapalı hale getirilir.

19 Mayıs Stadyumu yapıldığı dönemdeki mimari yaklaşımlarla paralel bir anlayışta tasarlanmıştır. Onlarla aynı dili paylaşır. İşlevsel bir yapıdır. Simge yapı olmak gibi bir iddiası yoktur. Ekonomik ve bakımı kolay malzeme ve strüktürle tamamlanmıştır.

Günümüz spor endüstrisinde artık çok işlevli yapılara yer yok. Atletizm pistleri futbol seyircisinin sahadan uzakta oturmasına neden olduğu için istenmiyor. Stadyumların sahibi de artık çok büyük bir ekonomik pazarın oyuncusu olan klüpler. Klüpler stadin işletmesini de üstlendikleri için, seyirciyi de artık taraf ar olarak görmekten çok müşteri olarak görüyor. Stadyumun 15 günde bir maç yapılan bir yapı olması da işletme maliyetlerini karşılamıyor. Artık stadlar kentin yeni buluşma noktası olmaya doğru evriliyorlar. Klüp müzesi, taraf ar mağazası, restoranlar ve stad turları ile yapının haf anın her günü kullanılması amaçlanıyor. Stadyum mimarisi de doğal olarak biçim değiştirdi. Klüpler stadlarının kentin yeni simgeleri olmasını istiyorlar. Bu da hiç olmadığı kadar mimari hizmetin öne çıkmasını sağladı. Pek çok klüp bu amaçla "star" mimarlık bürolarından projelendirme hizmeti alıyor. Böylece stadyumlarının ikonik bir nesne olmasını garantiye almaya çalışıyor.

Milan Futbol Kulübü'nün stadı olan San Siro (G.Ragazzi, E. Hof er, L. Finzi, 1990) mimari arayışların öncülerinden oldu. Amsterdam Arena (R. Schurrman-S. Soeters, 1996) Ajax Futbol Kulübü'ne ev sahipliği yaparak en önemli adımlardan birini attı. Bayern Münih futbol takımına ev sahipliği yapan Allianz Arena (Herzog & de Meuron, 2005) çitayı biraz daha yükseltti. Herzog & de Meuron "Kuş Kafesi" olarak bilinen, salt futbol stadyumu olmayan Pekin Ulusal Stadı (2008) ve Bordeaux Stadı (2015) ile mimarlık ortamına değer kattı. Atletico Madrid (Cruz y Ortiz) bu sene açılacak diğer önemli bir stad ile gündemde yer almaya aday. Barcelona Futbol Kulübü 2016 yılında yeni stadını Nikken Sekkei'ye tasarlattı. Küçük bir İngiliz futbol kulübü olan Forest Green Rovers'ın tümüyle ahşap olacak stadını Zaha Hadid 2016'da tasarladı. Dünyanın diğer bir ucundaki Çin'deki Shenzhen Stadı'nda (2011) GMP tarafından projelendirildi. Listeyi uzatmak çok kolay. Ama görünen o ki stadyumlar artık sadece bir spor yapısı değiller.

Türkiye'de de son yıllarda benzer bir yatırım patlaması oldu ve ülkenin neredeyse tüm kentlerinde stadyumlar yapılmaya başlandı. Bunların bir kısmını klüpler yüklenirken (Fenerbahçe Saraçoğlu Stadı, Beşiktaş Vodafone Stadı gibi), bazıları belediyeler (Bursa Timsah Arena), bazıları da valilikler (Karabük Dr. Necmettin Şeyhoğlu Stadı) eliyle ortaya çıktı. Ama en önemli yatırımlar Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Spor Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmekte. Kurum 32 adet stadyum yatırımını yürütmekte. Bunların bir kısmı tamamlandı, bir kısmı yapım halinde, bir kısmı da proje aşamasında.

- 07/ 19 Mayıs Stadyumu, Ankara
 08/ 19 Mayıs Stadyumu yerleşim planı
 09/ Amsterdam Arena
 10/ Shenzhen Stadyumu, Çin
 11/ Santiago Ulusal Stadi, 1938
 12/ Breslau Olimpiyat Stadyumu, 1928
 13/ Amsterdam Olimpiyat Stadyumu, 1928

09

10

11

12

13

Türkiye'nin Avrupa Futbol Şampiyonası'na adaylık süreci ile hız kazanan bu yatırımlar önemli bir yapısal faaliyet, dolayısıyla ülke mimarlığı adına büyük bir fırsat. Yapılan stadların FİFA normlarında, dikkate değer mimari çabalar olduğu gözlenmekte. Tasarımlar dünyada yapılan benzer stadyumlardan geri kalmayan, hatta çoğu konuda yenilikler de barındıran mimari ürünler olarak dikkat çekiyor. Ancak TOKİ'nin son yıllarda geliştirdiği, avan proje ile ihaleye çıkma, uygulama projelerinin müteahhit aracılığı ile yaptırılması yönteminin yarattığı sorunlar burada da karşımıza çıkmakta:

- Avan proje ile uygulama projesinin başka gruplarca yapılması;
- Ön proje üzerinden yapılan keşif bedelinin uygulama aşamasında artması ve yapı maliyetinin değişmesi nedeniyle inşaatın uzaması veya durması;
- Avan projelerin sınırlı sayıda ekiplerce yapılması nedeniyle projelerin tipleşmesi, yapılan tasarımın yapı kabuğunda değişiklik düzeyine indirgenmesi;
- Ön projelerdeki mimari tasarımın uygulama aşamasında başka bir şeye dönüşmesi sorunların başlıcalarıdır.

Spor Genel Müdürlüğü'nün son yaptırdığı proje hizmetlerinde TOKİ modelini terk etmesi ve salt ön proje değil, uygulama projesi almaya yönelmesi, yapılan yanıltan dönülmesi adına olumlu bir gelişme. Ancak yarışma yönteminin kullanılmaması, yeni ekiplerin sürece dahil olmasını engelleyen bir eksiklik olarak durmakta.

Stadyum yatırımlarının ekonomik boyutu ise yeterince araştırılmış değil. Spor Genel Müdürlüğü yetkililerinin de belirttiği gibi yer ve kapasiteler siyasi süreçlerle belirleniyor. Örneğin şu an ligde takımı olmayan bir kente 20 bin kişilik stadyum yapılmasının ekonomi bilimi mantığıyla açıklaması yok. Stadyum kapasitelerinin belirlenmesi de aynı siyasi karar süreçleriyle belirleniyor. Stadyumların çoğunda yılda ortalama 20-25 maç oynanacak olması da ayrı bir sorun. Bu stadların işletmesi klüplere devredilmezse, bakım ve işletme maliyetlerinin kamuya önemli bir yük getireceği de görülüyor.

19 Mayıs Stadi'nin yıkılacağı ve yerine yeni bir stadyum yapılacağı kamuoyuna yansıdı. Cumhuriyet'in ilk stadının yaşatılması bence hala olası. Barcelona Olimpiyat Stadi ve Berlin Olimpiyat Stadi, 19 Mayıs Stadi ile aynı yıllarda yapılmasına karşın, yıkılmayıp yenilenen ve günümüz şartlarına getirilen, yaşamını sürdüren örnekler olarak karşımızda duruyor. Stadi'nin yıkılmasının ironik bir sonucu da kendi olmayan "maraton tribünü" kavramının hala sürüyor olması.

Hasan Özbay

Dipnotlar:

- (1) Yarışmaya katılan diğer ekipler ve projeler hakkında hiçbir bilgi ulaşamadım. Ancak mimari kaynaklar bu amaçlı olarak yarışmadan bahsediyor. Yarışma büyük ihtimalle birkaç mimara proje sipariş edilmesi ve içinden birinin seçilmesi olmalı. Salt Araştırma, Ali Saim Ülgen arşivi.
- (2) Paolo Vietti-Viola İtalya'da San Siro Hipodromu, yıkılan Beşiktaş İnönü Stadi ve Ankara Hhipodromu gibi yapıların da mimarlarıdır.

Derya Yazman Noyan: Stadyumların yapılacağı şehirleri neye göre belirliyorsunuz?

Dursun Türk: Öncelikle kurumumuzun teknik kısmından bahsetmek isterim. 2011'de Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulduğu zaman, Gençlik Hizmetleri var. Daha önce Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ismini spor olarak değiştirilmiş ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olmuş. Dolayısıyla diğer devlet kurumlarından biraz farklı. Yani kendi mülkleri var ve giderlerini kendi yürüttüğü farklı bir operasyonel gerektiren bir birim. Dolayısıyla Türkiye'de belediyelerin ve spor kulüplerinin yaptığı stadyumları çıkartırsak tüm spor yapılarının mülkiyeti Spor Genel Müdürlüğü'nün. Dolayısıyla Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün yapısını Bakanlık kurulduktan sonra bir vizyon değişikliği ile söyleyeyim. 2011'in sonuna doğru yapılan toplantıda altyapı eksikliği yani sporda başarılı olmak için önce bir tesisleşme hamlesi başlatmamız gerektiği kararı alındı. Dolayısıyla bununla ilgili ne yapmamız gerekir, ona göre birimlerimiz yeniden dizayn edildi. Biraz daha operasyonel birimler getirildi. Bazı yönetmelikler, kanunlar değiştirilerek en son şeklini aldı bu yapı. Ve tesisleşme hamlesi konusunda bütçeler, bir birimken ona kadar çıktı. Bu bütçeler yapıldıktan sonra bizde, son dönemde siz de takip etmişsiniz, bu yapıları nasıl çabucak yapabiliriz, nasıl rasyonel kullanabiliriz ya da nasıl doğru yerleri seçeriz diye.

Bu yapılara bir nevi yatırım gözüyle bakılıyor muhatap şehirlerimizde. Bir stadyum buraya yapılsın, şehrimize bir hareketlilik gelsin ve yatırım gelsin diye bakılıyor. Ama bizde bunları planlarken, bir kere stadyumlarla diğer spor yapılarını ayırmak lazım. Biz son beş yılda 1200'e yakın spor tesisi yaptık. 8 milyar bütçe bu iş için harcadık. Bunların bir kısmı bitmek üzere, daha tamamlamamış pozisyondayız. Stadyumlar hariç.

Stadyumlara başlarken ilk vizyonumuz şöyleydi; biz mevcut stadyumlarımızın tapuları bizde olduğu için bu alanları dönüşüme tabi tutalım ve elde edeceğimiz gelirlerle daha modern ve daha ihtiyaca binaen stadyumlar yapalım dedik. Başlangıçta bu alanların gelir getirici alanlar olarak kullanılması fikri insanlara garip gelebilir ancak şehir merkezinde kalmış, diyelim ki 100 bin metrekaare alanınız var, bunun 10 bin metrekaresini gelir getirecek şekilde planlamasını yapalım ancak 90 bin metrekaresi yeşil alan olsun. Aslında bizim bu düşüncemizle belediyelerin gözü açıldı. Düşünsenize şehir merkezinde 50 bin-60 bin metrekaare alanlar bir anda boşalıyor. Bizde minimum projeler tuttuk orada. Oradan elde edeceğimiz geliri minimumda tuttuk. Ticari birimler yapalım, konaklama birimleri yapalım, geri kalan 50 bin metrekareyi de yeşil alan yapalım. Stadyumları şehir dışlarına taşıyalım. Zaten mevcut stadyumların en yenileri 40-50 yıllık. O şehir başka alanlara kaymış, şehircilik açısından farklı hizmetler gelmiş. Yapı da bizi oraya götürüyor oldu aslında planlarken.

Aytaç Özen: Belediyeyi terk edip bir tahsis gibi...

DT: Bu stadyumların bize bugünkü maliyeti 2 milyar dolar. Türkiye için harcayacağınız 10 yıllık tüm spor yapıları ile ilgili yatırımı stadyumlara harcayacaksınız eğer kendi kaynaklarınızı eski arazilerinizi değerlendirmezseniz.

HÖ: Yanlış bilmiyorsam kulüpler statların çok şehir dışına çıkmasını istemiyorlar.

DT: Ona geleceğim. Neden istemiyorlar? Bir kere bir yatırım döneminde 30 tane stadyum yapan bir tek Amerika var. Biz de ikinciyiz. Bir hamledir bu süre. Bir dahaki sene de bir 30 tane daha olmayacak.

İhtiyaç da yok. Birazdan da söyleyeceğim. İşletmeleri konusunda büyük problemler de var. Bunu diğer sportif alanlarda da düşüneceksiniz. Kulüplerin yapıları sağlam olmazsa ben bunları devlet eliyle işletmem. İşletirsem bir yerlerde eksiklik olur. Paraların aktarılmasında eksikler olur, profesyonel ekiplerle çalışmakta hukuki ya da yapısal sıkıntılarım olur. Dolayısıyla kulüplerin işletmesi lazım bunu. Kulüplerinde sponsorlarla işletmesi lazım. Bir Trabzon stadının aylık 1,5 milyon lira gideri var. Kulüp bunun her şeyi ile yararlanmalı ki, reklam alanlarını, kiraya verilme alanlarını, konser alanlarını, ticari alanlarının gelirleriyle ayakta kalsınlar. Düşüncemiz böyleydi. Ama bugün için söylüyorum. 11. stadı bitirdik biz. 11 stadın tüm eski yerleri bu dediğimiz gibi olmadı. Belediyeler ya bir kısmı para vererek buraya girmek istedi ya da toplu konutlar olacağı için feragat ettik. Ya başka alanlar verelim size dedik ama burası şehir merkezinde yeşil alan kalsın dedik. Ya da tek katı geçmeyen vatandaşın aktivite alanı olsun gidiyor iş. Bu da bizim baştaki zorluktan dolayı düşündüğümüz konu sonuna doğru hoşumuza giden bir alana gidiyor.

HÖ: Bu da finansman açısından bir sıkıntı yaratıyor değil mi?

DT: Finansmanlar açısından sıkıntı yarattı. Tabii paydaşımız var, Toplu Konut İdaresi. Toplu Konut İdaresi'ni seçmemizin sebebi buydu. Toplu Konut İdaresi ile bu dönüşümü yapmak kolaydı. Yoksa bizim tüm bu işlerimizi yapan teknik birimimiz var. İlgili departmanlarımız var. Toplu Konut ile arsa takası şeklinde hareket edeceğimize dair bir protokolümüz var. 21 stadyum yapıyoruz Toplu Konut İdaresi ile. Geri kalanları da kendimiz yapıyoruz. Bursa ve Konya Büyükşehir Belediyeleri ile de bu stadyum dönüşümlerini Toplu Konut ile benzeri şekilde yaptık. Yani alanımızı belediyemize verdik. Onlar yeşil alan ve birkaç küçük mülkiyetle bize bu yeni alanı bıraktılar. Ve dönüşüm gerçekleşti şuanda. Sonradan tekrar kulüplere devrediyoruz.

Asıl sorumuza gelirsek, bunları nasıl belirliyoruz sorusuna. Bir kere sportif açıdan talep, yatırım programınızdaki gücünüze göre şehrin üst yöneticileri, kulüp yöneticileri ya da orada futbol branşındaki kapasite, bizi orayı almaya yönlendiriyor. Tabii bunlara Gençlik Spor Bakanımızın onayı ile karar veriyoruz.

HÖ: Buna Avrupa Futbol Şampiyonası'na aday olmamızın da bir etkisi var mı?

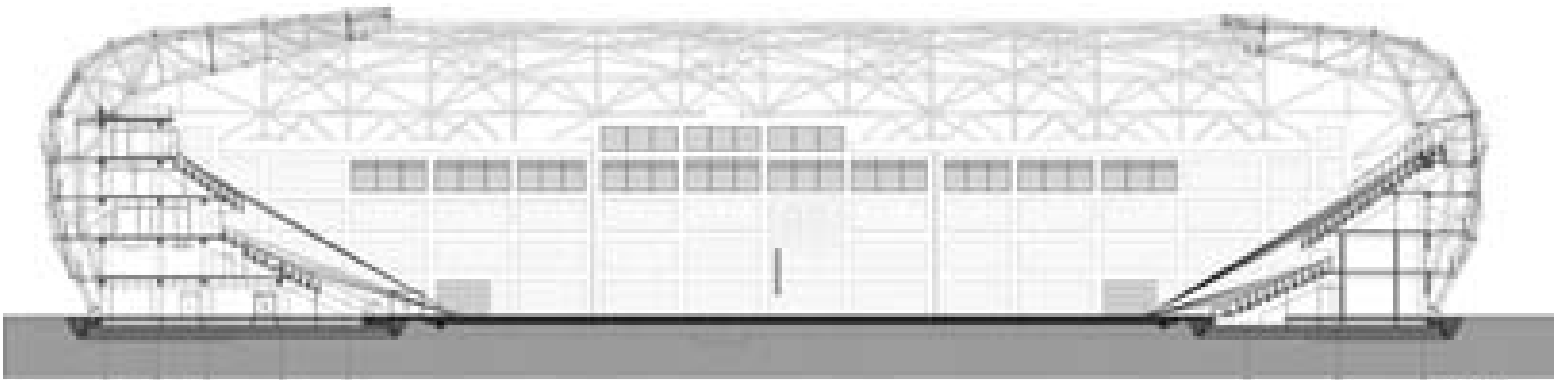
DT: Bu planlamalar yapılırken biz 22-23 stat ile çıktık bu düşünceye. Geri kalanlar da zaten ihtiyaca binaen geldi. İlk 20 planı tek hamlede planladık. Bu planlamada şehir ve herhangi bir Dünya ya da Avrupa şampiyonasını alabilme ile ilgili kapasiteyi belirledik.

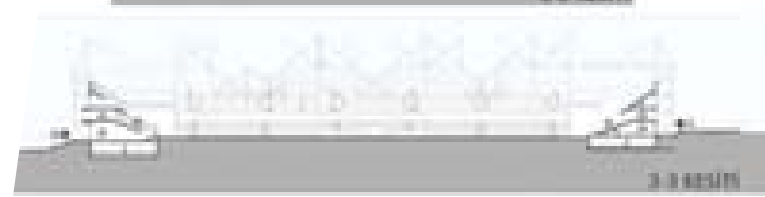
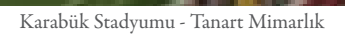
O süreçte futbol takımlarında da değişiklikler oldu. Süper ligden düşenler, çıkanlar oldu. Takımların performanslarına göre belirlenmedi, bir Avrupa veya Dünya Şampiyonası organizasyonunda size 10-12 şehir belirliyor ve kapasite sınırları var. Diyor ki; açılış ve kapanış için 50 bin üstü iki tane stadyum, 40 bin üstü stadyum istiyor. Ya da 6 tane 33 bin kapasiteli stadyum istiyorum diyor. Biz bu kapasiteleri hangi şehirlere yayalım derken, mesela bir şehirde 27 bin yapmışız ama futbol kültürü ya da şuan profesyonel ligdeki takımı daha alt seviyede olan bir şehre de 33 bin yapmışız. Bu şehri kafamızda zaten kurmuşuz, bir şampiyona da o 10 şehirden biri olarak. Onun başka yolları var. İlgi, konaklama, futbol kültürü, tarihi ve turistik alanları. Bugün stat kapasiteleri %30 seviyelerinde ise siyasi konjonktürden tutun da konaklama, ulaşım gibi bir sürü etkenleri var. Şuanda 2024 adaylığımız var. Ama o dönem için başlarken aday olabilme ile ilgili planlarımızdan bu iş başlamıştı. Bu kriterleri de bildiğimiz için bunu yaymaya çalıştık.

İzmir Alsancak Stadyumu - Alper Aksoy Mimarlık

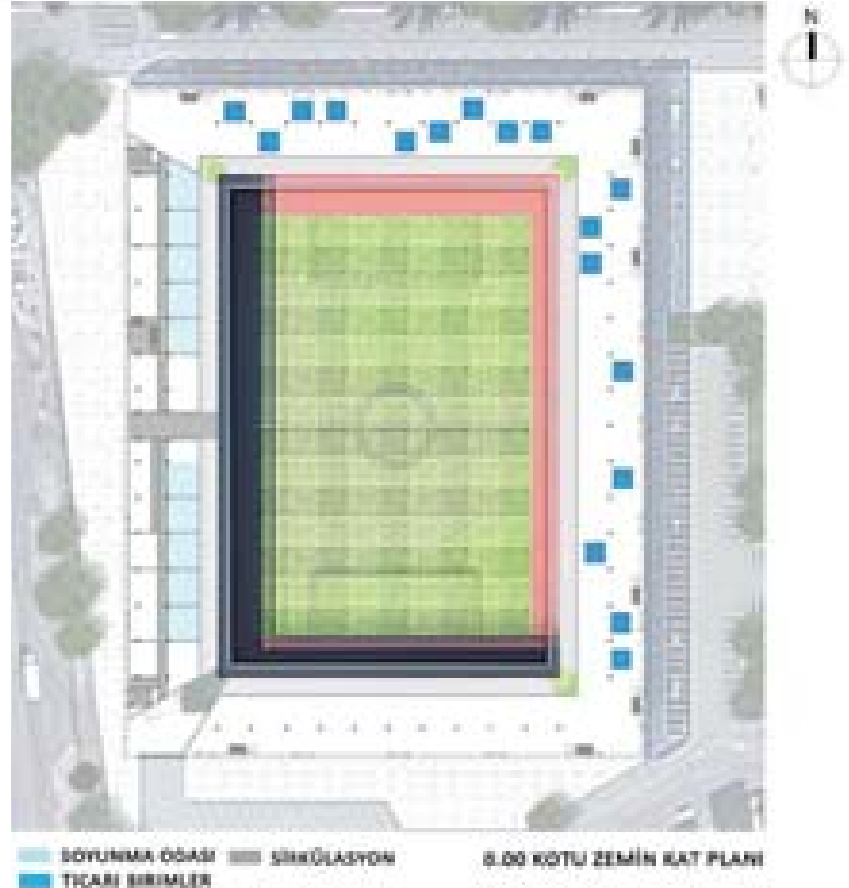
Evet, bir şehre bir talep var, o şehir bir butik stadı kaldırabiliyor ama biz o şehirde bir Avrupa veya Dünya şampiyonası aldığımız zaman o şehirde yapacağımız için ona göre planlıyoruz. Sadece kapasite değil otopark sayılarından ulaşım yollarına kadar bir sürü kriterler var. Ve bu yaptığımız tüm stadyumlar UEFA kriterleriyle birlikte yürütülüyor. %50 seviyesine gelmiş bir inşaatla bazı imalatları değiştirdiğimiz oluyor. Buna rağmen bir Avrupa Şampiyonası bize verildiği takdirde %1-2 seviyesinde bir değişiklik gerekecek. Mesela kadın hakem odası istiyorlar. Bugün için mesela, futbolcu maçtan çıktıktan sonra düşen kan şekeri ile ilgili soyunma odasının hemen yanına hemen atıştırma alanları istiyorlar. Bunun tesisatını, elektriğini taşıyorsunuz. Bunu bile kritere bağlamış. Kulüplerinde istekleri var. Demin anlattığım alanlarla ilgili maksimum gelir elde etme istekleri var. Mesela localarla ilgili çok talep var. Loca satışları kulüplerin olmazsa olmazları. Bir de o locanın bedelini kulübe gönülden destek belirliyor. Locaları mecbur koyuyoruz. Mecbur koyduğumuz alanlarda var. Restoranlar, doping alanları, soyunma odaları. Dolayısıyla böyle planlıyoruz. Yani talep, futbol kültürü bir de uluslararası organizasyonda o şehri dahil olma ihtimaline göre kapasite belirliyoruz.

Kepez Kent Meydanı Stadyumu - Bahadır Kul Mimarlık

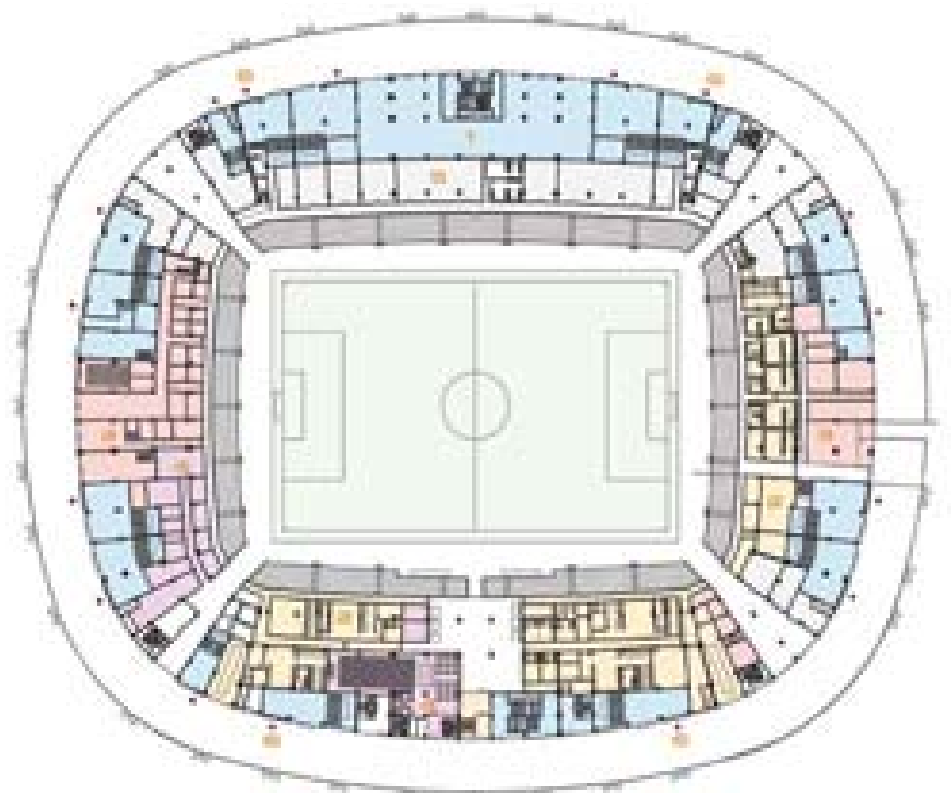
DYN: Projeler nasıl elde ediliyor peki?

DT: Bir kere Toplu Konut İdaresi ile protokol içerisinde yürüttüğümüz yapı da avan projeler hazırlanıyor. Toplu Konut İdaresi tarafından, onların resmi alımları sürüyor, Bakanlığımızın onayı gerekiyor. Sonrasında da tüm değişiklikler için onay gerekiyor. Kendi yaptığımız da benzer şekilde yapıyoruz. Meslek dışı olan kişiler bunun sadece görsellerine bakıyor. Çekirdek dediğimiz o kabuk dediğimiz alan, o şehrin kültürüne göre yansıtılıyor. Ona mimar karar veriyor biz karışmıyoruz. Diyelim ki Ankara'ya bir stat planlıyoruz. O iş ile uğraşan arkadaşlarımıza 15-20 tane seçenek yaptırıyoruz. Onaya sunuyoruz teknik çözümlerin öncesinde. Ama ben tecrübemle bunu söyleyebilirim; o şehrin bir kültürü varsa mimar arkadaşlarımız onu yansıtıyor. Ya da kulüplerin renkleri ile ilgili bir şey varsa ya da sembolleriyile ilgili... Mimar arkadaşın hayal gücü ve beğenilmesi.

Burada asıl sahipleri kulüpler ve taraf arlar oluyor. Mesela o stadın koltuk rengini internet üzerinden bir anket açmadan yapmıyoruz. Çoğunluk neyi istiyorsa onu istiyoruz.

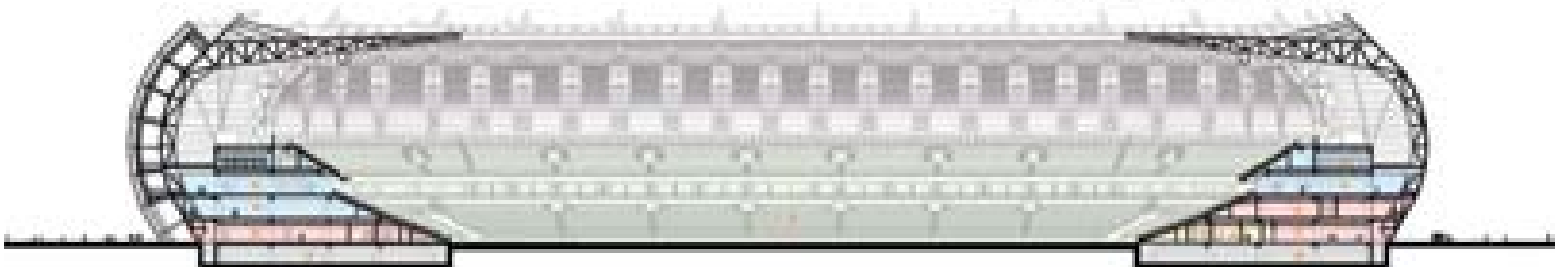
Sivas Stadyumu - Bahadır Kul Mimarlık

- 1 SPECTATOR AND SOCIAL UNITS
- 2 TEAM AND PLAYER UNITS
- 3 ADMINISTRATION UNITS
- 4 MEDIA UNITS
- 5 TECHNICAL UNITS
- 6 ENTRANCE OF SPECTATOR

±0.00 FLOOR PLAN

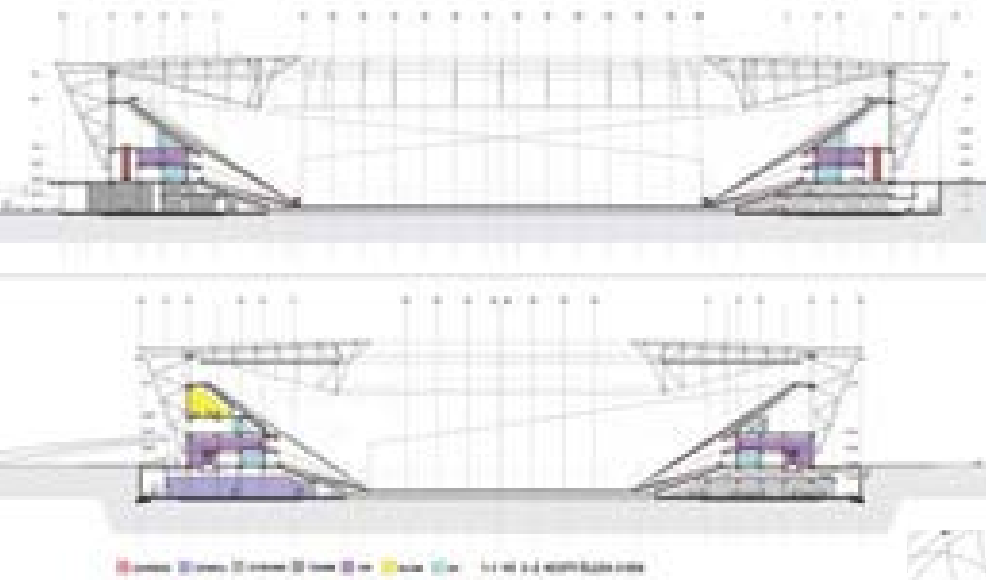
- 1 AREA
- 2 4-DOOR PARKING AREA
- 3 ADMINISTRATION UNITS
- 4 TEAM AND SPORTSMEN UNITS
- 5 SPECTATOR AND SOCIAL UNITS

2-2 SECTION

Adana Stadyumu - DB Architects

AÖ: Kullanıcının da katılımını sağlıyorsunuz.

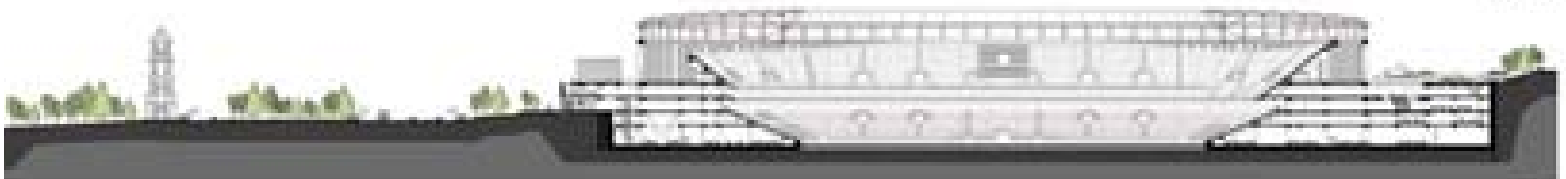
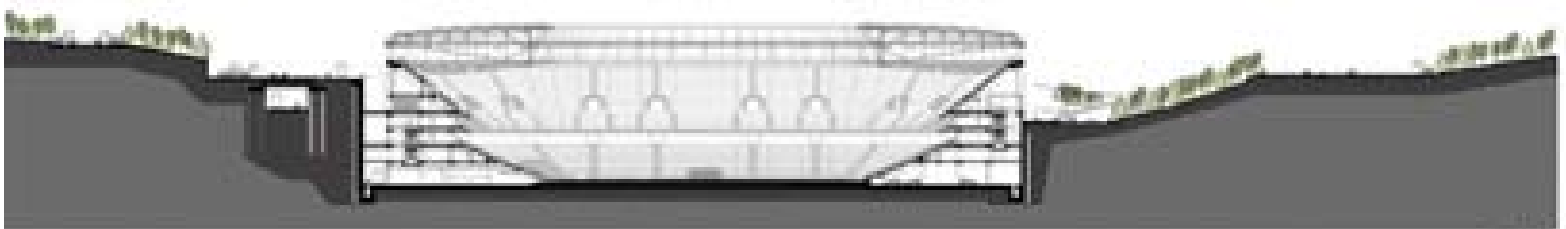
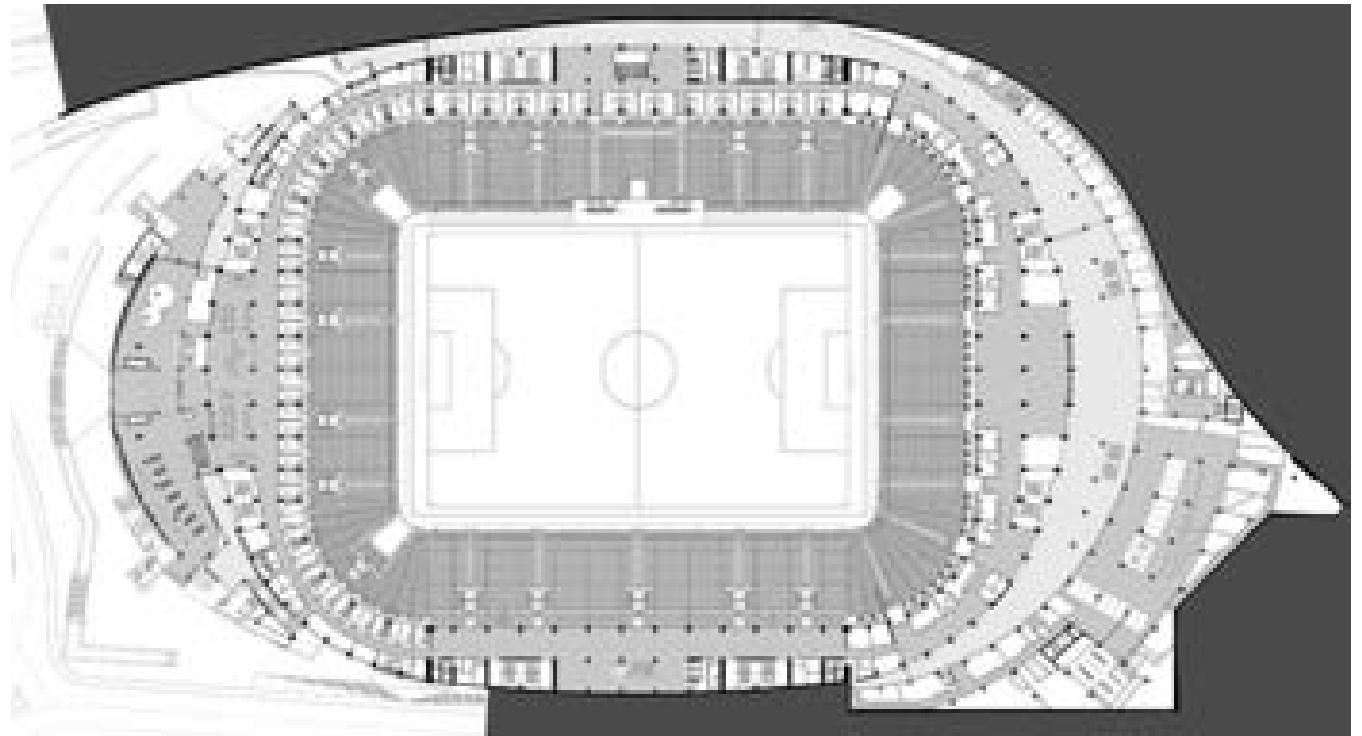
DT: Kesinlikle. Diğer tasarımlar mimar arkadaşlarımızın hayal gücü.

HÖ: Mimarlık ortamından şöyle bir eleştiri var. Çok az bir mimari grubun bu işe dahil olabildiği, yarışma sistemini de çok kullanmıyorsunuz kurum olarak, bunun da daha geniş bir tasarımcı katılımını engellediği yönünde. Bu grubu daha genişletmek için yarışma yapılamaz mı?

DT: Bunun 3'de 2'si bir müşavirlik bedeli ödediğimiz fakat her yönüyle sağ olsunlar operasyonel hareketleri daha fazla olduğu için bir de bir takas mecburiyeti olduğu için Toplu Konut İdaresi ile yürütmüştük. Ama oradaki ilk alımlar, bize gelen birkaç alternatif içinden seçim bize ait. Ama biz onlara hangi grupla çalışıyorsunuz demedik. Kendimiz yaparken ne yapıyoruz? Şimdi şöyle düşünmek lazım; bir şey yatırım programına alındığı zaman, bir stadyum, böyle size bir yıl iki yıl proje yapma süresi vermiyor. Ben Elazığ'a gitmiştim. Yatırım programına alındıktan bir gün sonra burası yıkılıyor iki ay sonra ilk temel atılıyor, daha ortada bir proje çalışması yok. Tahmini büyüklük üzerinden bir bütçe koyuyorsunuz ama.

BJK Vodafone Arena - DB Architects

Afyon

Antalya

Batman

O baskı size böyle rahat rahat bir yarışma açayım daha güzel şeyler olsun imkanı vermiyor. Hepsi için mi, hayır. Bir de şöyle düşünün, 30 tane stadyum hiçbir zaman olmadı ki. Türkiye’de bir iki stadyum yapıldı. Bir de şöyle bir eleştiri var. Bütün statlar bir fabrikadan çıkmış gibi. Aslında kabuk dışında her şey aynı olmak zorunda. Buna siz bir kabuk giydireyorsunuz. Kimi geniş giydiliyor, Timsah stadyumu gibi... Tam tersi Mersin’de daha küçük giydiliyor. İç tasarım konusunda bir sıkıntımız yok. Farklı birşey de gelse mimardan biz onu düzelttiyoruz. Mesela iki koltuk arası 19 cm olacak, stat en kısa 10 dakikada boşalacak, koltuklar açılır kapanır olacak. Dolayısıyla iç mekanlar ile ilgili çok sıkıntımız yok. Tabii 70 bin kişilik bir stat yaparsınız onun artı çözümleri olabilir. Ama 30 bin ile 40 binlik kapasiteli statların hem gabarileri belli hem alanları belli. Buradaki detay ne? İnsanların beğenisine sunulan aslında bir kabuk. Bizim için de çözümler. Onu biz biliyoruz karşı taraf bilmiyor. Dolayısıyla biz de 5 veya 6 mimari grupla, TOKİ’yi de dahil edersek 10 farklı grupla çalışıyoruz. Bir mimar arkadaşımızın 3-4 stadı yaptığı olur. Biz bunları, birini çağırıp da al sen yap demiyoruz. Tasarımlar arasında, en azından kabuk tasarımları arasında bu işle ilgili paydaşlar arasında bir seçim yapıyoruz ve bazen zorlanıyoruz.

İhalelerimizi müşavirlik ihalesi şeklinde yapıyoruz. Açık ihale usulü ile. Ve bir müşavir firma üzerinde tasarımcı için de bu tasarım hakkını “ver” diyoruz.

HÖ: TOKİ’nin avan projelerin uygulamasının ihaleye çıkması kaldırıldı galiba.

DT: Evet kaldırıldı. O çok zor bir işti. Müthiş sorunlar yarattı. En azından müteahhitlerde yarattı. Müteahhitler biri işi tamamlayamadığında bütün yansıması size oluyor. Akdeniz Oyunları vardı, Mersin’de 134 günde bir stadı bitirdik. Malatya 6. senesinde oldu, iki defa müteahhit değişti. Müteahhitte niye yanılıyor? Siz avan proje üzerinden onun görmeyeceği bir sürü şeyi gizleyebiliyorsunuz, bunu kötü niyetle söylemiyorum. Ya da müteahhit çok ilgili değil. Ama işe öyle teklif veriyor. Ama TOKİ ile bizim son çıkan Göztepe, Karşıyaka, Giresun ve bundan sonra çıkacak bir iki işimiz daha var. Bu projeler tamamıyla

uygulama projeleriyle ihaleye çıkıyor. Aslında değişen bir şey yok ama önceden nasıl rahattı; TOKİ avan proje hazırlatıyor, bir ay sonra ihale günü alıyorsun. İhale günü aldığın zaman paydaşlarını ya da kullanıcı olan şehir ihale edildi diyor. Ama siz 9 ay projenin uygulamasının çizilmesini bekliyorsunuz. Burada sürecin başına alıyorsunuz. Bizim açımızdan bir farkı yok ama bu bir algı yönetimi olabilir, insanları rahatlatma da olabilir. Ama Ergün Bey kendi projelerinde de direkt uygulama projeleriyle çıkıyor. TOKİ sistemini değiştirdi. Sadece deprem bölgesindeki alanlar dışında kalan yerlerin hepsinin uygulama projesini çizdiriyor.

HÖ: Siz bu statları yaptıktan sonra kulüplere devrediyorsunuz.

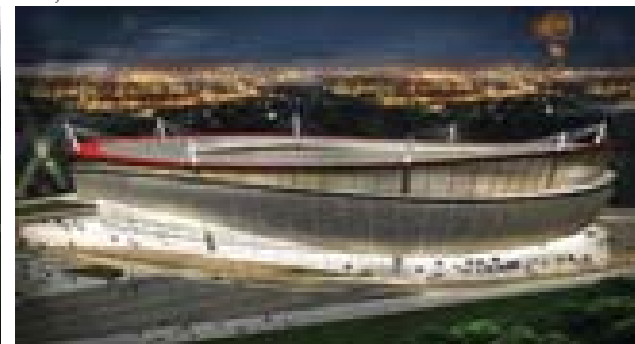
DT: Aslında meramımız o. Ama kulüplerin ekonomik yapıları... Şimdi bizim iki türlü maç oynatma hakkımız var. Birincisi maç başı kiraya veriyoruz. Onun kriterleri var. Talep eden takımın Süper Lig ya da 1. Ligdeki durumuna göre. Diyelim ki maç başına 50 bin TL stadın kirası var. 15 günde bir maç. Ayda iki kere 100 bin lira kulübün kira vermesi lazım. Ama böyle maç başı kiralandığı zaman, maç başı reklamlar, localar size kalıyor. Aslında kulüpler bunu en az 1 yıl kiralamak zorundalar. Bunda da tüm gelirleri kendine geliyor. Maç başı olduğu zaman tüm giderler size ait ama uzun süreli kiraladığınız zaman da anahtarı verip, mecburiyeti koyup, yöneteceğiniz alanları belirleyip anahtarı veriyorsunuz. Kulüplerin ekonomik yapıları ile ilgili sorun olduğu için bu masrafı kaldıramıyorlar. Kullanıcı gözüyle akıllı stat tabiri, hep elektronik ortamda... Mesela biz güney kısmında çimleri yetiştiremediğimiz için güneş panelleri getiriyoruz. Statların aylık elektrik masrafı arı 150-200 bini buluyor. Tüm yaptığımız statlarda alttan ısıtma ve bir alt katında soğutma yapıyoruz. Yani çimin yaz kış 13 derecede olması lazım ki çim kök salabilsin, kalkmasın gibi yaşama zorunlulukları var. Bunu yapmak için de dünya kadar işletme maliyetiniz var. Bakım ücretleri sadece ayda 50-60 bin lirayı buluyor. Aldığınız cihazların ilk yatırım maliyetlerini söylemiyorum. Traktörü, çim biçme makinesi, otomasyonlar, 16 tane asansör var bizim stadyumlarımızda. Dolayısıyla bu işletme maliyetleri zor olunca, kulüp diyor ki 15 günde ben paramı veririm, bunlarda bu ihtiyaçları hazır hale getirirler.

Edirne

Elazığ

Eskişehir

Bursa

Çorum

Diyarbakır

HÖ: O zaman da çoğu özelliği kaybediyorlar. Ben yurtdışında birçok yere gittim. Mesela içlerinde müzesi var, fan kulübü var, sürekli yaşayan bir yapı var.

DT: Bizim de aradığımız bu. Bizim kulüpler yasası da değişecek. Sayın Bakan buna da el atacaktır. Hepsini birbiriyle bağlantılı. Şimdi bir kulüp bir futbolcuya 2 milyon Euro bonservis parası veriyor. Ama senin 50 bin liralık maç başı kiranı ödemiyo. Profesyonel ekipler çok önemli. Bu yeni statlar bir stat yöneticisini bırakın bir stat CEO'su şeklinde yönetilmeli. Bizim en rahat yaptığımız iş statları yapmak. En çok zorlandığımız ise işletmesi.

Stadın gün ağarmadan sulanması lazım, bunları en iyi sahipleri işletmeli ama o kültür var mı, henüz yok. Bu statları işletme konusunda sıkıntı var. Çünkü daha sponsorluk, reklam alanlarını ve diğer aktiviteleri organize etme anlamında kültürümüz gelişmedi kulüplerimizde. Kulüplerin mali yapısı ve anlayışı düzelmeden olmaz. Kulüplere buraları almanız lazım şeklinde baskı yapıyoruz. Almanız durumunda çim teknikleri ile anlaşma yapacaksınız gibi bazı mecburiyetler getiriyoruz. Bir politika belirlemeye çalışıyoruz ama bunlar hep kulübün ekonomik yapısı ile alakalı. Kulüp bir sene doğru yönetilmedi ve bir sonraki sene alt lige gitti. Kurduğumuz bütün sistem çöküyor. Ordu'da saha yapıyoruz ama Orduspor küme düştü. Bu kulüp üzerinde sizin bir şey yapabilme şansınız yok. Süper Lig'deki bir kulübün geliri 80-90 milyon iken bir alt kümedekinin 7 milyon lira. Bir aşağı düşerseniz 1 milyon lira. Siz 70-80 milyon geliri varken verdiğiniz stadyumu geliri 7 milyona düşüğünde ona bırakamıyorsunuz, bırakamazsınız da. O zaman devlet olarak buna bir el atmanız gerekiyor. En azından çimi yaşayan bir şey. Onu sürekli gündemde tutmalısınız. Ama bunu Futbol Federasyonu ile de görüşüyoruz, kültür olarak Avrupa'daki gibi işletmiyoruz statları. Bu statların her yönünden yararlanma kültürünün gelişmemiş olması. Barcelona'da stada gittiğinde müzesi için ayrıca bir para veriyorsun. Biz de hele kritik bir maça maça bedava bile giriyorsun. Bir taraf a stadı gezmek için 10 euro veriyorsun ama bu taraf a maçı bedava izliyorsunuz. Buna bir çözüm getirmeleri lazım.

Gaziantep

Giresun

Hakkari

HÖ: Ankara'daki 19 Mayıs Stadyumu ile ilgili yıkılıp yeniden yapılması gündemde. Bildiğimiz kadarıyla Türkiye'nin ilk stadı. Korunması mümkün olabilir miydi? Her ne kadar yapılan eklemelerle orijinal halinden uzaklaşmış durumda olsa da.

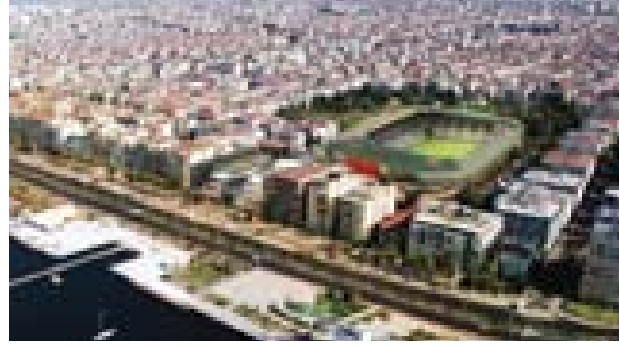
DT: Şahsi fikrim bizim final projemiz olacak. Başkent olması da ayrı bir önem. Final projesi derken, devlet büyükleri başka bir talimat verir, başka bir ihtiyaç doğar o ayrı bir konu. Ama Başkent'e stadyum konusunda ekip olarak ülke olarak daha tecrübelendik. Final projemizde diğer statlarda yaptığımız küçük beyaz hataları yapmamamız lazım.

HÖ: Zırlı Birliklerin olduğu alana mı?

DT: O sadece konuşuldu oraya bir çalışma yapılmadı. Şimdi yerinde yapılması... Ben yerinde yapılan statları çok seviyorum. Bu sefer bazı şeylerden kurtarabiliyorsunuz. Ankara stadının iki yanından da metro geçiyor. Stadın çevre düzenlemesini Gençlik Parkı'na katabilirseniz tamamen bir gezinti alanı, bu sefer ticari alanlarınız, gelir getirici alanlarınız bu tür şehir merkezlerinde olması sizi daha çok rahatlatıyor. Beşiktaş stadını düşünün, orası da bizim mülkümüzdü, biz orayı 49 yıllığına kiraya verilmek kaydı ile Beşiktaş kulübüne yaptırıldı. Oraya biz devlet bütçesinden de aktardık. Çünkü mülkiyeti size ait bir stadyum. Ali Sami Yen ile Beşiktaş stadının ulaşımını bir düşünün. Ali Sami Yen'e gitmek için yoğun bir trafikten geçeceksiniz, Beşiktaş'ın stadına insanlar yürüyerek geliyorlar. Ankara Stadı da böyle. Bu yaptıklarımızın %50'sini yerinde yapamazdık zaten, büyütme zorunda kaldığımız için. Gelişmekte olan şehirlerde şehir dışlarına doğru yapmak mantıklı oldu. Ankara Stadı'nın yerinde yapılması benim hoşuma gidiyor. Tamamını, 210 dönüm civarındır orası, tamamını yıkarak dönüşüme alacağız. Oraya stadın üzerine çıkmayacak eklenti yapılar yapacağız. 10 tane bir veya 2 katlı spor salonları yapacağız diğer branşlar için. Açık spor alanları yapacağız. Etrafında iki parsel de, Gençlik Parkı ile tören alanının olduğu parsel de peyzaj anlamında yedirmeyi düşünüyoruz. Bakalım ne çıkacak, o konu da çalışıyor arkadaşlarımız. Bir takas gerçekleşmediği için yatırım programına biz aldık, biz yapacağız. Onun bütçesi de var. Sadece birkaç detay olduğu zaman projelerin uygulamalarına geçeceğiz.

Hatay

İzmir Karşıyaka

Karaman

HÖ: Mevcut stadı koruyup ekler yapmak gibi bir şey yok o zaman.

DT: Çok öyle korunacak bir yapı değil, fiziki şartları öyle. O zamanki kültür öyleydi demek ki. Yanına sürekli eklenti yapılmış. İşte iki soyunma odası istenmiş hemen yanına eklenmiş. Orası bir kaba tabirle hengâmeye dönmüş. Trafolar stadin altında bir bölge de düşünün. Artık o stat mevcut halini koruyacak pozisyonunda değil.

AÖ: Orada yatırımı göstermenin kaygısı var değil mi?

DT: Yok aslında. 1976'dan beri spor yatırımı gitmemiş bir şehrimiz Hakkari. 2 bin kişilik spor salonu, yarı olimpik yüzme havuzu, gençlik merkezi ve stadyum politikamızın içindeydi. Bizim için de çok güzel dönüşler oluyor buradan. Diyarbakır'a, Batman'a stadyum yapıyoruz Van ile ilgili planlarımız var.

Mevcut kendi yerindeki yapı yeterli olmayacaktır. 200 dönümlük alanı müstemilatı ile birlikte tek bir yapı olarak düşünün.

AÖ: Sadece stadyum değil her türlü spor yatırımını da yapıyorsunuz.

DT: Arazinin tamamı bize tahsil. Bir kamulaştırma yok. Daha fazla açık alanlara ihtiyacımız var. O alanlar için belediyede bize yardımcı olacak. Kapalı olan sadece stadyum olacak. Bir de 8-10 tane spor salonu. Burası Milli Komitedeydi. Sonra kanunla Maliye Bakanlığı'na devredildi. Biz buradaki büfeler bile Maliye Bakanlığı'na aitti. Sonra buranın tamamı bize devredildi.

HÖ: Burası tam yarışmalık bir yer. (19 Mayıs Stadyumu'nun yerini göstererek)

DT: Biz zaten buranın kütlesini planlıyoruz. Bu stadyumun mevcudunun kapalı alanı 15 bin. Bizim buraya düşündüğümüz 300 bin metrekare. Sinema, konser alanlarını stadin gerisinde kullanacağız.

AÖ: Böyle alanlarda yapılan yatırımlar şehre bir baskı noktası oluşturuyor. Aslında bir çukur oluyor ve sürekli insan çekiyor. Yük çekiyorsunuz, trafik çekiyorsunuz. Hasan Beyin söylediğine katkı olarak şu fikrinizi çok beğeniyorum, geçiş alanları gibi. Şu alanı bir bütün olarak değerlendirdiğiniz zaman, Ankara'yı içine çeken bir alan olacak.

DT: Biz Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı ile de görüştük. Entegre etme konusunda hem fikir olduk. (Parselden gösteriyor) Onların da

büyük bir kongre merkezi yapma fikirleri var. 1 milyon metrekarelik bir alanın tek başına düşünülmesi. Mesela bir tasarım vardı, bir alanı sanat sokağına dönüştürüp üst katlarında kafeler vardı.

Bir de Başkent'e UEFA standartlarında stat yapıyorsam 5 bin-7 bin araçlık otoparklar yapmam lazım.

HÖ: Genel bir proje yapılırsa şöyle hatalardan kurtulunabilir; mesela Ankara Arena'nın yola çok yakın olduğu ve o bölgeyi daralttığına dair.

DT: Bugün yeniden bir planlama yaptığımız zaman daha rahat ve yeşile dönük proje yapılmasını desteklerim. Ankara'nın ve Türkiye'de ki diğer birçok organizasyonda kullanılması açısından güzel bir projedir. Ama bu bütünlük içerisinde bu proje dar kalmış.

AÖ: İnsanın üzerine çok düşünmesi gereken bir yer gibi duruyor.

DT: Buranın benim için iyi tarafı şu; biz burada zemin etütleri vs. yapmak için kulüpler bu sene burada oynamasın dedik. Çünkü bizim için bir işe başlamak o işin yarısıdır. En az 8-9 aydan önce kazma vuramam buraya. İhale süreci de var, projeye de zaman vereceksiniz. Ama bunları boşaltsak ve biz yavaş yavaş sökmeye başlarsak tam olarak gündemimize gelecek ve yoğunluğumuz artacak. Ama bunun hangi proje olacağı belli değil. Bundan önceki Bakanımıza 20'ye yakın kabul örneği gösterdim, ancak seçim için çok zamanımız olmadığından kararını verememiştik. Muhtemelen yeni Bakanımızda mühendis, o da bir fikir söyleyecektir. Ankara'ya tek başınıza karar vermiyorsunuz. Aslında sizin fikrinize katılıyorum. Yarışma olsa, jüri bunu belirlerdi. Ama bunun yöntemi konusunda henüz bir karar vermedik. Daha projelerin tasarımları sonuçlanmamış, daha fikir aşamasında dersek daha doğru olur. Yıkılım diye başlıyoruz ama karşımızda 7-8 aylık bir süreç var. Bunun ihale süreci de var. Belki ancak önümüzdeki yıl bu zamanlara anca temel kazıkların çıkacağız.

HÖ: Yarışmaya çıksanız sizin önünüze yüz tane seçenek gelecek. Süreç biraz uzayacak ama seçenekleri göreceksiniz.

DT: Biz de bir tasarım verelim diye gelen mimarlar, ya bizim bir spor yapısında bir şeyi andırıyor daha önce bizimle çalıştıysa ya da ben bu stadı biliyorum diyip çok zorladığımda başka bir ülkeden bir statı çağırıştırıyor. Bir de otel yapmıyorsunuz ki statların kriterleri belli.

Manisa Turgutlu

Mersin

Ordu

Konya

Malatya

Manisa Akhisar

Tribünlerin, sahanın boyu belli. Bir taraf timsah yapıyor bir taraf Karadeniz dalgası. Kimisi membran giydiriyor kimisi alüminyum çatıyla. Avrupa'da çoğu stat brüt beton. Tıkır tıkır işliyor.

HÖ: 20 tane yaptık dediniz. Geriye dönüp baktığınızda şunu şöyle yapmasaydım dediğiniz var mı?

DT: Çok var. Şunu ekleydik dediğim çok var. İşletmesini gördükten sonra başımıza gelenler var. Basit ama küçük. Biz her tarafı kapalı yapıyoruz. En son sahanın kenarındaki o alanlara bir ızgara ile deşarj edeceğimiz bir alan bırakmadık. Maçlardan sonra çok ihtiyaç oluyor. Temizlemek için bir gider bırakmadığınız zaman günlerce onun silinmesi ile ilgili sorun var. Soyunma odaları ya da basın açıklama merkezleri ile ilgili şöyle olsa dediğimiz durumlar var.

AÖ: Çatı açma...

DT: Güneyde çok zorlanıyoruz. Kaplamasını tamamen transparan yapmamız lazım. Çime güneşin gelmesi lazım. Ama taraf ar da güneşten şikayet ediyor. Kapı ile ilgili çim yetiştirmedeki en büyük problem nem ve güneş. Doğal havalandırma dediğimiz sirkülasyonu sağlayan kapıları karşılıklı yapmadığımız yerler var. Bu böyle yani. Gezmemize rağmen böyle. Bazen de mimarı aşamadık. Değiştirmem diyen adam var. Mimarın tasarladığını ihtiyaca binaen değiştirmek istediğin zaman sorun var ama mimarın tasarımında eksiklikleri söyleme lüksün yok. Kullanımını düşünmeden görüntüye yapılan alanlar var. Burada sonuçta futbol maçı oynanacak. Tamam tasarımı güzel olsun ama içinde de özellikleri olsun. Sirkülasyon, aile tribünleri, geçişler, bunlar hep düzelttiğimiz şeyler. Tamamen işletmeye yönelik keşke dediklerimiz. Yerini beğenmediğimiz var mı diye sorarsanız, mesela ben bir yerde otopark ihtiyacını karşılamak için yarım bodrum yapmıştım. Şimdi diyorum ki otopark olmasaydı da binayı toptan kaldırsaymışım.

AÖ: Bunlardan bir tecrübe ediniyorsunuz.

DT: Bazen bildiğiniz halde yapamıyorsunuz. Bazen de işletmede gördükten sonra şu tribün şöyle olmalıydı diyorsunuz.

AÖ: Eşiniz bir mimar olarak bu yatırımlara ne diyor?

DT: Oğlum bitirme projesi olarak spor yatırımlarını seçmek istedi. Stadyuma gelme dedim artık. Başka bir şey seçti. Annesi de tek dü-

ze yapılar diye beğenmiyor. Bir mimarın yaptığını diğeri beğenmiyor. Son dönemde yapıları zaman olsa da anlatsak birçok ihtiyacı gideriyoruz. Biz ülke olarak da gösterişe ve süse meraklıyız. Yapı olsun, doğru işletilsin, insanlar 10 dakikada boşaltsın, seyir zevkleri olsun. Hangi koltuğa otursanız oturun dört tane köşe direğini görebilsin.

AÖ: En son çekilen belgeselde Roma'daki Kolezyum ile Şangay'da olimpiyatlar için yapılan statlar karşılaştırılmış. Çok bilindik bir programla sanal insanlar doldurdular. Kolezyum modellendi, statlar modellendi ve kaç dakikada boşaltılacağına dair bir animasyon hazırlandı. Kolezyum 7 dakikada boşalırken, aynı sayıdaki insan stattan 9 dakikada boşaltıldı. O dönemde yapılmış böyle bir stadyumla bu teknik nasıl sağlanmış diye bakınca; kat hollerini kaydırarak en yakın kapıya yönelmesini sağlamış kullanıcının. Bunu çok basit bir matematik yöntemiyle çözmüş.

DT: Bizim aradığımız bu. Bizim proje çizen arkadaşlarda aradığımız bu. Ama insanları cephe ile etkilemek istiyorlar. Geçenlerde Samsun'daki olimpiyatlarda açılış yapıldı, çok da güzel oldu. Türkiye'nin en büyük sahnesi kuruldu ve 250 bin kişi vardı. 11 dakikada kimse kalmamıştı ki güvenlik gerekçesiyle bütün kapıları açmamamıza rağmen. İnsanlar 30 bin kişilik statta bin kişi ile mimariyi eleştiriyor. 30 bin kişi olduğu zaman, nasıl stat yapmışlar 10 dakikada çıktım diyebiliyor.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Stadyum Projelerinin Mimarları

Bahadır Kul: Samsun-Sivas-Malatya-Eskişehir-Kocaeli-İzmir

Karşıyaka-Gaziantep-Mersin-Konya-Çorum Stadyumları

Alper Aksoy: Sakarya-Ordu-Karaman-Hatay-Elazığ-İzmir Alsancak Stadyumları

Bünyamin Derman: Adana-İzmir Göztepe Stadyumları

Adnan Aksu: Antalya-Giresun Stadyumları

Mete Arat: Trabzon Stadyumu

Arma Grup: Diyarbakır Stadyumu

Murat Uslu: Edirne Stadyumu

Hasan Sözüneri: Bursa Stadyumu

Adnan Kazımoğlu: Manisa Akhisar Stadyumu

Bülent Köprülü: Manisa Turgutlu Stadyumu

Rize Tipi: Afyon-Batman Stadyumları

Sakarya

Samsun

Trabzon

İNCEK PARK EVLERİ

Tasarımın yalın hali...

Ankara'nın İncek mevkiinde 7 villa, açık yüzme havuzu ve bu havuza hizmet veren sosyal tesisten oluşan küçük bir sitedir. Her villa bodrum + 2 kat + çatı arası katta toplam 440 m²'dir. Bodrum kat hobi, teknik ve destek mekanları ve bu kata doğrudan geçişi olan 2 adet kapalı otoparkı içermektedir.

Manzara yönüne eğimli olan arazinin verdiği avantajla arsanın yüksek kısmına 4 ve alt kısmına şaşırtmalı olarak 3 ev yerleştirilmiştir. Bu şekilde tüm evlerin manzaralı olması sağlanmıştır.

Zemin katta yaşama salonu hem ön bahçe ve hem de mutfak ile beraber arka bahçe ile doğrudan ilişkilendirilmiştir. Villaya girişten itibaren, bir iç avlu ve mutfak girişi ile arka bahçeye doğrudan görsel bir bağlantı sağlanmıştır. Çatıdan ışıklandırılmış bu iç avlu bodrum kata inerek ışık sağlamakta, gerektiğinde asansör montajına olanak vermektedir.

Yapı cephesi taş yünü yalıtım üstü polimer sıva ve andezit ile gerekli yüksekliği sağlamak için biçimlenen çatı formu ise metal sac levha ile kaplanmıştır.

Proje Yeri: İncek, Ankara

Tasarım Ekibi: M. Turhan Kayasü, Mert Kayasü, Sedat Acar

İşveren: Halis Bozdemir ve Ahmet Bozkurt Adi Ortaklığı

Statik Projesi: Yıldırım İnş. Ltd. Şti

Elektrik Projesi: Promete Proje Müh. İnş. Tic. Ltd. Şti

Mekanik Projesi: Bilge Müh. ve Müş. Ltd. Şti

Peyzaj Projesi: BN Peyzaj, Nihan Özdöver

İç Mekan Tasarımı: MTK Mimarlık

Proje Yöneticisi: M. Turhan Kayasü

Ana Yüklenici: Halis Bozdemir ve Ahmet Bozkurt Adi Ortaklığı

Proje Tarihi: Nisan 2012 - Ekim 2012

Yapım Tarihi: Ekim 2012 - Aralık 2015

Arsa Alanı: 5.522 m²

Toplam İnşaat Alanı: 7 villa x 440 m² + sosyal tesis 160 m² = 3.240 m²

Proje Tipi: Konut

Yapım Türü: Betonarme

Fotoğraf arı Çeken ve Tarihi: Mert Kayasü, Nisan 2017

TEKNOPARK ANKARA

Hareketli arazi içerisindeki hareketli yapılaşma...

Ankara İvedik Organize Sanayi Bölgesi, Ankara'nın kuzeyinde konumlanan bir hafif sanayi yerleşkesidir. 2003 yılında 3.000 şirket ve 20.000 çalışan ile kurulmuş olan İvedik OSB, ilk on yıl içerisinde sürekli büyüyerek 2011 yılı sonunda şirket sayısını 10.000, istihdam edilen kişi sayısını ise 100.000'in üzerine çıkartmıştır. Ankara Teknopark hafif sanayilere ARGE ve ÜRGE desteği sağlayarak OSB'nin sanayi alanındaki rekabetçiliğini ve yenilikçiliğini geliştirmek üzere, 2014 yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nin ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının desteği ile kurulmuş, mevcut organize sanayi bölgesinin merkezinde konumlandırılmıştır.

Proje üretim sektöründen araştırma geliştirme sektörüne mikro ekonomik bir atlama yapmayı hedef ettiği için, projenin kentsel tasarımına ait temel kararlar da bu çerçevede alınmıştır. Üretim alanları, ofis hacimleri ve sosyal alanlar kendilerini bina kümelenmesi içerisinde belli edecek şekilde, çok katmanlı bir kompozisyon oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu işlevler arasındaki bağlantılar, yerleşkenin kullanımını çeşitlendirerek; açık, yarı açık ve kapalı dolaşım hatları tanımlar. Arazinin zorlayıcı topografyası ve parsel sınırları içerisinde farklı seviye ve noktalardan binaya girişler alınarak, yapay ve doğal peyzaj örüntülerinin akıcı olarak çözülmesine önem verilmiştir.

Hareketli arazi içerisindeki hareketli yapılaşma, farklı bina tipolojilerinin, değişen kamusalılık ve mahremiyet beklentileri ile birlikte değerlendirilmelerini gerektirmiştir. Kule yapılar, yatay yapılar, kübik – kompakt yapılar, az katlı zincir yapılar ve müstakil pavyon niteliğinde geçiş ve dolaşım yapılarının birlikteliği, canlı ve hareketli bir yerleşke merkezi üretirken, yapılar arasında sakin ve dingin teraslar, çatı bahçeleri tanımlar.

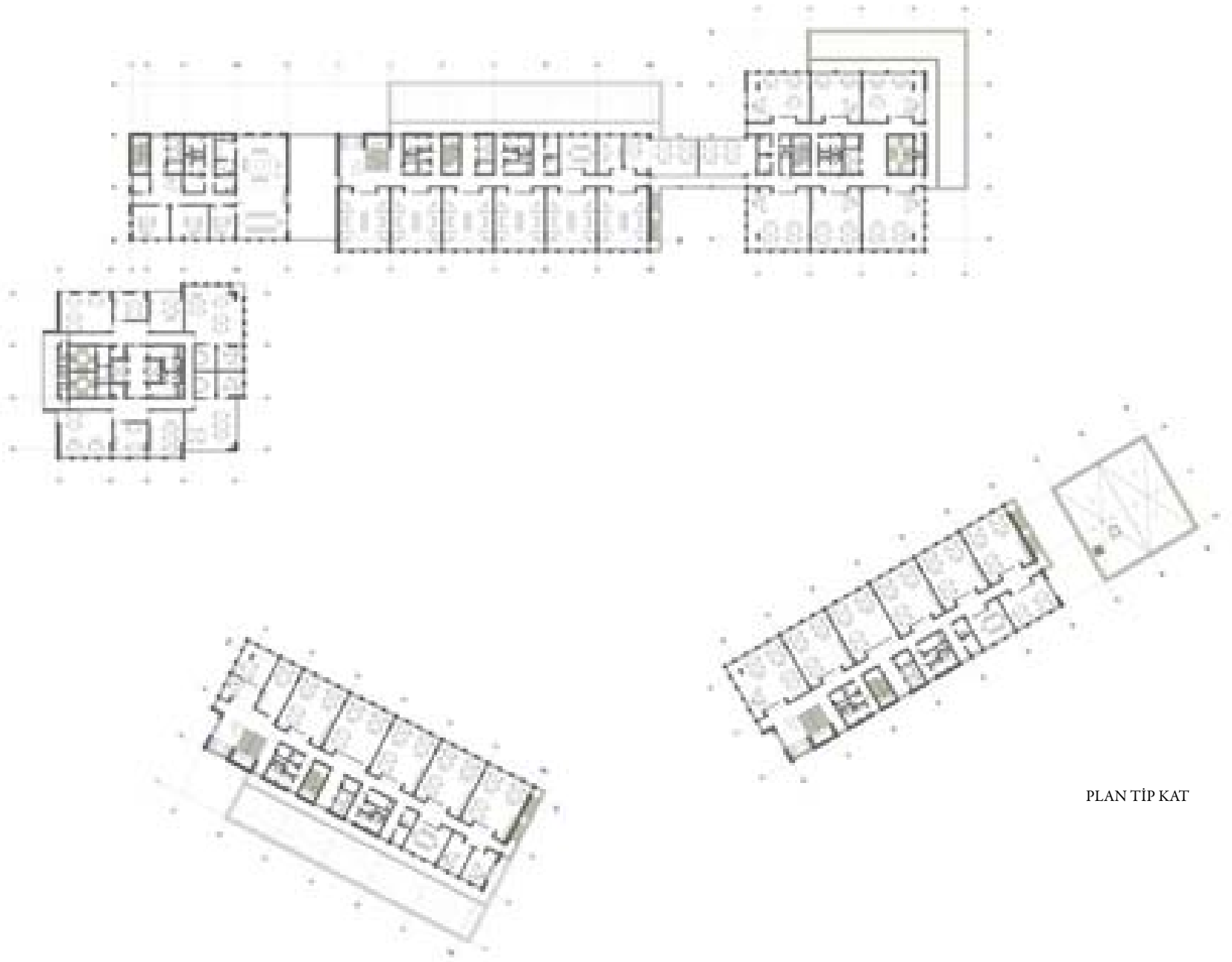
Ankara Teknopark, tek veya benzer tipte üretim yapılarından oluşan bir bağlam içerisinde yaratıcı ve yenilikçi bir mekânsal arayışı ifade eder. Bu arayışın proje ihtiyaç ve amaçları ile olan uyumu sayesinde proje ayrı bir değer kazanır. Ankara Teknopark yerleşkesi içerisinde mimari tasarım yalnızca geometrik ve teknik bir problem olarak düşünülmemiş; mesleğin sosyal, deneyimsel ve ekonomik boyutları, birbirini destekleyen kapsamlı ilişkiler zinciri içerisinde ele alınmıştır.

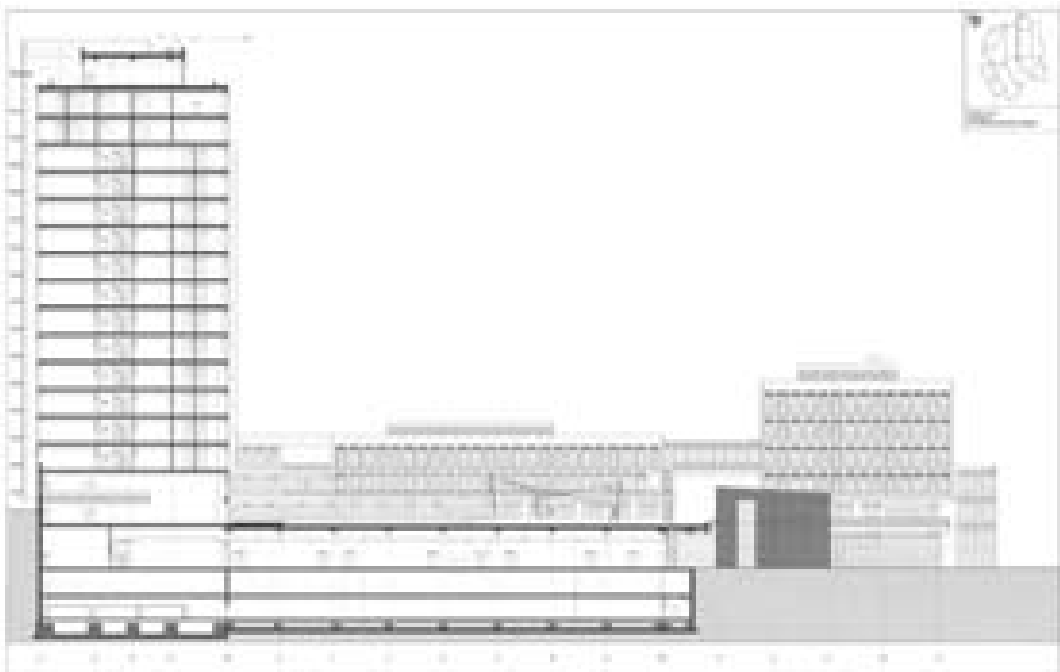
Projenin Adı ve Yeri: Teknopark Ankara, Yenimahalle - Ankara
Proje Müellifi: Hüseyin Bütüner / Bütüner Mimarlık
Tasarım Ekibi: Berna Malkamak Kayaçetin, Cem Korkmaz, Işıl Sencar
Ertosun, Cansın Akın, Aslı Ekiztepe, Burcu Bilgenoğlu Umur, Deniz
Hıdıroğlu, Alp Diker
Statik: Taylan Karabey / Taylan Karabey Müşavirlik Mühendislik Ltd. Şti
Mekanik: Celal Eğri / CG Mühendislik
Elektrik: Kemal Aykaç / Özay Mühendislik
İşveren: İvedik Organize Sanayi Bölgesi
Projenin Alınış Yöntemi: Teklif
Projelendirme Tarihi: Aralık 2012 – Ağustos 2014
Yapım Tarihi: Haziran 2014 – Haziran 2017
İnşaat Alanı: 78.000 m² (1. Etap) / 160.000 m² (toplam)

ALT ZEMİN KAT PLANI

PLAN TİP KAT

AA KESİTİ

ADANA MÜZESİ:

MİLLİ MENSUCAT FABRİKASI*

Bir fabrikanın
müze dönüşüm hikayesi...

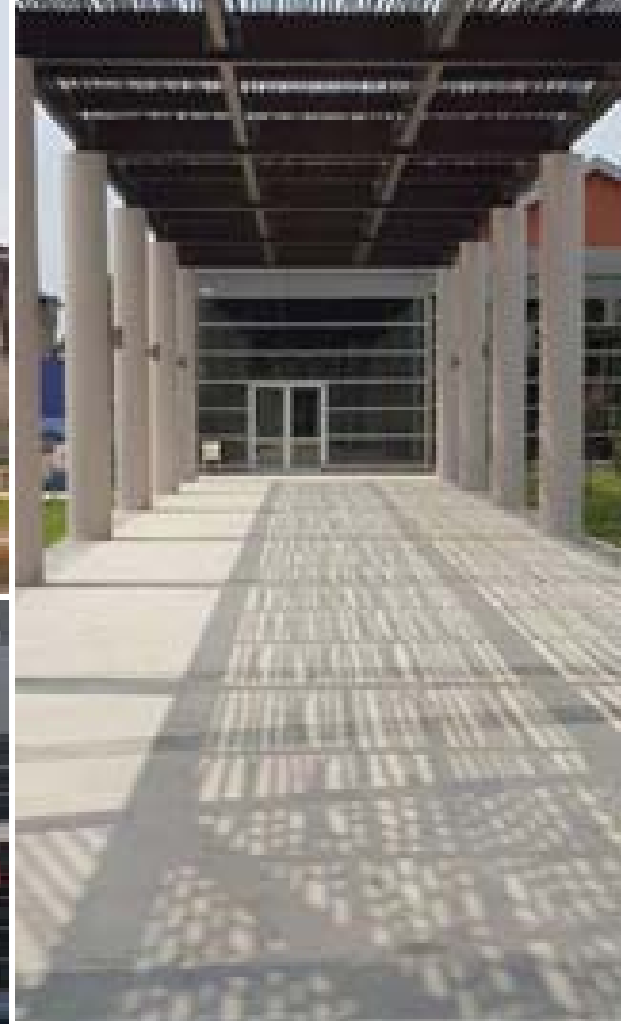

Adana Müze'ye konu alan; Eski ismiyle Simonoğlu Fabrikası Aristidi Kozmo Simonoğlu tarafından 1906 yılında yaptırılmış, kentin ikinci iplik fabrikasıdır. Adana İli Seyhan İlçesi'nin Döşeme Mahallesi, 60064. Sokak'ta yer alan Milli Mensucat Fabrikası, kent merkezinde üretim, idari, sosyal/kültürel işlevli yapılar ve bunları destekleyen yapı çeşitliliği ve açık alanları ile pamuktan iplik ve dokumanın üretildiği kullanılmayan, harap bir yerleşkedir.

Kurulduğu günden bugüne sürekli el değiştiren Fabrika, 1927 yılında Atatürk'ün Adana'daki sahipsiz fabrikaların işletilmesi talimatı ile 1. Dönem Milletvekili Nuh Naci Yazgan'a verilmiştir. Yeni devlet yapısında, yeni işletmecilerle adı (Atatürk'ün isteği üzerine 'milli' kelimesinin eklenmesiyle) Milli Mensucat olarak değiştirilen yapı bu yeni kimliği ile günümüze kadar Adana kent kimliğinde varolmuştur.

Teknoloji ve endüstriyel üretimdeki değişimler ve yaşanan çeşitli ekonomik krizlerle terk edilen Fabrika 2006 yılında o zamanki adı ile Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu (K.T.V.K.B.K) tarafından, Milli Mensucat Fabrikası'nın bazı yapılarının "endüstri mirası niteliği taşıması nedeniyle" 29. 06. 2006 gün ve 1701 nolu kararı ile "kültür varlığı" olarak tescillenmiştir.

* Bu metin, N. Özgönül, K. Nalbant, D.Z. Özcan, "Simonoğlu-Milli Mensucat Fabrikasından Adana'nın Yeni Müzesi'ne; Şehrin İzleri" Birinci Bölüm Güney Mimarlık, sayı:22, Ekim 2016, sf. 58-66, ve İkinci Bölüm, Güney Mimarlık, sayı:23, Şubat 2017, sf. 32-39, metinden derlenmiştir.

2013 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Orhan Kemal'in romanlarına¹, Yılmaz Güney'in filmlerine, Abidin Dino'nun çizgilerine konu olan işçi sınıfının mekanlarından biri olan Fabrika kompleksinin sürdürülebilirliğini sağlamak üzere Adana Müzesi olarak korumayeniden kullanma sürecini başlatmıştır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne yaptırılan Adana Müzesi Projesinin kapsamı, Adana Milli Mensucat Fabrika (MMF) alanında tescilli yapıların koruma / restorasyon müdahaleleri ve yeni kullanımı ve yeni yapıların mimari ve mühendislik projelerinin koruma ve mimari uygulama detayları olarak tanımlanmıştır.

70.856 m² arazide, 51.196 m² kapalı, 201.581 m² açık alanı kapsayan proje alanında; 30216,85 m² tescilli yapı alanı bulunmaktadır. Ancak proje kapsamında alanda tescil edilmemiş fabrikanın bütünleyicisi yapılar da korunmuş ve korunan yapı sayısı artmıştır. Adana Müzesi Proje süreci; tüm alanın belgelenmesi, analiz, inceleme ve araştırma-

lar, bu verilere bağlı olarak yapılan dönemleme, restitüsyon, yorum ve genel değerlendirmeler ve farklı/senaryolar çerçevesinde hazırlanan alternatif i Avan projeler ve nihai uygulama projeleri biçiminde özetlenebilir. İdare'nin tercihleri doğrultusunda proje süreci iki etapta tamamlanmıştır. Alanın genel değerlendirmesi sonucunda Fabrika'nın kuzeyindeki depolar alanı Arkeoloji-Mozaik Müzesi 1. Etap ve Tarım-Sanayi-Kent-Etnografya Müzeleri, ofis ve diğer işlevlerin konumlandığı güneydeki üretim bölgesi 2. etap olarak tanımlanmış ve projelendirilmiştir.

2013-2014 yıllarını kapsayan proje sürecinde projenin birinci etabı 3 ay, ikinci etabı ise 12 ay da tamamlanmış ve 1. etabı içeren Fabrika'nın ambarlar bölümündeki Arkeoloji ve Mozaik Müzesi tamamlanmış ve 18 Mayıs 2017 Müzeler hafasında düzenlenen bir törenle ziyarete açılmıştır². Müzenin diğer bölümlerinin uygulamasına yönelik süreç ise tamamlanmaktadır.

1- Bekçi Murtaza, 2016, 26. Baskı, Everest Yayınları, Cemile, 2016, 30. Baskı, Everest Yayınları,

2- Proje müellifi Y. Mimar Kemal Nalbant rahatsızlığı nedeniyle bu açılışa katılamamış, maalesef iki gün sonra da -20. Mayıs 2017- aramızdan ayrılmıştır.

Yer: Adana

İşin Adı: 1907 Tarihli Milli Mensucat Fabrikası'nın Yeniden Kullanımı ve Ek Mekan/Yapılarla Adana Müze'ye dönüştürülmesi.

İşveren: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Yapının Sahibi: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı-Adana Arkeoloji Müzesi

Yapının Kullanımı: Müze

Toplam Kapalı Alan: 50274,45 m²

Toplam Açık Alan: 20581,66 m²

Toplam Alan: 70856,11 m²

Rölövesi Yapılan Tescilli Yapılar: 30216,85 m²

Restorasyonu Yapılan Tescilli Yapılar: 29010,50 m²

Rölövesi Yapılan Tescilsiz Yapılar: 11596,25 m²

Yeni Yapılar: 21263,95 m²

Durum: 10709,31 m² Arkeoloji ve Mozaik Müzesi bölümü açıldı.

Türü: Kültür Yapısı

Bölmeler

Müzeler: Arkeoloji ve Mozaik Müzesi, Tarım Müzesi, Sanayi Müzesi, Kent + Etnografya Müzesi, Milli Mensucat Fabrikası Müzesi, Süreli Sergi, Açık Hava Sergileme Alanı. Kent Müzesi

Giriş alanları: Lobi, Fuaye, Vip, Hediyeelik Eşya

Toplantı/Eğitim/Etkinlik: Kitaplık, Toplantı, Atelyeler, Çocuk Alanı

Rekreatif Alanları: Restoran ve Kafeler, Dükkanlar, Sinema, Bowling, Spor

Yönetim Birimleri / Ofisler:

Depolar: Arkeoloji, Mozaik, Kent, Tarım, Sanayi

Servis Alanları: Teknik Hacimler, Sığınak, Otopark

Proje Ekibi

Proje Yöneticisi: Y. Mimar Kemal Nalbant

Proje Danışmanı: Dr. Mimari Koruma Uzmanı Nimet Özgönül

Malzeme Danışmanı: Dr. Arkeometrist Ali Akın,

Prof. Dr. Koruma Uzmanı Bekir Eskici

Statik: İnş. Müh. Işın Proje, Mecit Şekercioğlu,

İNŞ. Müh. Opteng Proje Müh., Mete Işıkoğlu, Ömür Özger, Özerk Sazak

Tesisat: Mak. Müh. YMT. Müh., Melih Özöner

Elektrik: Elk. Müh., Promete Müh., Kemal Güravşar

Peyzaj: Peyzaj Mimarı, Kamer Özyıldın

Teshir Tanzim: Y. Mimar, Atölye Teati, Gizem Erkaya, Betül Koç

Proje Grubu

Y. Mimar: Kemal Nalbant

Rest. Uzmanı: Umut Bilgiç, Zilan Doğan Özcan

Y. Mimar: Dilra N. Eriç Eryıldız

Mimar: Hatice Şanlı, Gökhan Bilgin, İlke Alpay

Ölçüm ve Çizim:

Y. Mimar: Dilra N. Eriç Eryıldız

Mimar: Hatice Şanlı, Gökhan Bilgin, Pınar Tongal, Mihriban Sarı

Konservatör: Çağlar Yalçın

Arkeolog: Zeynel Şimşek

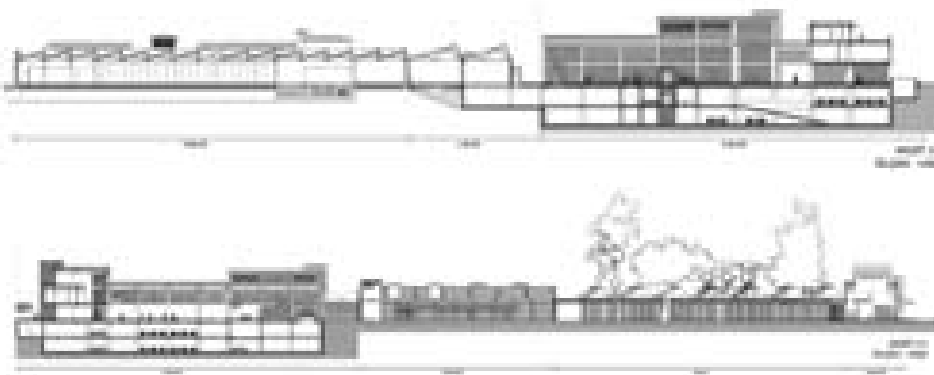
Restoratör: Özgün Kılınç, Meltem Gür

Farklı meslek gruplarının yer aldığı bir organizasyon ile gerçekleştirilen³ proje sürecinde; yerin sesini dinlemek, ruhunu anlamak için bölgedeki tarihi yerleşmeler, yere ait roman, hikaye, film vb. her tür yazılı, görsel eser ve belge değerlendirilmiştir. Ayrıca, alanın tüm aktörlerinin⁴ temsilcileri ile müzenin vizyonu tanımlamak için arama toplantıları yapılmış, müzenin kurgusu paylaşım ve katılımcı bir süreçle belirlenmiştir. Alanın tescilli olması nedeniyle 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası gereği, projeler Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na sunulmuş ve projesinin her aşaması için karar alınmıştır.

Farklı boyutlarda irili, ufaklı dikdörtgen formlu mekânların kapalı ya da açık bir araya geldiği 11 farklı yapı kütesi, bu yapı kütleleri arasındaki açık alanlar ve birleştirici yollardan oluşan yerleşkede yığma tuğla duvarlar, ahşap, metal ve betonarme kolonlar, bunları bağlayarak çatıyı taşıyan ahşap ve metal makas sistemleri yapılarındaki ana yapısal öğelerdir. Mimari öğe çeşitliliğinin sınırlı olduğu mekanlardaki makinelerinde satılmasıyla, yapılar sadece dış kabuğu kalmış mekanlara dönüşmüştür.

3- Bkz. Proje künyesi.

4- Sanayi Odası, Çif çiler Birliği, Tarım Borsası, Adana Güç Birliği Vakfı, Çukurova Üniversitesi Arkeoloji Bölümü- Ziraat Fakültesi, Adana Tarım Müzesi İşbirliği Girişimi Gönüllü Grubu, Adana Arkeoloji Müzesi vb. kuruluşlar ile

Müze'nin tasarımında; işlevsel olarak geçmiş ile gelecek, kent ile yerleşke, kamusal ile özel ya da kamu, eski ile yeni, üretim ile tüketim karşıtılıklarının diyalogunda ulusal ve uluslararası koruma kuralları, mimari normlar ve güvenlik koşulları belirleyici olmuş, yerleşkenin tüm bileşenleri ile korunması, farklı nitelikteki tekil yapıların kullanılması amaca ulaşmada araç olarak değerlendirilmiştir.

Müzede işlevin gerektirdiği fonksiyonlar için kısmi ek yapılar tasarlanmıştır. Söz konusu yeni yapıların tasarımında "yerin/bölgenin özelliklerini daha evrensel bir mimari dille yansıtmak, yöre kültüründen doğrudan bir alıntı veya kopyalama yapmadan, bu kültürden kaynaklı bazı öğelerin yeniden, yeni bir dille işlemesi ve konumlandığı bölgeye uygun olması amaçlanmıştır. Yapılarda; çağın malzeme ve teknolojisini kullanmak, geçmişin dinamik yapısını yeni unsurlarla yorumlamak, korunacak yapılarda güçlendirme amaçlı yapılan uygulamaların yeni yapılarda da kullanılması alanda dil birliğini sağlamak, geçmiş ile geleceği bütünleştirmek tasarımdaki temel girdilerdir.

BURSA OSMANGAZİ BELEDİYESİ ÇEKİRGE MEYDANI

MİMARİ, KENTSEL TASARIM VE PEYZAJ TASARIMI PROJE YARIŞMASI

Bursa Osmangazi Belediyesi tarafından 31 Ocak'ta açılan

2 aşamalı yarışma 20 Haziran'da sona erdi

Kamusal alan - açık alan ilişkilerini arttırarak kentsel yaşam kalitesine katkı sağlamak amacıyla açılan yarışmada ödül alan ekipler şu şekilde sıralandı

Asli Jüri Üyeleri

Prof.Dr. Nilüfer Akıncıtürk, Mimar, Uludağ Üniversitesi
 Prof.Dr. Alper Çabuk, Peyzaj Mimarı, Anadolu Üniversitesi
 Doç.Dr. Beyhan Bayhan, İnşaat Müh., Bursa Teknik Üniversitesi
 Turgut Yalkı, Şehir Plancısı, Serbest
 Han Tümertekin, Mimar, Serbest
 Ömer Selçuk Baz, Mimar, Serbest
 Osman Ayradilli, Mimar, Serbest

Yedek Jüri Üyeleri

Dr. Murat Özyaba, Şehir Plancısı, Uludağ Üniversitesi
 Sevilay Çetinkaya, Şehir Plancısı,
 Şehir Plancıları Odası Bursa Şube Başkanı
 Meltem Akyazı, Y. Mimar, Osmangazi Belediyesi
 İlke Çalışkan, Mimar,
 Mimarlar Odası Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi

Raportörler

Dilek Altan Türkmen, Y. Şehir Plancısı, Osmangazi Belediyesi
 Gökşen Yücedağ, Y. Mimar, Osmangazi Belediyesi
 Fulya Türkmen, Y. Mimar, Osmangazi Belediyesi

1. Ödül

Hayrettin Günç (Ekip Temsilcisi), Erdem Tüzün, Elif Tan, Filiz Savatlı,
 Pg Smit, Jessica Robertson, Doruk Kemal Kaplan, Bahadır Acuner,
 Ozan Tüzün, Tarık Keskin, Mehmet Gören, Janice Tung, Yelta Köm

2. Ödül

Kadir Uyanık (Ekip Temsilcisi), Dicle Bilgehan Özdemir, Ceyhun Öziş,
 Sümeyra Elma, Aylin Hilal Gülbahar, Ahmet Özer, Bedirhan Koç,
 Zeynep Alpsoy, Gizem Temiz

3. Ödül

Cihan Sevindik (Ekip Temsilcisi), Zeynep Canan Sevindik, İlker İğdeli,
 Münire Sağat, Barış Ekmekçi, Özge Müberra Akyüz,
 Ahmet Yaymanoglu, Ezgi Atalayın

1. Mansiyon

Tevfik Tozkoparan (Ekip Temsilcisi), Ersin Pöğün, Emre Feral Saatçı,
 Mehmet Buğra Kanmaz, Recep Anıl Binay, Burcu Sungur,
 Çiğdem Dalkılıç, Deniz Aydın, Güven İncirlioğlu, Selen Aras,
 Kerem Bostan, Can Aysan, Murat Özyılmaz, Meriç Batmaz,
 Yasin Yunus Yanıkoğlu

2. Mansiyon

Irmak Kalkan (Ekip Temsilcisi), Nesli Naz Aksu, Bedel Emre,
 Barlas Ertürk, Ali Furkan Yönder, Okan Mutlu Akpınar

3. Mansiyon

Evren Başbuğ (Ekip Temsilcisi), Can Özcan, Oğuzhan Zeytinoglu,
 Harun Kırlioğlu, Aslihan Baldan, Dilşad Kurtoglu, Özcan Kaygısız,
 Melisa Işık, Gizem Elbiz, Merve Ünlü, Mustafa Kabakcı,
 Turgut Şakiroğlu, Dilan Sak, Gökçe Çakır, Duygu Kısacık,
 Duygu Damla Ayhan, İrem Gürses

4. Mansiyon

İrem Uslu (Ekip Temsilcisi), Emre Demirtaş, İsmail Kocataş,
 Hacer Bozkurt, Duygu Öztekin, Melkom Jamgoçyan,
 Adil Tufan Menekşe, Ceylin Yıldırım, Metin Nalbant

BİRİNCİ ÖDÜL

01/ Çekirge Mahallesi odak bölgelerinin
kuşbakışı görünüşü
02/ Çekirge Meydanı Planı 1/100

02

Proje Müellifi: Hayrettin Günç, Erdem Tüzün

Çekirge Meydanı

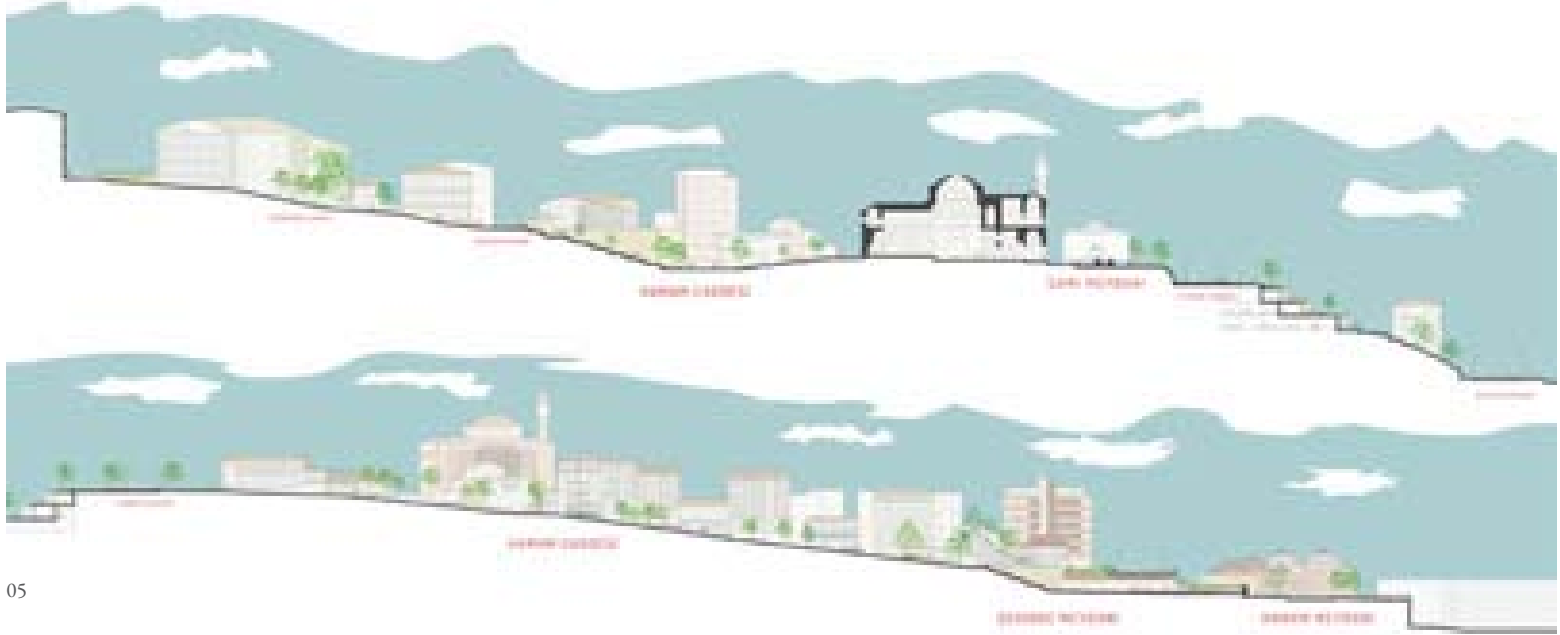
Kısa bir süre öncesine kadar, Bursa'nın en yüksek yaşam kalitesine sahip semtlerinden biri olan Çekirge, dönemini yansıtan yerel mimari dokusu, tarihi mirası, topoğrafyası ve bünyesinde bulundurduğu hamamlar ve kaplıcalar sayesinde yaşattığı su kültürü ile sadece Bursa için değil; şehir dışından gelen ziyaretçiler için de bir cazibe noktasıydı. Bugün ise, Çekirge bir destinasyon olma özelliğini yitirerek; daha çok bir geçiş noktası olarak anılmaktadır. Kaynakların dengesiz tüketimi, hızlı büyüme ve araç odaklı planlama kararları mahallenin birbirine bağlı sıkı dokusunu, kısa bir süre içerisinde çözülmeye uğratarak kopukluklara sebep olmuştur. Önerilen proje, Çekirge'nin mevcut değerlerini, mekanları ve ilişkilerini odağına alarak, bölgenin yeniden bir cazibe noktası ve alt merkez olabilmesi için kısa ve uzun vadede uygulanabilecek stratejiler içermektedir.

03

04

05

Üst Ölçek Stratejileri

Çekirge, Bursa'nın doğu-batı aksında Nilüfer ve Kestel alt merkezleri arasında bulunan, kuzey-güney aksında ise Uludağ - Körfez yeşil bandında yer alan Uludağ'ın eteklerinde kurulmuş tarihi bir semttir. Bursa'nın üretim, eğitim ve ulaşım odaklarına ve kent merkezine olan yakınlığı ve Uludağ'a gidiş rotalarının üzerinde bulunması, Çekirge'nin stratejik konumunu ve önemini artırmaktadır.

Projenin ana stratejisi 3 adımda özetlenebilir:

1- Meydana Çıkar: Alandaki mevcut potansiyellerin değerlendirilmesi ve bunları ortaya çıkaracak olasılıkların listelenmesi.

2- Bağlantıyı Kur: Farklı servisleri ve programları yoğunlaştırarak ve dağıtarak erişilebilirliği artırılması.

3- Deneyimi Yarat: Mahalleli, kentli ve ziyaretçinin hem kendi başlarına, hem de bir arada deneyimleyebilecekleri zengin potansiyelli mekanlar oluşturmak.

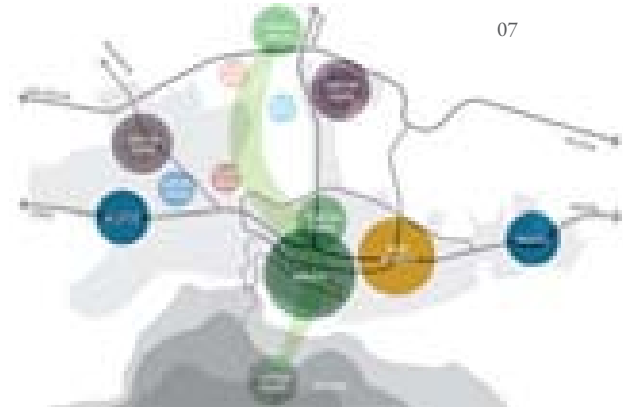
Ana Odak - Mevcut Trafik Yüğü ve Hiyerarşisi

Çekirge, yoğun trafik ağı ile kuşatılmıştır bir düğüm noktasıdır. Çekirge kavşağındaki trafik hacmi, bölgenin cami ile meydan bağlantısını kopararak, kavşağı düğüm noktası haline getirmektedir. Uygulanacak ulaşım stratejileri ile özellikle Çekirge Meydan'ı kavşağındaki yoğunluğu düzenlemek ve trafiğin akıcılığı sağlamak hedeflenmiştir.

06

- 03/ Hamam Caddesi
- 04/ Çekirge Meydanı Amfiteyatrodan görüntü
- 05/ Silüetler 1/500
- 06/ Vaziyet Planı 1/500
- 07/ Bursa kentsel odaklar ve ana ulaşım bağlantıları
- 08/ Cami Meydanı
- 09/ Yeni araç trafiği, yaya geçitleri, sinyalizasyonlar ve duraklar

07

08

09

Kentsel Akupunktur

Önerilen üst ölçek önerilere ek olarak, mahallenin mevcut koşullarına ve yaşantısına odaklanan küçük ölçekteki öneriler uzun süreli kalıcı değişimlerin yolunu açacaktır.

Küçük ölçekli müdahaleler Çekirge'nin eski canlılığına kavuşması için kısa vadede kullanabileceği araçlardan biridir. Mahalleli tarafından sahiplenilcek, mahalleli arasındaki komşuluk bağlarını güçlendirecek bu projelerin tasarım ve üretim süreçlerine kullanıcıların katılımının sağlanması kritiktir. Bu tarz müdahalelerin uygulandığı alanlar dışında kalan alanlara da sıçrama olasılığı yüksektir. Aynı şekilde büyük ölçekte düşünülen yatırımların öncesinde veri toplamak

ve konuşulan fikirleri test etmek için de potansiyeller taşımaktadır. Bölgenin engebeli yapısından dolayı yapılaşmaya elverişli olmayan ama kentlinin gündelik hayatını zenginleştirecek potansiyele sahip parsellerin mahalle gönüllüleri, sivil toplum ve kamu kuruluşları ortaklığıyla dönüştürülmesine örnek olabilecek stratejiler yanda açıklanmıştır.

Odak Noktaları

Önerilen tasarım, bölgenin tarihi yapılarını, sokak dokusunu ve topoğrafyasını göz önünde bulundurarak odak alanlarını belirlemiştir. Farklı ölçeklerde ve ziyaretçi gruplarına yönelik kurgulanan bu odaklar sürekli yaya akslarıyla birbirine bağlanmıştır.

Proje Müellif eri: Kadir Uyanık, Dicle B. Özdemir

Bursa, topoğrafyası, doğal ve tarihi mirası, yeşili ve kendine özgü mimari dokusu ile birçok önemli katmanı içerisinde barındıran önemli kentlerden biridir. Çekirge Meydanı ise bu tarihi dokunun önemli noktalarından birini oluşturmaktadır. Önerilen tasarımın en önemli amacı; meydanı, var olan değerlerini zedeleyen unsurlardan arındırarak, kentiye nefes alacakları, toplanacakları ve gündelik yaşamlarının bir parçası haline getirebilecekleri bir yaşam senaryosu sunmaktır.

Tasarım, kendi içinde akıcı ve çevresi ile entegre bir organizasyon sunmaktadır. Kesintisiz dolaşım yolları ve rampalar, birbirine bağlanan meydanlar, yeşil alanlar ve tüm bu önerilen organizasyonun önemli tarihsel yapıları birbirine bağlayan, tarihi, ticari ve turistik bir bütünsel çevre oluşturmaları, bu projenin ana yapısını oluşturmaktadır.

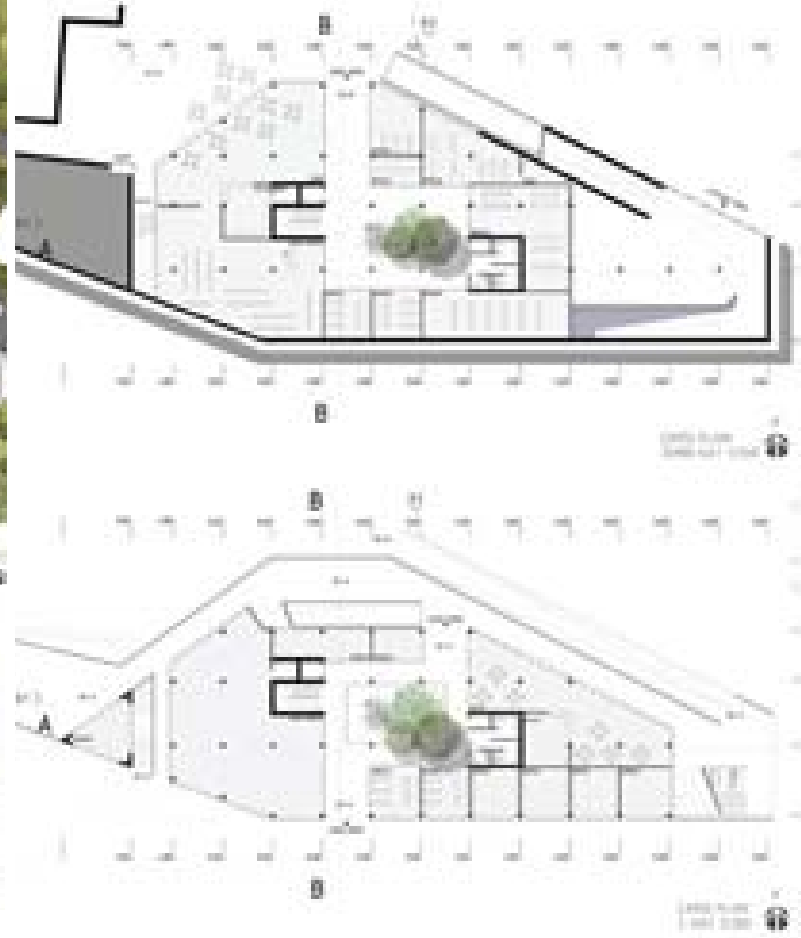
Çekirge Meydanı kentsel tasarım ilkeleri;

- Trafik yoğunluğunun azaltılarak trafik akışının düzenlenmesi
- Alandaki yaya kullanımının artırılmasına yönelik düzenlemelerin yapılması ve yaya erişilebilirliğinin kolaylaştırılması
- Yaya yollarının meydan ve farklı kotlarda sürekliliğinin sağlanması, sokak-meydan bütünlüğünün sağlanması
- Seyir ve toplanma alanlarını çoğaltmak/genişletmek
- Yeşilin sürekliliği ve bütünlüğünü sağlamak
- Önerilen ticari fonksiyonlar ile alanın kullanımının desteklenmesi
- Otopark düzenlemesi ile alanın araç trafiğinden arındırılması olarak özetlenebilir.

Yarışma alanının her noktası farklı perspektifler ve geçişler sunan bir bütün olarak düşünülmüştür. Tüm bu geçişlerde engellilerin de aynı kentsel tadı almaları temel amaçlardan biri kabul edilmiştir.

Odaklar ve Odaklar Arası İlişkiler

Tasarım, birbirine ve çevresine kullanım ve mekansal açıdan güçlü bağlarla bağlanmış odaklardan oluşmaktadır. Gündelik yaşantıyı zenginleştiren kentsel donatılar, sosyal-kültürel ve ticari kullanımlarla zenginleştirilmiş bu odaklar akıcı bir yaya kurgusuna sahip olmakla birlikte, alanı çeşitli yönlerde birbirine bağlayarak alt odak noktaları da yaratmaktadır.

Odak 1: Çekirge Meydanı

Mevcut etkileşim alanlarının kesişiminde bulunan Çekirge Meydanı, tasarımın en önemli ve merkezi odak noktasını oluşturur. Kentlinin yaya, araç ve toplu taşıma ile rahatlıkla ulaşabildiği bu meydan bir toplanma ve dağılma noktasıdır. Çekirge Caddesi'nden gelen yaya akışı, 1. odak (Çekirge Meydanı) ile 2. odak (Kaplıca Meydanı) alanını farklı kotlarda birbirine bağlayan çarşı yapısının terasına, oradan da Çekirge Meydanı'na bir platform ile taşınır. Platform döşemesi bir köprü olarak Çekirge Caddesi üzerinden geçer ve bir amfi olarak meydana iner. Amfi, basamak ve rampalarıyla yaya ulaşımını sağlarken oturma alanları, peyzaj parçaları ile de kentlinin gün boyu vakit geçirebileceği meydan yönelimli bir seyir alanı haline gelir.

Meydana bakan binaların zemin katları ticari işlevlerle zenginleşir. Kafe-restoran gibi yeme içme işlevleri ve satış birimleri olan dükkanlar meydana vakit geçiren kentliye hizmet eder ve meydanın 24 saat yaşayabilen bir kamusal alan olmasına katkıda bulunur. Bu noktada meydana bakan binaların cephelerinin iyileştirilerek mimari dil bütünlüğünün sağlanması öngörülmüştür.

Önerilecek cephe sistemi için Çekirge Meydanı'nın tarihi dokusu önemli bir referans oluşturur. Tarihi dokudaki yapıların ve cephe kurgularının ve oranları incelenerek yeni cephe önerisi için bir sistem oluşturulmuştur. Meydanla birebir ilişkili binalar ve Hamam Caddesi üzerindeki binaların cephelerinin bulunduğu yere ait ve ortak bir dil oluşturabilmesi için her yapı kendi içinde etüt edilerek önerilen cephe senaryosunun varyasyonları çelik olarak cephelelere takılır.

Bölgedeki termal su, meydana zemin seviyesine alınarak bir havuz önerilir. Bu havuz 2. odak alanı olan Kaplıca Meydanı ve tarihi çeşmeye bağlanır ve kentlinin deneyimine sunulur. Kullanıcılar havuzun etrafındaki oturma alanlarında su ile birebir ilişki kurabilir. Meydan düzenlemesi olarak öneri-

len peyzaj, ağaçlar, oturma alanları ve su ögesi ile kentli, kamusal açık alanın tadını çıkarır. Bu meydan diğer odak noktalarına akan bütüncül tasarımın başlangıcıdır.

Odak 2: Kaplıca Meydanı

Çekirge Meydanı'nın, önerilen çarşı yapısıyla ilişkili yürüme yolları ve rampalarla bağlandığı bu odak noktası, Kaplıca Hamamı, Bekarlar Hamamı ve tarihi duvar ve çeşmeyi görünür kılmayı amaçlar. Tarihi yapıların dokusu ve anıtsallığını ortaya çıkaracak şekilde düzenlenen bu meydan, Çekirge Meydanı'na bağlanan kent platformu ve altındaki teraslı çarşı birimleri

ile önem kazanır. Bir alt meydan olan Kaplıca Meydanı, 1. Odak noktası olan ve bütün tasarımın merkezini oluşturan Çekirge Meydanı'nı işlevsel ve mekânsal olarak destekler, tarihi yapılarla ilişkiyi kuvvetlendirir ve bu yapılar için ulaşım ve kullanım kolaylığı sağlar.

Bekarlar Hamamı eldeki verilere dayandırılarak mevcut yerinde korunur. Mevcutta hamamın üst katında bulunan ofis birimleri kaldırılarak hamam yapısının yanına taşınır.

Odak 3: Hamam Meydanı

Çekirge Meydanı'nın bir kolu da 3. odak noktası olarak önerilen Hamam Meydanı'na bağlanır. Odak alan, hastaneler bölgesi için bir toplanma noktası, araç yaklaşımı için de bir son noktadır. Bu meydana toplanan yaya akışı, yayalaştırılan Hamam Caddesi ve 1. Murat Caddesi ile Çekirge Meydanı'na yönlendirilir.

Tramvay ringi ile desteklenen bu iki cadde, bölge kullanıcılarını Çekirge Meydanı'nda buluşturur, tarihi cami manzarası ve Bursa kent manzarası eşliğinde iki odak noktası arasında ulaşımı sağlar.

ÜÇÜNCÜ ÖDÜL

Proje Müellifi: Cihan Sevindik, Zeynep Canan Sevindik, İlker İğdeli, Münire Sağat, Barış Ekmekçi, Özge Müberra Akyüz

Kentsel Tasarım ve Ulaşım Kararları

Projenin temel tasarım anlayışında, Çekirge Caddesi üzerinde bulunan kültür ve turizm alanlarını birbirine bağlayan ve cadde boyunca kesintisiz yaya sürekliliğini sağlayan bütüncül bir kurgu önerilmektedir.

Çekirge Caddesi semt merkezine ulaşımı sağlayan ve Uludağ'a gidenlerin güzergahı olması nedeniyle yaya ve araçların yoğun bir şekilde kullandıkları bir caddedir. Ancak araç kullanımının yoğunluğu, yaya sirkülasyonunun yetersizliğine yol açmaktadır. Özellikle Çekirge Meydanı yayaların kullanımından çok, yoğun bir kavşak olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle önceliğimiz bu caddeye kent içi yol kimliği kazandırılarak kesintisiz yaya dolaşımını sağlamaktır.

Söz konusu yaya dolaşımını desteklemek üzere araç ringlerinin sürekliliği için, güzergah değiştirilmesine, yol genişliğini azaltarak düzensiz araç birikimlerinden arındırılmasına ve bazı yolların kapatılmasına karar verilmiştir.

Buna göre Hamam Caddesi trafiğe kapatılıp, yayalaştırılmış, acil durumlarda kullanılacak bir servis yolu olarak düşünülmüştür. Tek şeride düşürülen 1. Murat Caddesi trafik aksını takip eden karşılıklı iki yaya aksı, trafik hızını azaltarak yaya etkileşiminin sürekliliğini sağlarken, kent içerisinde dinlenme, buluşma, toplanma noktaları ve odaklarını birleştirici özelliktedir. Caddeye kontrollü cep otoparklar yerleştirilmiştir.

Mustafa Sokak, Uludağ Caddesi ve Çekirge Caddesine bağlanmış, Çekirge Meydanı, 1. Murat Külliyesi, Çekirge Hamamı ve Lami Camii' nin bulunduğu ada etrafında araçların ring yapması sağlanmıştır. 1. Murat Caddesine sadece tur otobüslerinin indirme-bindirme yapıp hareket etmesi önerilmektedir.

Projede önerilen yaya güzergahında kültürel alanlar, rekreasyon alanları, yaya ve bisiklet yolları, yeşil alanlara yer verilmiştir ve her mekan için önerilen kentsel donatılarla karakterize edilmiştir. Böylece kentte yaşayan insanların kentin hareketliliği ile iç içe olmasına, çeşitli rekreasyonel ya da günlük faaliyetlerde bulunurken daha güvende hissetmelerine olanak sağlamaktadır. Zübeyde Hanım Caddesi ve Dikkaldırım Caddesi kesişiminde düzenlenen kavşak ile Bağlan Caddesine ulaşıp, Mustafa Sokak arasında ikincil ring oluşturulmuştur.

Toplu taşıma güzergahları Mutlular caddesi, Kükürtlü Caddesi, Zübeyde Hanım Caddesi ve Bağlan caddesi üzerinden işlemektedir. İnce Sokak ve Değirmen Sokağına cadde özelliği verilerek Çekirge Hastanesi ve Askeri Hastane'ye ulaşım için kullanılacaktır.

Bursa Acemler İstasyonundan başlayan, Bursa Büyükşehir Stadyumu, Nilüfer Deresi, Mihraplı Camii'nden geçip Dikkaldırım Caddesi boyunca devam eden tramvay rotası, Çekirge Hastanesi önünden geçerek Bağlan Caddesi üzerinden Kanal Caddesine, oradan da Hamam Sokağına ulaşmaktadır. Tramvay yolu Hamam Caddesi -Çekirge Caddesi güzergahında devam ederek tüm tarih ve kültür alanlarına ulaşarak Bursa Altıparmak Tramvay İstasyonuna bağlanmaktadır.

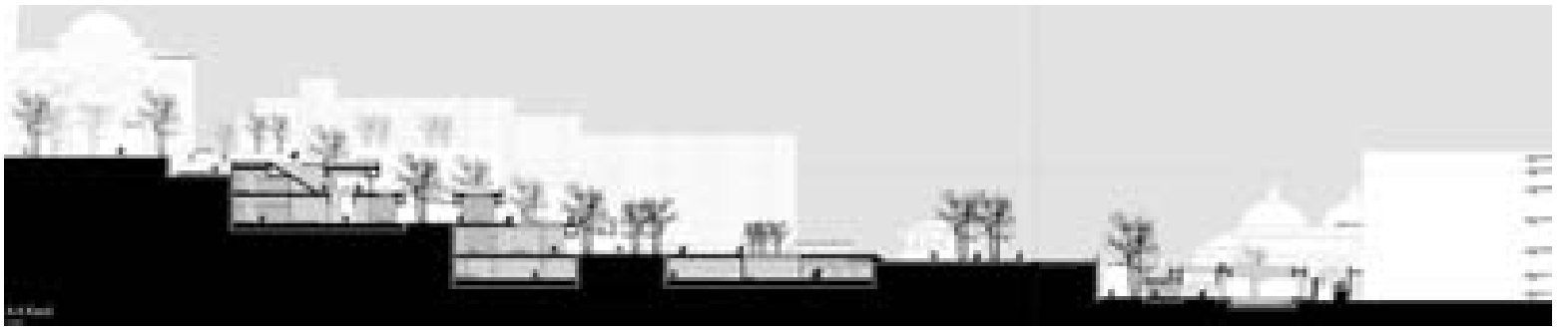
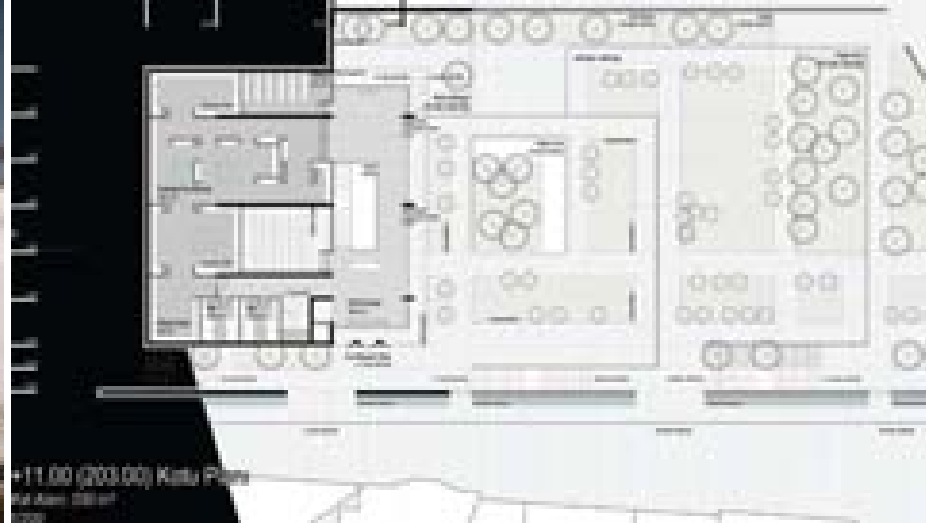
Projede Çekirge Meydanı'ndan ulaşılan bir yer altı otoparkı düşünülmüştür. Otoparktan merdiven ve asansörle meydanın çeşitli noktalarına çıkış sağlanmıştır. 1. Murat Caddesi'nden ulaşılan Belediye Otoparkı ve imar planında yer alan zemin altı otoparkı kullanımı devam etmektedir.

Çekirge Meydanı ve 1. Murat Külliyesi

Projede alanın tarihi ve kültürel dokusu dikkate alınarak radikal müdahalelerden uzak durulmuş, noktasal çözümler ve bütüncül bir yaklaşımla ekonomik ve uygulama kolaylığı olan platformlar önerilmiştir. Böylece, kent meydanının fiziksel ve sosyal dönüşümü üzerine çalışılmıştır.

Çekirge Meydanı, kurgusu itibari ile mevcut tarihi yapılarla çevrelenmiştir. Mevcut tarihi yapılarla uyumlu olmayan cepheler yeniden düzenlenerek, Çekirge Caddesi üzerinde bir cephe sürekliliği sağlanmıştır. Meydan ve çevresi farklı kentsel donatılar ile biçimlendirilmiş ve kamusal-kültürel kullanımlarla zenginleştirilmiştir.

Hamam Caddesi ve 1. Murat Külliyesi arasında bulunan bölge kentsel bellek ve insan ölçeğini zedeleyen tüm unsurlardan arındırılmış,

mevcut tarihi yapılar birbirleriyle ve çevre ile entegre eden bir tasarım anlayışıyla ele alınmıştır. Bu alanda önerilen Su Müzesi platform sistemiyle meydana kazandırılmış, tarih ve kültür odağı birleşerek yaya sürekliliğinin başlangıç noktasını oluşturmuştur.

Bütün meydanlar arasında düşünülen platform sistemiyle tasarım bütünlüğü oluşturulmaya dikkat edilmiştir. Ticari birimleri de içeren platformlar, kentin günlük yaşantısını devam ettirebileceği, insanların karşılıklı etkileşim ve iletişimi için etkin bir zemin olan meydanların yer aldığı, yeşil alan, su, sert zemin öğelerinin uyumlu olarak kullanıldığı, keyif i, konforlu manzara ve geçiş noktaları olmuştur.

Su Müzesi

Su Müzesi, mevcut tarihi yapılarla, Çekirge Meydanı, 1. Murat Külliyesi'ni birleştiren, projenin kültür aksını başlatan bir kent kapısı olma niteliğini taşımaktadır. Meydan ve çevresi farklı kentsel donatılar ile biçimlendirilmiş ve kamusal-kültürel kullanımlarla zenginleş-

tirilmiştir. Su müzesi ile başlayan su aksı 1. Murat Külliyesi ve yakındaki termal tesisleri de vurgulayarak, tüm alandaki sirkülasyona yön vermektedir.

Su Müzesi kültür aksının bir parçası olarak tasarlanmış ve meydan ile uyumlu bir tavır sergilemesi sağlanmıştır. Binanın tamamı kültürel aktivitelere ayrılmıştır. Ticari kısımlar farklı platformlarda çözülerek, meydanın hareketliliğini artıran birimler oluşturmuştur.

Su Müzesi'nin zemin kotu kamusal kullanıma açık olup, çatısı yansıma havuzu olarak kullanılarak meydanın bir parçası haline gelmiştir. Zemin kotta bulunan aktiviteler meydana taşmakta ve kültür aksının sürekliliğini desteklemektedirler.

Yapının geniş işlevsel hacimleri yer altına alınmış, ana giriş, kafe, deneyim alanı, sergi alanları yapıyı yer üstünde tanımlayan unsurlar olmuşlardır. Alanda bulunan açık etkinlik amfisi, yapının kalıcı sergi alanlarına açılarak bir "kültür sokağı" gibi işlemektedir.

1. MANSİYON

Proje Müellifi: Tevfik Tozkoparan, Ersin Pöğün, Emre Feral Saatçı, Mehmet Buğra Kanmaz, Recep Anıl Binay, Burcu Sungur, Çiğdem Dalkılıç

Alana İlişkin Analizler

Yaklaşık 8 hektarlık bir alanı kapsayan yarışma alanı Uludağ'ın eteklerinde yer alır. 'Çekirge Mahallesi' var olan doğal su kaynakları ve tarihi değerleri ile Bursa için önemli bir kent bileşenidir. Kente hakim konumu, temiz havası, dinamik yapısına ek olarak kış ve termal turizmi ile kente ekonomik katkı da sağlamaktadır. Bu etkenlerin çevre bölgelerde de toplumsal, ekinsel ve ticaret hayatını geliştirip dönüştürdüğü gözlenmektedir. Proje alanında kamusal mekan eksikliği öne çıkmaktadır. Sokaklar ve meydanlarda baskın öge araçlardır. Buna karşılık kamusal alanlar pasivize ve minimize edilmiştir.

Uludağ eteklerindeki konut bölgesi oldukça dik eğimlere sahip sokaklarda yer almaktadır. Bu alanda yapılaşma niteliksiz, merdivenli ve çıkmaz sokaklar bulunmaktadır. Tarihi yapılarla birlikte ticaret alanlarının yoğunlaştığı bölge ise taşıt trafiği açısından oldukça yoğundur.

Alanın nitelikleri değerlendirildiğinde, öncelikle sit alanlarının yoğunluğu görülmektedir. Geçmişten bu yana gelen tarihi hamamları ve günümüzde inşa edilen termal oteller, tarih ve sağlık turizmi açısından çekim kaynağı niteliğindedir.

Alandaki problemler; eğimin arttığı güney bölgelere yerleşmiş olan sağlıksız konut yapıları, niteliksiz otel yapılarının alanda var olan tarihi yapılarla uyumsuzluğu ve trafik sıkışıklığı olarak sıralanabilir. Taşıt trafiği yoğunluğu özellikle Çekirge Meydanı'nda yoğunlaşıp kaotik bir ortam oluşturmaktadır.

Çekirge Mahallesi yoğun bir yeşil dokuya sahip olmasına rağmen bu alanlar tanımsız durumdadır. Alanda rekreatif işlevli alanlar kısıtlıdır.

Stratejik Hedefler ve İlkeler

Çekirge Semtini, kentin nefes aldığı bir mekan haline getirerek, bir kent terası yaratmak hedeflenmiştir. Bu terasta meydanlara yapılan müdahaleler dalga dalga yayılarak tüm semti sarmış ve kentte bir eşik oluşturmuştur. Önerilen projenin ana hedefi, örtülenmiş kamusal alan potansiyeli olan Çekirge bölgesini; kolektif yaşamın örgüsünde

eşik alanlar yaratarak (kolektif hafıza mekanları) geçmişten geleceğe taşımaktır.

Projede yer alan ilkeler arasında, kamusal alanlarda zaman içinde artarak gelişen kullanım karmaşasını çözümlmek ve kentsel standardı yüksek yapılı çevre oluşturmak, kent merkezi ve diğer merkezler ile bağlantılar kurabilmek için toplu taşımaya ilişkin aktarma esaslı çözümler üretmek, yoğun trafiğe maruz kalan tarihi çevreyi taşıt trafiğinden korumak ve açığa çıkarmak, kolektif ve müşterek bir mahalle yaratmak, giderek sönümlenen mekanın ruhunu yeniden ortaya çıkarmak yer almaktadır.

Tasarım Yaklaşımları

Çalışma alanının nitelikleri ışığında tasarım yaklaşımları belirlenmiştir. Bir alt merkez niteliğindeki Çekirge Mahallesi'nin tarihi kent mer-

kezi ile olan ilişkisi zayıf bulunmuştur. Bu ilişkinin güçlendirilmesi adına toplu taşımının geliştirilmesi önerilmiştir. Altıparmak Burtram İstasyonu ile Bursa Ray Acemler metro istasyonu arasında, Çekirge Caddesi'nden gelerek, Zübeyde Hanım Caddesi'nden devam edecek olan bir tramvay hattı önerilmiştir. Bu hat, alanda bulunan konut ve ticari faaliyetlere olan ulaşımı kolaylaştıracaktır ve özel araç kullanım yoğunluğunu azaltmayı amaçlamaktadır.

Alanın mevcut erişim düzeni korunarak Çekirge Caddesi taşıt trafiği, üst meydan boyunca (+190.00, 210 metre), 'alt meydan' (+183.00) kotundan geçirilmiştir. Böylece 'Çekirge Meydanı' (+190.00), tramvay hattı, bisiklet yolu ve yaya erişimine açılmıştır.

Ayrıca bir üst örtüyle başlayan aks ile Hüdavendigar Külliyesi ve Çekirge Meydanı bir araya getirilmiştir.

2. MANSİYON

Proje Müellifi: Irmak Kalkan

STRATA

(katmanlaşma, arkad, dönüşebilmek, makroformda meydan, sızmak, biraradalık, çözünmek)

Çekirge Meydanı, kentlilerin zamanla değişen çevresel, sosyolojik ve ekonomik koşulların paralelinde artan periferide yaşama arzusunun yitirilerek kent merkezine dönüşün bir ifadesi olarak ele alınır. Kentli olmak kentte yaşamını sürdürme durumundan çok daha ötesini işaret eder, kent hayatına uyum sağlamış olmayı, kent kültürünü benimsemiş ve ona uygun biçimde yaşamayı bizlere anlatır. Kentin kültürel faaliyet ortamından yararlanmak, kentsel mekanın yarattığı enformel ortaklıkları ve donatılarının getirdiği bir yaşam biçimidir kentli olmak. Kentli olmanın hayatımıza kattığı görme – görülebilmek, farklı olandan beslenebilme ve potansiyel karşılaşmaların mekanı olarak da kent meydanları biçimlenir. Bu oluşumun itici gücü yerin ve o yerlilerin hafızasıdır. Bu bağlamda önerilen projeyi yeni bir Çekirge Meydanı yaratmak olarak algılamak yerine değişen, değişmekte olan sosyo-kültürel ve ekonomik ihtiyaçların paralelinde yerin hafızasından kopmadan ve ondan bir şey koparmadan geliştirilen kentsel mekan şeklinde yorumlamak daha yerinde bir yaklaşım olur.

Bir sokaktan geçerken ulaşabileceğimiz üç ayrı avlu niteliğindeki meydanlar, kentliyi sokaklardaki kamusal fonksiyonlara dağıtan bir meydan olarak çalışır. Kullanımın çeşitlendiği bu sıralı avlular bizi ihtiyacımız olan yere yönlendirip, gerektiğinde de durup dinleneceğimiz, saatlerimizi geçirebileceğimiz birer kamusal alana dönüşürler.

+ Topografik Referanslar ve Stratejiler

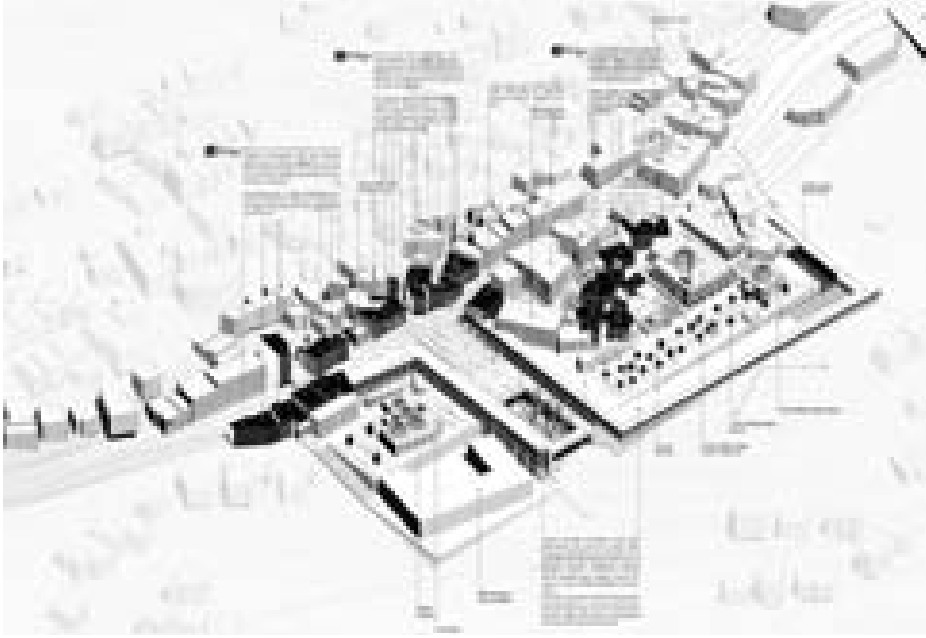
Çekirge Meydanı ve çevresi tasarımındaki en önemli kentsel tasarım motivasyonu mevcut dokuyu koruyan, yamaçlardaki doğayı meydana sızdıran ve doğal-yapılı çevre ilişkisini yere ait bir yaklaşım ile ele alan bir tasarım anlayışının benimsenmesidir. Topoğrafya ile kurulan çözünen yerleşme dili içinde yamaç bir ucundan platforma doğru ilerlerken doğal çevre ve yapılı çevre arasındaki karşıtlığı en aza indirmeyi amaçlar. Dolayısı ile platforma sızan doğa tümü ile kendine ait unsurlarla (mevcut döşeme malzemeleri, toprak, çalılıklar, alt dokular, dökülmüş yaprak, tohum kapçıkları dokuları gibi) var olur.

Yerin hafızasındaki yeşilin yamaçlardan inerek mevcut doku arasından Çekirge meydanına çözünerek sirayet etmesi sağlanır. Aynı zamanda Çekirge Caddesi, Hamam Caddesi ve 1. Murat Hüdavendigâr Caddesi akslarının düğüm noktasının zemin altına alınarak farklı alt alanları birbirine bağlayan bir noktanın platformlar ve arkadlar vasıtasıyla yeniden yorumlanarak kente kazandırılmasıdır. Bu yaklaşım doğrultusunda alanın topoğrafyasındaki doğal kotlar ve öneri projenin kotları arasında bir çatışma olmamasına, aksine bir arada hareket edebilmesine özen gösterilir. Farklı kotlarda yer alan ve farklı karaktere sahip üç farklı meydan kurgusu bu vaadi gerçekleştirmeye yardımcı olur. Böylece doğal-yapılı çevre ve öneri proje üçlüsü arasındaki birlikteliğin zorlama kalıpların dışında bir karakterde kendini oluşturması istenir.

+ Bağlamla İlişkilendirmede Tarihi Referanslar ve Örüntüler

Çekirge Meydanı üzerine düşünürken Bursa'nın tarihi bağlamını ele almadan, hafızada yer etmiş tipolojiler üzerine kafa yormadan bir söz söylemek sağlıklı olmazdı. Yukarıda planları eklenmiş olan tarihi referansların; birbirine soku-larak türeme, örüntülerle genişleme, yarı açık hacimler tanımlamadaki yalın tektonikleri, ayrıık fonksiyonları biraraya getirebilme gibi nitelikleri üzerine düşünülerek, ve bu nitelikleri Çekirge Meydanı kapsamında en yalın biçimiyle kullanarak, I. Murat Hüdavendigâr Külliyesi, Eski Kaplıca gibi tarihi değerler görünür kılmaya çalışıldı. Aynı düşünceyle, alanın ticari hareketliliği, gündelik hayatı yaya odaklı canlandırma kurgusu ve hak ettiği alakayı görebilmesi adına arkad adı verilen yalın tektonik dilden yararlanıldı. Zübeyda Hanım Caddesi'nden Odak Meydan'a yaklaşırken, öneri proje topoğrafya ve onun üzerindeki mevcut dokuyla biraradalığını hem ona ait olarak, hem de ondan ayrıştığını net bir biçimde belli ederek kendisini var etme amacı güder.

+Dönüşen Arkad

Meydan yüzeyleri yaratılırken ortaya çıkan platformların açık, yarı-açık ve kapalı mekan kurgusunu şekillendiren ana unsur olan ve yine yerin hafızasında sıkça karşımıza çıkan arkad tektoniği tasarımın omurgasını oluşturur. Önemli bir tarihsel ve mekansal bir referans olan arkad; alanın değişen, gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yorumlanmıştır. Arkad; kimi zaman meydanı besleyen pazar yeri, ticari birimler ve seyir için bir mekan oluştururken, kimi zaman farklı meydan kotlarını birbirine bağlar, kimi zaman da genişleyerek bir seyir yolu olur ve kent müzesinin mekanı haline dönüşür. Bu bağlamda Bursa Hanlar Bölgesi, İsfahan Meydanı, Kapalıçarşı gibi doğu kültürü meydanlarında kentlinin aşına olduğu bir unsurun güncel yapım teknikleri ile yorumu Çekirge Meydanı'nda kendine yer edinir.

Çekirge Caddesi, Hamam Caddesi ve 1. Murat Hüdavendigâr Caddesi bağlantılarının zemin altına alınması ile ortaya çıkan Doğu-Batı yönünde uzanan, doğal zemin ve sert zemin ilişkisini yumuşatarak kurgalayan ana yaya aksı, ana meydan ile doğa - organik kent dokusu arasında bir arayüz vazifesi görür. Ana Meydan, üzerinde bulunan alt kotlara geçişleri sağlayan düşey sirkülasyon unsurları ve galeri boşluğunun ile alt kotlar ile mekansal bütünleşmeye katkıda bulunan ve bağlayan, birleştiren ve aktaran bir kimliğe bürünmektedir. Bu kimlik dikey bir dinamizm yaratmakta ve yalnızca yatay bir mekansal bütünlük değil alt kotlar ile düşey bir mekansal bütünlük ve hareket de sağlamaktadır. Proje, topoğrafyanın yaya lehinde düzenlenmesini önerir. Meydan, gündüzde araç trafiğini alt kota alarak yaya mekanına dönüştürülen Çekirge Caddesi ile birleşerek yaya ve araç trafiği kesişimini en aza indirmeye amacı güder. Bu süreklilik meydanın bütünlüğünün oluşmasını sağlayan farklı kotlardaki işlevler aracılığıyla üçüncü boyutta da devam eder. Böylece Ana Meydan, farklı işlevlere sahip yerlerin birbiriyle ilişki kurmasını sağlayan bir merkez olur; Ana Meydan – Hamam Meydanı, Ana Meydan – Külliye Meydanı, Ana Meydan – Yol Kotu – Otopark Kotu ilişkileri gibi.

Ana Meydan üst kotta fiziksel olarak parçalara ayrılmamış ve bakı koridoru haline gelen kolonadı ile görsel olarak süreklilik arz etmekte ve kesintisiz bir vista sunmaktadır. Burası toplanma alanı, amfitiyatro, yaya aksı, gezinti yolları ve farklı nitelikteki yeşil kullanımlara ayrılmıştır.

Ana meydanın altında yer alan yol ve otopark farklı katmanlar halinde ele alınmıştır. Verilen alan içerisindeki konumlanma, Külliye Meydanı(+207.00 kotu) ve Hamam Meydanı'nın(+193.00 kotu) Ana Meydan'da(+200.00 kotu) yer alan kamusal amfi ve etkinlik platformu ile buluşturulması ile sağlanır. Farklı niteliklerdeki bu üç meydan yamacın topoğrafyasına eklenirken doğanın kendi tektoniği ile yapısalılık arasındaki bu kesişimden alanın kentsel kurgu içerisindeki yeri şekillenir. Hem kendini hem de tarihi değerleri yalın bir biçimde göz önüne çıkarır.

Meydanın bu şekilde genişmesi sadece Çekirge'de yaşayanların değil tüm Bursalı kullanıcıların erişebileceği, yamacın kendine özgü dokusu ile bütünleşmiş yeni bir sosyal ve kamusal odağı meydana getirir.

Ana Meydan bu bütünleşmenin dinamik merkeziyken Külliye Meydanı ve Hamam Meydanı daha çok spiritüel ve düşünsel bir arınmanın görece daha sakin alanları olarak kente eklenir.

+Ayrı Karakterdeki Meydanların Bir Aradalığı

Yatay bir arakesit olarak tanımlayabileceğimiz Ana Meydan hem bir tavan hem de kentin zemini konumundadır. Bu zemin üzerinde barındırdığı boşluk ve doluluk dili ile düşey sistemin okunmasına aynı zamanda odak noktasının meydanlaşmasına aracılık etmektedir. Meydan kotunda yer alan galeri boşluğu meydan düzlemi – otopark – yol kotları arasındaki görsel, işlevsel ve mekansal sürekliliği sağlar. Yer altı otoparkını ve yolu tekinsiz bir alan olmaksızın kurtarıp kente katılmasına yardımcı olur.

Ana meydan kotundaki yüzeyde rekonfigüre edilebilir etkinlik alanları ve peyzaj elemanları bulunur. Çekirge bölgesindeki kentli kullanıcı ve sosyal doku düşünülerek bu alanların festivaller, panayır ve sivil toplum örgütlerinin düzenleyeceği organize veya spontane etkinliklerin odağı olması düşünülmüştür. Burada yer alan forum ise meydana uzanan doğal eğimin bir uzantısı olarak ve yapılacak farklı açık alan etkinlikleri ve sivil toplum etkinlikleri için bir "serbest kent platformunu" oluşturur.

Ana Meydan'ın ve Külliye Meydanı'nın doğu yönünde uzanan arkad altındaki yarı açık mekanda önerilen "Çekirge Kent Pazarı" yerel ticari etkinlikleri destekleyen bir alt program olarak önerilmiştir. Belediyenin destekleyebileceği organik meyve/sebze, yerel ürünlerin alışverişinin yapılabileceği bu pazar alanı yakın çevredeki yerleşim alanlarına katkıda bulunurken, Bursa ve Marmara bölgesindeki renkli pazar kültürüne ince bir dokunuş yapar. Batı yönünde farklı bir karakterde, kapalı mekanları da içine alarak uzanan arkad ise Ana Meydan kotunu besleyen yerel ticari birimleri barındıran, Çekirge'nin kimliğini öne çıkaran, tanıtan, ancak bir yandan gündelik alışverişlerin de yapılabileceği gölgelikli yarı açık bir mekan haline gelir.

Meydan, içindeki etkinlik alanları, yeme-içme yerleri, doğal kota oturan amfi, Kent Müzesi yolundaki genç heykeltraş ve grafik tasarımcıların kullanabileceği zanaat ve sanat duvarı ve kenti müzesi ve benzer işlevleri ile kentlilerin kente katılabilecekleri bir yer olacaktır. Böylelikle kentlilerin kent yaşamından, kentin gençlerinin dinamizminden yararlanabildiği karşılıklı etkileşim ortamı oluşacaktır. Meydanın mevcut çevre tarafından kullanımını yoğunlaştıracak ve meydanı günlük hayatın içine alabilecek işlevler önerilmiştir. Ana meydan kotunu besleyen ticari birimler ve Bursa manzarasına vista veren yeme-içme birimleri, kent yaşamının önemli bir parçası olan pazar ve çevreye hizmet verecek kapalı otopark bunlara örnektir.

Külliye Meydanı kotundaki tescilli yapıların bir kısmı mimari niteliklerinden ve kentsel hafızasındaki yerleri nedeni ile meydana açılan bir bilgi kutusu olarak yeniden işlevlendirilerek kullanıma açılmıştır. Külliye Meydanı'ndaki bu yapılar içine serpiştirilen kütüphane, kıraathane, medyatek, atölyeler ve küçük konferans salonları ile bu külliye bölgesinin meydanın kültürel ve entelektüel omurgasının oluşumuna katkıda bulunulur.

Külliye Meydanı kotuna (+207.00) açılan ve arkadın bitiminde rastlanan, kent hafızasından gelen eserler ile oluşturulmuş bir Çekirge Tarihi Kent Müzesi de bu omurganın oluşmasına katkıda bulunur. Külliye Meydanı'nın Kent Müzesi kotu ile birleştiği yüzey ise dinginliğin, arınmanın ve seyir bir yolu olarak düşünülmüştür.

3. MANSİYON

Proje Müellif eri: Evren Başbuğ, Can Özcan, Oğuzhan Zeytinoglu, Harun Kırlioğlu, Aslıhan Baldan

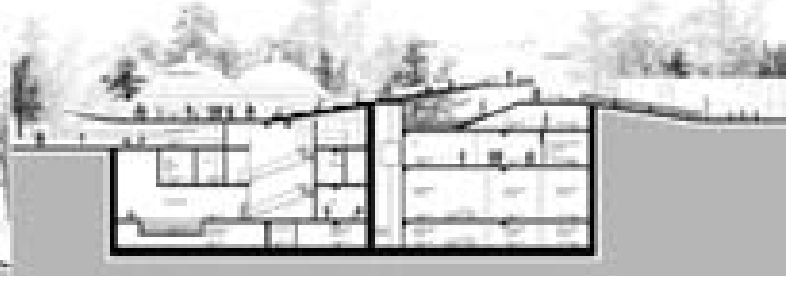
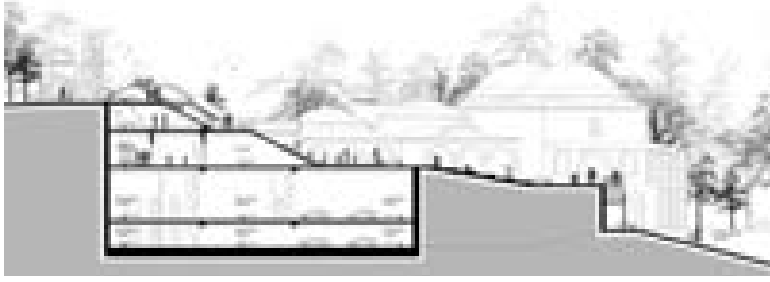
Yarışma konusu itibarıyla tipik bir örneğini gördüğümüz ve yarışma şartnamesinde de oldukça detaylı biçimde tarif enmiş olan bu tip karmaşık ve çok katmanlı sorunların çözümünün kolay olmadığını, ancak ilk izlenimin tam aksine, çözümün oldukça basit ve net müdahalelerden geçtiğine inanıyoruz. Bu inancımızın iki temel sebebi var:

1/ Sistematik, kapsamlı ve makro düzeydeki müdahale stratejileri ne yazık ki ülkemizde çalışmıyor. Yönetimde süreklilik ilkesi ve uzun vadeli stratejik planlama gibi idealler bir türlü işleyemediği için, makro düzeydeki stratejik kentsel müdahale önerileri gündelik siyasetin dinamiklerine kurban edilerek, kesilip budanıyor ve genelde hep kadük sonuçlar yaratıyorlar.

2/ Basit, net ve doğru kentsel müdahaleler gündelik kent yaşamında da aynı oranda net ve doğru sonuçlar ortaya çıkarıyorlar. Belki bu tip müdahaleler bütün sorunları bir anda çözümüyor, ancak eldeki kaynakların (para ve zaman) doğru kanalizasyonu ile kent yaşamına olumlu katkılar sunuyor ve sonraki müdahaleler için yeni motivasyonlar yaratıyorlar.

Öneri, temelde oldukça açık erişime sahip bütüncül bir kamusal alan yaratmak üzerine şekilleniyor. Yeni Çekirge Meydanı, tanımlı geometrisi ile kotlar arası yeni türden ilişkiler kurarak Çekirge Kavşağı/Çekirge Caddesi kotu ile Kervansaray Otel dış avlu kotu arasına taraçalar yaratarak yerleşiyor. Isıl ahşap gibi sıcak ve davetkar bir malzeme ile yarattığı farklı yüzey plakaları arasında, bölge için kültürel çekim noktası yaratacak bir programı; 'Çekirge Kent Tarihi Müzesi'ni kuruyor. Meydanın en alt kotunda bölgesel bir kapalı otopark önerisi var.

Meydan, üzerindeki aktif/pasif kamusal kullanımlarla, altındaki kültürel program ve kotlar arası kurduğu dolaşım ilişkileri ile bütün halinde bir kentsel armatür olarak tasarlandı. Bu bütünü yaratabilmek için iki temel kentsel müdahaleye ihtiyaç duyuldu:

> Çekirge Caddesi kuzey cephesinde kavşaktan önceki son ada üzerindeki yapıların kamulaştırma yoluyla elde edilerek yıkılmaları öneriliyor.

> Kavşağa komşu ticari kullanımlar, kot ilişkileri korunarak ortadan kaldırılıyor. (Eski Kaplıca, alt meydan kotundaki tarihi çeşme ve tarihi duvar korunuyor.)

> Eski Kaplıca Sokak'ın (ve bağlantılarının) taşıt trafiğinden arındırılması öneriliyor.

Önerinin ikinci etabında yeni yaratılan bu kentsel odak ile Hüdavendigar Camii çevresinde önerilen tarihi odak (Hüdavendigar Camii Meydanı ve kent terasının birlikte oluşturdukları kamusal alan) arasında nitelikli bir yaya bağlantısı kurmak adına Hamam Sokak taşıt trafiğinden arındırılıyor, teraslı bir yapısal/bitkisel peyzaj ile yeniden kurgulanıyor.

Son etapta, Çekirge Kavşağı üzerindeki trafik yükünü rahatlatacak yeni bir geometrik düzenleme öneriliyor. Çekirge Caddesi / Zübeyde Hanım Caddesi bağlantısı ana arter olarak korunuyor ve bölgesel trafik kurgusu 1. Murat Caddesi'ne atanan yeni rol ile yeniden şekilleniyor. Çekirge Meydanı ile Hamam Sokak girişi arasında hemzemin bir yaya bağlantısı öneriliyor.

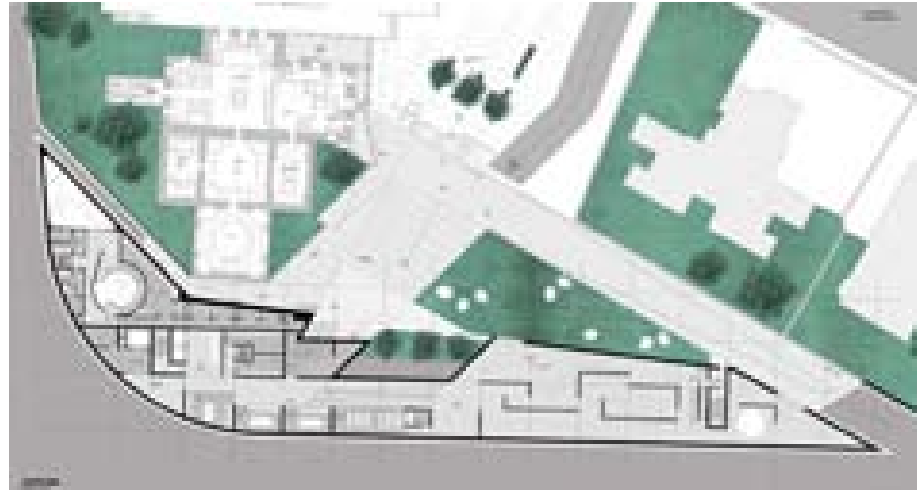
Öneri ile 'Çekirge', nitelikli bir kamusal alan sunan yeni meydanı ve yeniden kurgulanan tarihi merkeziyle bütüncül ve entegre bir alternatif kentsel odak olarak baştan tanımlanıyor!

2. Aşama Müdahaleleri Hakkında

Proje üzerinde 2. aşamada yapılan yapısal müdahalelerin önceliği, 1. aşamada önerilen kentsel armatürün genel karakterini zedelemeyen, enerjisini düşürmeden ve daha önemlisi kent mekanına ve kullanıcıya vadettiği deneyimi eksiltmeden, sunduğu mekansal potansiyelleri irdelemek ve mümkün olan koşullarda geliştirmek oldu. Bu çerçevede kentsel ölçekteki üst kararlar temelde korunarak geliştirildi.

Geometri ve Kot İlişkileri

Kamulaştırmalar yoluyla yaratılan yeni kent boşluğu içine eklenen kentsel armatürün üst (Çekirge Caddesi), orta (Kent Tarihi

Müzesi ve Çekirge Termal Merkezi) ve alt (Eski Kaplıca ve Kervansaray Otel) kotlar arasında kurduğu mekansal ilişkiler hem plan düzleminde hem de kesit düzleminde yeniden tanımlandı; daha dolaysız hale getirilerek tasarımın karmaşıklık düzeyi azaltıldı ve platform geometrileri sadeleştirildi. Orta ve alt kotları tutan kültür odaklı yapı programının (Kent Tarihi Müzesi) plan kurgusu da bu çerçevede daha net hale getirildi.

Tarihi Yapılarla İlişkiler

Armatürü oluşturan platform izdüşümleri ve birbirleriyle kurdukları ilişkiler yeniden kurgulanarak çevredeki tarihi yapılarla kurulan etki-leşim yeniden ele alındı. Cadde kotunu oluşturan platform profili, etkinlik platformunun geometrisi, konumu ve pozisyonu değiştirilerek tasarımın Eski Kaplıca (Armutlu Hamamı) ile kurduğu kritik kütleli ilişki rahatlatıldı ve tekrar tanımlandı. Tarihi çeşme (Horhor Çeşmesi) ve devamındaki duvar, çağdaş koruma teknikleri uygulanarak zedelenmeden açığa çıkarıldı, mimari kurgunun önemli ve ayrılmaz bir parçası haline getirildi. Bekarlar Hamamı'na ait yapılar ortadan kaldırıldı, ancak hamamın kent hafızasındaki yeri dikkate alınarak aynı konumda çağdaş bir 'su kültürü' programına, 'Çekirge Termal Merkezi'ne yer verildi. Bu merkezin bitişiğindeki 'Kent Tarihi Müzesi' ile tandem çalışması, kültür ve eğitim odaklı bir sağlık merkezi olarak hizmet vermesi planlandı.

4. MANSİYON

Proje Müellif eri: İrem Uslu, Emre Demirtaş, İsmail Kocataş, Hacer Bozkurt, Duygu Öztekin, Melkom Jamgoçyan

PROLOG

Erkin dili “kentselleşmektedir”. Ancak kent, panoptikon erkin dışında gelişen ve birbirine eklemlenen, çelişen hareketlerle doludur.

Michel De Certeau, *Gündelik Hayatın Keşfi*, s. 190

Çekirge Meydanı Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yarışması, Bursa Osmangazi Belediyesi tarafından; “Çekirge, yanlış imar uygulamaları, yoğun araç trafiği, coğrafi yapısının doğru kullanılmaması gibi sebeplerle doğal, tarihi ve kültürel yapısından uzaklaşarak günümüze gelmiştir” şeklinde belirtilen problem tarifi doğrultusunda mahalleye “yeniden tarihi kimliğini kazandırmak ve bölgeye yeniden hayat vermek amacı ile” açılmıştır.¹

Tarihi zenginliği, doğal güzellikleri, doğa ve tarih turizmi potansiyeli, il merkezine erişim kolaylığı ve hayatını burada sürdüren mahalle sakinleriyle Çekirge, son 80 senedir hızlı kentleşmenin küresel kentlerde işleye geldiğine benzer bir süreç sonucunda çok-yönlü ve çok-katmanlı ancak çok-problemlili bir fiziki yapıya bürünmüştür. Tarihi yapılar etrafında kurulan geleneksel konut dokusuna sahip ve tarım ekonomisine dayalı bir semtten, Bursa metropolünün hinterlandında kalan yoğun yapılaşma, turizm ve trafik tarafından sarılan bir yerleşime dönüşmüştür. Makro meseller olarak ulusal ve hatta küresel etkinliğe sahip turizm iktisadı, mahallenin mikro yaşantısı ve gündelik hayatını bir yumağa çevirmiştir.

“Öykü aşağıda, yerde, adımlarla başlar. Çok sayıdadır adımlar ama bu sayılar birbirini takip etmez. Adımları saymak mümkün değildir çünkü her biri nitelidir nicel değil: Dokunmayla edinilen kavrayış tarzı ve kinetik bir onamadan ibarettir. Bu adımlar bir araya gelip kımıldandıklarında, sayılamayacak kadar çok tekillik kaynaşır içlerinde. Adımların oyunları uzamları biçimlendirir. Adımlar, mekanlar arasında mekik dokur, dokular oluştururlar. İşte bu nedenle varlığıyla gerçekten kenti oluşturan” ama “fiziksel bir toplanma yerinden yoksun” “şu gerçek sistemlerden birini” oluşturur yayalara özgü devinimler. Bu hareketler belli bir yere konumlandırılmazlar: Uzamı oluşturan, uzamlaşan onlardır.” Michel De Certeau, *Gündelik Hayatın Keşfi*, s. 192

Makro gözün stratejik elinin yarattığı çoraklaşma, ancak kentlinin ve gezginin mikro devinimleri aracılığıyla geri dönüşüm ve yeniden

üretime uğratılabilir. Yaya olarak sokakta, zeminde zuhur eden kentliliğin takip edilemez, süreksiz ve değişken eylemliliği, yerleşik hale gelecek potansiyel dönüşümün tetikleyicisi ve belirleyicisi olur. De Certeau’nün de belirttiği gibi, “yürüyüş, kimi zaman devam eden kimi zaman da izlenen bu prosedür, çevrenin hareket sağlayan uzuvlarını, işlevsel *topos*’ların devamını oluşturur.”²

Bu nedenle, bu öneride temel olarak, yayanın özgürleşmesi adına sistemleştirme ve baskı altına alma aygıtları araç ve araç sistemleri üzerinde işler olur. Aracın serbest dolaşımı üzerine kurulan ve örgütlenen kentlerimizde giderek yavanlaşan yürüyüşçünün gündelik hayatının; aracın engellenmesi, belirlenmesi ve düzene sokulması aracılığıyla zenginleştirilmesi temel hedef olmuştur.

Odak Bölgeler/ Mikro Müdahale Alanları

Çekirge için yeni ve tanımlı tek bir makro boşluk/mezdan üretmek yerine çepçevrelere sızarak ve genişleterek gündelik hayatı çoklu ilişkilerle örgütleyen mikro müdahaleler getirilmiştir.

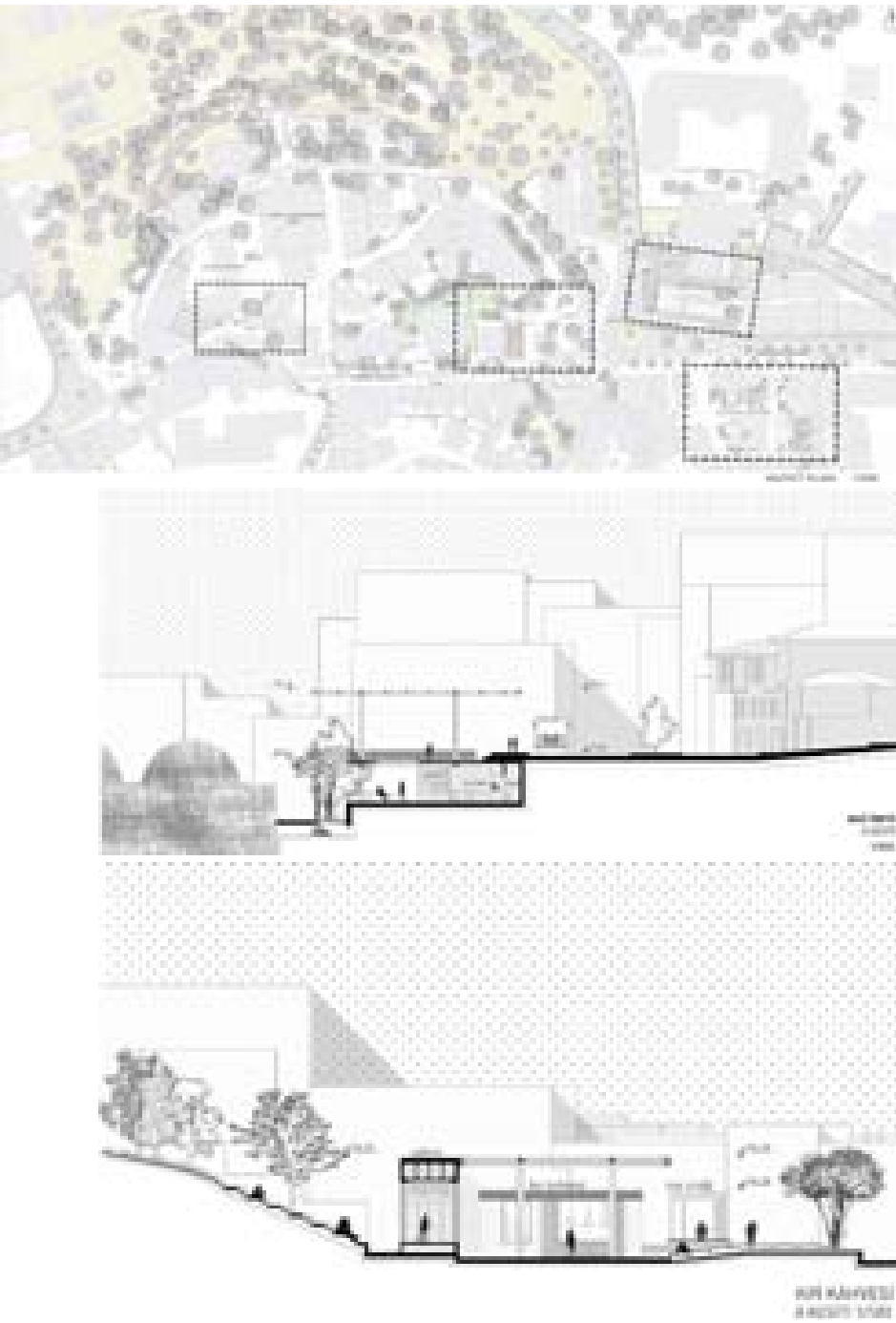
1- Mikro Müdahale: Çekirge Meydanı – Bağörtü;

Çekirge Meydanı araç trafiği ve yaya trafiği açısından yaya öncelikli olarak yeniden organize edilmiştir. Alanın ulaşım odağında yer alması ve nirengi noktası olması nedeniyle meydana araç-yaya ilişkisi karşılaşmalarını (otobüs durağı) tanımlayacak ve jeneredecek Bağ Örtü/Teras önerilmiştir. Bu alan bir taraf an durak ilişkilerini geliştirirken diğer taraf an tarihi kervansarayı bakı oluşturacak bir kent terasına dönüşmektedir. Bununla beraber Çekirge Meydanı’nın kuzeydoğusunda yer alan ve toplu taşıma için ana durak niteliği taşıyan tarihi hamamın bulunduğu kent zemini ilişkilerini tıkayan Horhor Hamamı yerine yeni bir hamam yapısı önerilmiştir. Bu alan hamamla sonlanan bir pasaj olarak ele alınmış ve hamam kültürünün sürekliliğine katılan sosyal bir alt zemindir.

2- Mikro Müdahale: Çekirge “Park Meydanı”;

Tarihsel süreç içerisinde sahip olduğu meydan kimliğini kaybeden Çekirge Meydanı’nın bu niteliğini vurgulamak, alan içerisindeki sirkülasyonun başlangıç noktası olarak bölgeyi ön plana çıkarmak, sokak/sokak, sokak/yapı, sokak/kullanıcı arasındaki ilişkileri düzenleyen ve güçlendiren bir çoklu ilişkiler ağı amacı ile bu bölgede alanın kuzeydoğusundaki bağ örtü ile bütünleşecek zemin/peyzaj düzenlemesi önerilmiştir. Tüm bu zemin düzenlemesini örgütleyen bir saçak altı dinlenme/okuma mekanı (meydan kitaplığı) önerilmiştir.

1- Yarışma şartnamesinden alıntıdır. 2- Michel De Certeau, *Gündelik Hayatın Keşfi*, s.195

3- Mikro Müdahale: Kır Kahvesi Meydanı

Alanın kamusal kullanımını güçlendirmek, mahalle kimliğini vurgulamak ve alanda yaşayan/ziyaretçi dengesini sağlamak, alanın yalnızca ziyaretçiler tarafından değil, yaşayanlar tarafından da aktif bir biçimde kullanımını sağlamak amacı ile amfi, performans sahnesi, çay ocağı, kafe gibi programlarla vücut bulan **kır kahvesi** önerisi getirilmiştir. Bu bölge yoğun konut dokusu içerisinde kentsel bir boşluk oluşturmakla birlikte sosyo-kültürel faaliyetleri jenere edecek potansiyel bir alandır.

4- Mikro Müdahale: I. Murat Hüdavendigâr Cami ve İmarethanesi
Alandaki tescilli anıtsal mimari örneklerinin yoğunlaştığı Hüdavendigâr Cami ve I. Murat İmarethanesi'nin bulunduğu alanda; Caminin güneyindeki halihazırda bulunmayan tescilli yapıların rekonstrüksiyonunun yapılması ve bu alanların halk eğitim merkezi tarafından kullanılabilir atölyeler olarak değerlendirilmesi düşünülmüştür. Bu yapıların batısındaki camiye açılan sokak ile güneyindeki Hamam Caddesi'nin kesiştiği bu bölge, gerek ziyaretçilerin gerekse atölye kullanıcıların kesiştiği bir alan niteliği taşıdığından bu bölgede de bir meydan düzenlemesine gidilmiştir.

İmarethane'ye komşu durumdaki nitelsiz yapıların yıkılması, imarethanenin sosyo-kültürel tesis olarak düzenlenmesi, batısındaki yapıların ise atölye ve satış birimi olarak belirlenmesi, bu yapılar arasında kalan iç avluda bir amfi düzenlemesine gidilerek 4240 nolu yapı adasındaki düzenleme bölgesi ile eklemlenen bir başka toplanma mekanı oluşturulmuştur.

5- Alt Bölge: Rekreatif Alan

İmarethane ve caminin kuzeyinde yer alan ve uygulama imar planlarında "Park Alanı" olarak belirlenmiş bölge ziyaretçilerin yeme-içme, dinlenme v.b. ihtiyaçlarının karşılanacağı, kot nedeni ile yakın çevrenin izlenebileceği bir alan olarak planlanmıştır. Mevcutta yer alan seyir terasları yeniden organize edilmiş, alan içerisinde ve yakın çevredeki diğer alanlar ile eklemlenebilecek şekilde bir mekan çözümlemesine gidilmiştir. İmarethanenin kuzeybatısında planlanan mutfak atölyesinden giriş verilen park alanı alanın kuzeydoğusunda yer alan doğal sit alanları ve yeşil alanlar ile bütünleşecek, ziyaretçiyi yönlendirecek şekilde yeniden planlanmıştır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMI ÇERÇEVESİNDE

MİMARLIK EĞİTİMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

TSMD eski başkanlarından İlhan Selim Kural
mimarlık eğitimi üzerine bir yazı kaleme aldı

İlhan Selim Kural
Y. Mimar

Özet

Sürdürülebilirlik kavramı, mimarinin en temel girdilerinden birisi olmasına karşın, günümüz mimarisinde yeni keşfedilmeye başlanan, ancak bazı çevrelerde çok da kabul görmeyen ve hatta direnilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle yurdumuzdaki mimarlık fakültelerinde verilen eğitimde, ders içeriklerine ve stüdyoların yürütülüş şekline bakıldığında, bu kavramın çok da hakettiği yeri bulabildiğini söylemek olası değildir. Üniversitelerin köklü disiplinler kurguları nedeniyle radikal değişikliklere uyum sağlamakta zorlanmaları; öğretim üyelerinin yasal statüleri nedeniyle mimari pratiğinden uzak kalmaları; eğitim programında gerektiği yeri bulamaması nedeniyle, sürdürülebilirlik konusunda uzmanlaşmış öğretim üyelerinin bulunmaması; gelişen teknoloji ve malzeme çeşitliliği ile güncel gelişmeleri öğrenciye aktarmada görülen yetersizlik gibi pek çok nedenin bu kopukluğu beslediği söylenebilir.

Bu yazıda, günümüz mimarlık eğitimi (üniversitelerin mimarlık fakülteleri, özellikle mimarlık bölümleri kapsamı çerçevesinde), eleştirel bir bakış açısı ile incelenip, sürdürülebilirlik kavramının yurdumuzda neden eğitimin parçası olamadığı ve bu konuda neler yapılması gerektiği irdelenecektir.

1- Giriş

Sürdürülebilirlik kavramının giderek önem kazandığı 1970’li yıllardan itibaren pek çok alanda, bu kavramla birlikte gelen dünya görüşü değişikliği paralelinde, ekonomik büyüme, sosyal gelişim ve çevresel korumaya yönelik yaklaşımlarda yeniden düzenlemeler, değişiklikler ve gelişmeler yaşanıyor [1]. Sürdürülebilirlik kavramı ile dolaylı veya doğrudan özdeşlik kuran en önemli alan ise Çevresel Tasarım olarak gözükmektedir. Çevresel Tasarım (Environmental Design) o kadar yaygın bir alanı kapsıyor ki, pek çok mimarlık okulunda, şehir/bölge planlamadan, endüstriyel tasarıma kadar oluşan geniş bir yelpazeyi bu isim altında toplamanın daha kapsayıcı olacağı varsayımı ile fakülte ve bölümlerin isimleri de bu yönde değiştiriliyor.

Sürdürülebilirlik kavramının çekirdeğini oluşturan ekonomik büyüme, sosyal gelişim ve çevresel koruma üçlüsü içinde en önemli ayak çevre ayağı; çünkü neticede sürdürülebilirlik kavramının ortaya ilk çıkışı, çevrede görülmeye başlanan olumsuz değişikliklerin getirdiği duyarlıktan ve yapılan gözlemlerden kaynaklanıyor.

Günümüzde çevresel tasarım eğitiminin verildiği pek çok üniversitede, özellikle ABD’de, Sürdürülebilir Tasarım ayrı bir öğretim alanı, hatta ayrı bir bölüm olarak programlanıyor. Örneğin California Üniversitesi Berkeley’de, College of Environmental Design’da “Sürdürülebilir Çevresel Tasarım” (Sustainable Environmental Design) adı altında Lisans derecesi (BA) veren bir bölüm var. California Polytechnic, Oregon ve Texas Üniversiteleri, İngiltere’de Edinburgh Üniversitesi, Avustralya’da Sydney Üniversitesi sürdürülebilirlik konusunda ileri adımlar atan üniversiteler olarak öne çıkıyor. Penn State Üniversitesi online (çevrimiçi) dersler sunuyor. Oxford ve Cambridge gibi bazı üniversitelerin mimarlara yönelik sürekli mesleki eğitim çerçevesinde sürdürülebilirlik konusunda ders ve seminerler sunduklarını görüyoruz.

Türkiye’ye bakıldığında zaman ise durumun, batıda verilen eğitime oranla yetersiz olduğu gözlemleniyor. Mimarlık eğitimi veren fakültelerimizde sürdürülebilirlik konusunda gerekli alt yapının oluştuğunu söylemek pek olası değil; bu konuda açılan ders sayısının yok denecek kadar az oluşu, konunun ya yeterince önemsenmediğini veya bu konularda yeterli bilgi birikiminin ve ilginin oluşmadığını göstermesi açısından önemlidir. Örneğin İTÜ Mimarlık Bölümü’nde, doğrudan sürdürülebilirlik konusunda olmasa bile, lisans seviyesinde “doğal verilerle tasarım”, lisans üstü seviyesinde ise sürdürülebilirlik konusunda seçmeli dersler var. Mimar Sinan, Yıldız Teknik Üniversiteleri’nde bu konuyla bağlantılı bilgi yok. Bilgi Üniversitesi’nde tek bir ders görülüyor.

ODTÜ’de, lisans seviyesinde sürdürülebilirlik konusunda tek bir seçmeli ders var. Bilkent’te de bir ders görülüyor.

Bu yazıda, Türkiye’deki mimarlık fakültelerinde sürdürülebilirlik konusunun ders programları içindeki yetersizliği ve hatta bazı durumlarda hiç ele alınmayışının nedenleri araştırılıp, bu konuda neler yapılabileceği üzerine önermeler getirilecektir. Yazının kapsamı, Türkiye’de mimarlık eğitimi veren üniversitelerin, özellikle mimarlık bölümleridir. Sürdürülebilirlik kavramı ise, mimarlık disiplini çerçevesinde, disiplinin amacına uygun, daha dar ve somut bir kavram olan “Sürdürülebilir Çevresel Tasarım” olarak ele alınacaktır. Ayrıca mimarlık eğitiminin hayat boyu süren bir bilgi tazelemesi süreci olduğu varsayımı ile mezuniyet sonrası “sürekli mesleki eğitim” konusu da irdelenecektir.

2- Mimarlık Fakültelerinin Disipliner İç Yapısı

Yüksek öğretim, geleneksel disiplinlerin ekseninde, özelleşmiş bilgi odaklanmalarından oluşmuş bir sistemdir. Sürdürülebilir bir gelecek tasarlamak ise mevcut eğitim paradigmasının değiştirilmesi ile birlikte çalışma ve ortak üretimi benimseyen bir sisteme geçmeyi zorunlu kılıyor. Mevcut yüksek öğretim sistemi kişisel gelişim ve kişisel rekabete dayalı bir paradigmanın parçasıdır. Bu sistemde, kopuk parçalardan oluşmuş bir öğrenim ile kendi disiplininin dışına çıkmayı ve ortak çalışmayı çok da arzu etmeyen bir eğitim kadrosu görmek mümkündür [2].

Bu bağlamda bakacak olursak, mimarlık fakültelerimizin ders içerikleri incelendiğinde, bu programların kurgularının çok uzun bir süredir değişmediğini, ana ders olan tasarım stüdyolarının etrafında onları besleyen strüktür sistemleri, mekanik ve elektrik tesisatları, mimarlık tarihi ve teorileri, malzeme ve detay, mimarlığın idari ve hukusal boyutları ile şehir planlamaya giriş ve peyzaj tasarımı derslerinin varlığını görüyoruz. Bunun dışında öğretim üyelerinin uzmanlık ve ilgi alanlarına göre oluşmuş seçmeli derslerin, bir kısmının zaman içinde değişime uğramış olmasına karşın, yıllardır varlıklarını, çok da yenilenmeden, sürdürdüklerini gözlemliyoruz.

Bu olgu aslında akademik kurumların doğasına uygundur. Beğensek de beğenmesek de, üniversiteler, doğaları gereği, oldukça tutucu kurumlardır [3]. Kendi içlerinde yeniden yapılanmaya açık olmalarına karşın, fakülteleri oluşturan ana disiplinlerin köklü varlıkları, (bazı örnekler dışında) yeniden yapılanmalarda çoğu zaman radikal değişikliklere olanak tanımıyor. Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir çevresel tasarım kavramları, doğaları gereği, farklı disiplinleri bir araya getiren teknolojik, felsefi, ekonomik, sosyal, ekolojik, politik ve bilimsel boyutları olan karmaşık kavramlardır. Bu nedenle, bünyesinde yerleşik konvansiyonel bir disiplinler kurgu barındıran akademik ortamlar, yeniden radikal bir yapılanmaya yol açacağı endişesi ile veya bu konularda yeteri kadar donanımlı öğretim üyesi olmadığı için veyahut pek çok kez olduğu gibi sürdürülebilirlik kavramına çok da inanmadıkları veya sıcak bakmadıkları için sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir çevresel tasarım kavramları müfredatta yer almayabiliyor.

Daha önce de bahsedildiği gibi, genelde mimarlık okullarının ders programlarında yapılmak istenen değişiklikler, yerleşik disiplinin dışına çıkmadan mevcut sistem içinde oynamalarla oluşur; örneğin bazı derslerin ağırlıkları değişir, bazı derslerin kapsamı değişir ama mimarlık, şehir planlama, peyzaj tasarımı, restorasyon ve endüstriyel tasarım disiplinlerinin eksenleri genelde sabit kalır. Bu durum öğretim üyelerinin kendilerini yenileme olasılıklarını da azaltır. Bu olgu öylesine kökleşmiştir ki, çoğu kez bir dersin içeriğinde oluşabilecek yenilenme veyahut dersin isminin revize edilmesi bile akademik kurulların onayından geçmek durumundadır.

ABD’de günümüzde sürdürülebilirlik eğitimi almış öğrencilerin iş

çevrelerinde yönetici, çalışan, tüketici, yaratıcı, fikir geliştirici, hükümette ise lider vasıfı olmaları bekleniyor. Bunun için öğrencilerin disiplinler arası bir yaklaşımla sürdürülebilirlik sorun ve çözümlerini öğrenmeleri ve daha sürdürülebilir bir gelecek yaratılması için gerekli becerileri elde etmeleri hedef eniyor [4].

California Üniversitesi Berkeley, College of Environmental Design’da “Sürdürülebilir Çevresel Tasarım” (Sustainable Environmental Design) bölümünün hedef ve amaçları incelendiğinde, bu bölümden mezun olan öğrencilerin:

- Kentsel ve metropolitan alanların tasarımında fiziki, biyolojik ve sosyal bilimlerin nasıl uygulanacağını bilincinde olmaları,
- Sürdürülebilir kentsel teknolojileri ve tasarım stratejilerini anlamaları,
- Sürdürülebilir kent ve bölgeler ile ilintili olarak eşitlik ve sosyal adalet kavramlarını anlamaları,
- Sürdürülebilirlik çerçevesi içinde günümüzde ve gelecekte oluşacak yapı çevreleri izleyebilme, yön verebilme ve değerlendirebilmeleri,
- Politikaların ve kurumların ne anlama geldiğini ve gelecekte oluşacak sürdürülebilir kentler ve bölgelerin şekillendirilmesinde ne denli rol oynayabileceklerini anlamalarının beklendiği anlaşıyor [5].

Bu hedef ere varabilmek için öğrenciler “Sürdürülebilir Gelişim için Çevresel Tasarım”, “Sürdürülebilir Kentleşmede Kritik Tartışmalar”, “Coğrafi Bilgi Sistemleri-GIS” ve bunların yanında “Yeşil Tasarım”, “Kentlerin Özellikleri”, “Sürdürülebilirlik için Planlama”, “Sürdürülebilir Kentler ve Peyzajlar” gibi güncel içerikli dersleri de almak zorundalar. Öğrencilerin ayrıca ekonomi, iş politikası; toplum, kültür ve etik; kaynak idaresi; tasarım ve teknoloji konularında yoğunlaşmaları bekleniyor. Bir de “Sürdürülebilir Çevre Tasarımı” stüdyosu zorunlu.

Bütün bu ders içerikleri incelendiği zaman, bu öğretimin, konvansiyonel bir mimarlık eğitiminin ne kadar dışına çıktığı, “Sürdürülebilir Çevre Tasarımı” eğitiminin gerçekte ne denli değişik disiplinlerle bağlantılı olduğu görülüyor. Şu anda Türkiye’de hiç bir mimarlık okulunda bu denli karmaşık ve multi disiplinler bir eğitim programını görmek olası değil. Eğer “Sürdürülebilir Çevre Tasarımı”na mimarlık eğitiminde yer vermek istiyorsak, bu dal ile ilgili ayrı bölüm veya opsiyonların açılması ve mevcut mimarlık eğitimi programlarımızın ileriye dönük olarak yeniden kurgulanması gerekiyor. Halihazır eğitim şablonları ile bu değişikliği göğüsleyebilmemiz olası gözüküyor.

Ancak sorunun çözümü daha üst kademelerden başlıyor. Önce devlet politikaları düzeyinde sürdürülebilirlik kavramına inanılması, gerekli desteğin verilmesi, devletin uyguladığı çevresel koruma, sosyal gelişim ve ekonomik büyüme modelleri içinde sürdürülebilirlik kavramının yer alması, doğrudan eğitim politikalarının revize edilmesinde de etkili olacaktır.

Her gün bir yenisine tanık olduğumuz HES faciaları; sularımızın kirlenmesi; göllerimizin kuruması; kentlerimizde motorlu araçların yarattığı trafik yığılmaları, hava kirliliği ve bezginlik; günü birlik imar planı değişiklikleri ile giderek artan ve yaşamı boğan yüksek yoğunluklar; halkın, mesleki kuruluşların ve üniversitelerin kentlerin geleceği üzerine katılımcı bir karar verme mekanizmasından uzak tutulmaları ve gelecek ile ilgili söz sahibi olamamaları önemli sorunlar olarak gözükmektedir.

Kentlerimizin mevcut dokusunu oluşturan sokak hayatı ve mahalle olgusunu yok eden ve kentin “gated community” denilen kendi içine kapalı adalardan oluşmasına yol açan bir AVM/Rezidans modelinin yaygınlaşması; güneş, rüzgar gibi doğal kaynaklar dururken hala karbon salınımını artıran enerji üretim yöntemlerinin savunulması gibi sürdürülebilirlik açısından önemli sorunları çözebilecek bilinçli ve bilgili yeni nesiller yetiştirilmesi mevcut mimarlık eğitimi kurgusu içinde ne yazık ki oldukça zor görünüyor.

3- Mimarlık Fakültelerinde Öğretim Üyeleri Statüsü

Eğitimdeki tüm bu yetersiz görüntüye karşın, özellikle profesyonel mimarlık alanında olumlu gelişmelere rastlıyoruz. İnşaat malzemele-ri ve teknolojileri alanındaki yenilikler, dünyadaki gelişmelere paralel olarak (bazen gecikerek de olsa), inşaat piyasasına sürülüyor. Gelişen malzeme ve teknolojilerle iç içe yaşamak zorunda olan mimarlar da tüm bu yeniliklerden çeşitli pazarlama yöntemleri, yayınlar, seminerler, paneller, sergiler ve fuarlar sayesinde haberdar oluyor. Tüm bu yenilikler, yukarıdan aşağı süzülerek, mimarlık ofislerinin üretimlerine kadar nüfuz ediyor. Dolayısı ile mimarlar, işleri gereği, örneğin sürdürülebilir çevresel tasarım ve yeşil mimarlık konularında bilgi sahibi oluyor ve bu kavramları tasarımlarında uygulayabiliyorlar. Ancak bu yöntem aslında eğitim ve mesleki formasyon edinme sürecine tamamen ters bir süreci içeriyor; yani mimarlık öğrencilerinin mezuniyetleri sırasında tüm bu yeniliklerle donanmış olarak piyasaya atılmaları ve inşaat sektörünü etkilemeleri beklenirken, bilgi akışı tam ters yönde gerçekleşiyor. Konumuz olan sürdürülebilirlik kavramının mimarlık fakültelerinde verilen ders ve yapılan araştırmalar yerine, dergiler, malzeme pazarlamacıları, konferans ve seminerlerle öğrenilmesi de temel eğitim felsefesine ve sürecine uymayan bir durum oluşturuyor. İşte mimarlık eğitimimizin kurgusal yanlışlığı tam da bu noktada kendini gösteriyor. Bu neden böyle oluyor?

1981 yılında kurulan ve üniversitemizi şekillendirip denetleyen Yüksek Öğrenim Kanunu YÖK, bu konuda yıllar önce eğitime en büyük darbeyi vurmuş durumda. Mimarlık da doktorluk gibi uygulamaya dayanan bir disiplindir. Öğretilen ile gerçekte yaşananın uyumlu olması, teori ve pratiğin birbirlerini geri bildirimlerle yeniden şekillendirip bilgi dağarcığını revize etmeleri gerekiyor. Öğretim üyelerinin öğrencilerine, örneğin tasarım kritiği verirken, aktardığı bilgileri bizzat yaşamış veya benzeri bir deneyimden geçmiş olması önemli. Ancak, Türkiye’de öğretim üyelerinin mesleki uygulama yapabilmeleri için gerekli olanaklardan yararlanmaları, örneğin büro açmaları, YÖK tarafından kabul edilmiyor. Böyle olunca öğretim üyesi ister istemez pratikten kopuyor ve uygulamadaki gelişmeleri takip edemiyor. ABD’de bundan 35 sene önce asistan profesörlük için müracaat koşullarının arasında, belirli bir saat ders vermek, verilecek idari görevleri üstlenmek, yüksek lisans tez öğrencilerini kabul etmek ve en önemlisi, asistan profesör olarak görevlendirilecek kişilerin arta kalan zamanlarını araştırma yaparak veya dışarıda büro açıp proje üreterek değerlendirme zorunluğu yer alıyordu. Nitekim ABD üniversitelerindeki mimarlık fakültelerinde aranan bu teori-pratik birlikteliği, kendisini idarecilerin seçiminde de gösteriyor; bazı üniversitelerde mimarlık bölüm başkanlığı veya fakülte dekanlığına piyasada ve uluslararası düzeyde tanınmış mimarların getirilmeleri ve bu isimlerin verilen görevleri uzun yıllar başarı ile yürütmeleri de teori-pratik ikilemine nasıl bakıldığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkıyor.

4- Sürekli Mesleki Eğitimin Rolü

Şüphesiz mimarlık eğitiminde sürdürülebilirlik konusunun yer alması ve öğrencilerin bu konuda donanımlı olarak mezun olmaları önemli; ancak bu yeterli değil. Pek çok ülkede, uygulama alanında çalışan mimarların güncel gelişmelere uzak kalmamaları ve kendilerini yenileyebilmeleri için, mimarlar odası gibi mesleki kuruluşlar ve mesleki sivil toplum örgütleri, “sürekli mesleki eğitim” adı altında mimarlara yönelik seminer, ders ve çevrimiçi programlar organize ediyor. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde mimarların resmi kuruluşu olan American Institute of Architects (AIA), “sürekli eğitim” adı altında yürüttüğü bir program ile çalışan mimarların bilgilerini güncellemelerini, son gelişmelerden haberdar olmalarını ve bu bilgileri yaptıkları projelere taşıyabilmelerini sağlamak amacıyla çevrimiçi okumalar ve

seminerler düzenliyor. Üyelik statüsünün devamlılığını sağlayabilmesi için her AIA üyesinin, bu yöntemle belirli bir miktarda kredi dolması amaçlanıyor [6]. Derslere bakıldığında, amacın sürdürülebilirlik kavramının yıllar boyunca giderek daha çok önem kazandığı bir ortamda, sürdürülebilir inşaat malzemeleri, sürdürülebilir yeşil teknolojiler, yeşil tasarım, LEED (“Leadership in Environmental Design”-“Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik”) sertifikası alınması gibi çeşitli konularda üye duyarlılığı artırabilmek ve mesleki gelişimlerini sağlamak ve sürdürmek olduğunu görüyoruz. Türkiye’de de Mimarlar Odası 2000’li yıllarda benzer bir uygulama başlattı, ancak bu girişim çeşitli nedenlerle iyi yönetilemedi ve devam ettirilemedi. Özellikle sürdürülebilirlik konusunda mimarların bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi için de iyi bir fırsat böylece kaçırılmış oldu.

5- Sonuç

Bugünkünden daha iyi bir dünyaya ulaşabilmemiz için, hayata nasıl baktığımızı temelden değiştirmemiz gerekiyor. Buna öncelikle mimarlık fakültelerimizin eğitim programlarından başlamak doğru olacaktır. Özellikle mimarlık bölümlerinde sürdürülebilir tasarım konusu, mimarlık bölümünün ayrı bir yüksek lisans programı olarak ele alınabilir. Öğrencilerin Master seviyesinde ayrı bir ihtisas diploması ile mezun olmaları sağlanabilir. Ayrıca lisans seviyesinde, zorunlu ve seçmeli ders kategorilerinde, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir tasarım konuları ile ilgili dersler açılabilir. Bu konularda ihtisas sahibi olabilmeleri için fakülteye alınacak öğretim asistanlarının yurt dışında yüksek lisans ve doktora yapmaları sağlanabilir. Sürekli Mesleki Eğitim alanında ise, ya Mimarlar Odasının yeniden (eski hataları tekrarlamamak koşulu ile) veya Türk Serbest Mimarlar Derneği’nin bu yönde sorumluluk alması uygun olacaktır.

Yazımızın konusu olan mimarlık eğitiminde sürdürülebilirlik meselesi aslında problemin sadece küçük bir parçasını oluşturuyor; sorunun kökenine inecek olursak, sürdürülebilir bir yaşam tarzı için hükümetlerin politik tercihlerini revize etmeleri gerekiyor. Sürdürülebilir ekonomik gelişme, sosyal gelişim ve çevresel koruma üçleminin hayata geçirilebilmesi ve rönesanstan beri insanı evrenin merkezine koyan dünya görüşünün değişebilmesi, ancak temelden gelecek bir yenilenme ve sürdürülebilirlik ideolojisini ön plana çıkartan bir değişimle gerçekleşebilecekmiş gibi görünüyor. Böylesi bir değişimin, hükümet politikası olarak ilköğretim programlarından başlayarak yukarı, en üst eğitim seviyelerine kadar yayılması sonucunda, bunun mimarlık eğitiminde de arzulanan değişimin gerçekleşmesine önemli bir katkı sağlayacağını söylemek mümkün...

Kaynakça

- [1] Adams,W.M. “The Future of Sustainability: Re-thinking Environment and Development in the Twenty-first Century”. Report of IUCN Renowned Thinkers Meeting 29-31 Jan. 2006. The World of Conservation Union. Can be downloaded at www.iucn.org
- [2] Cortese, Anthony D. “The Critical Role of Higher Education in Creating a Sustainable Future”. Planning for Higher Education.Vol.31, No3, 15. Can be downloaded at www.aashe.org/resources/pdf/Cortese_PHE.pdf.
- [3] Blewitt, John. “Introduction”. The Sustainability Curriculum: The Challenge For Higher Education. Ed.by John Blewitt and Cedric Cullingford. (Earthscan, 2004), 1.
- [4] Rowie, Debra. “Education for a Sustainable Future”. Science. Vol.312, 20 July 2007, 323. Can be downloaded at www.sciencemag.org
- [5] Sustainable Environmental Design Major Handbook . College of Environmental Design, University of California, Berkeley. Can be downloaded at <http://ced.berkeley.edu/ced/students/undergraduate-advising/forms-documents/>
- [6] AIA Education, www.aia.org/education/providers/AIA_B093368

Hayata farklı bakıyoruz.

Hayat, farklılıklarla güzel. Hepimiz farklı hayaller yaşıyoruz. Hayata farklı bakıyor, farklı gereksinimler duyuyoruz. Biz tüm ihtiyaçlar için farklı çözümler üretmeyi gerektiğine inanıyoruz.

Isıcam Sistemleri, camdaki üstün teknolojiyi ve yillik deneyimiyle her yaşam alanının ihtiyacına yönelik özel cam sistemleri sunuyor. Kullanılan camların özelliklerine bağlı olarak **ısı, güneş, gürültü kontrolü, emniyet ve güvenlik** gereksinimlerinin birini ya da hepsini bir arada karşılıyor.

Camda farklı ihtiyaçlar için doğru çözümler üretiyoruz.

444 9 872
0 850 222 9 872
iscam.com.tr
www.iscamsistemleri.com
[TSE] / www.iscamsistemleri

ISI
CAM
SİSTEMLERİ

ISI CAM[®]
SİSTEMLERİ
"Doğrusu bu"

YAZGAN TASARIM MİMARLIK' TAN

“in search of **s m a r t** project”

Yazgan Tasarım Mimarlık
Smart Project'i şu şekilde tanımlıyor:

‘Smart Project’ bilgi bazlı, bütüncül bir yaklaşım ve ortak çalışma ile mimari proje üretim teorisi ve pratiğini, geniş anlamda *proje kültürünü* geliştirmeyi amaçlayan bir platformdur. 14 yıllık bir bilgi birikimi ve ekip çalışmasının ürünüdür.

Mimarlık pratiğinin bilgi temeline oturtulması ve bu temelde geliştirilmesi-genişletilmesi-paylaşılması gereklidir, bunun en iyi yöntemi belki de bu bilginin bütüncül olarak bir araya getirilmesi olabilir. Bir tasarıma etki eden tüm faktörleri bir denklemde yan yana getirir ve içine bir de zaman faktörü ve takım çalışmasını ekleyip çarparsanız, mimarlık pratiğinin bilgi bazlı kompleksitesi ve genişleme olasılıkları net bir biçimde görünür kılınabilir.

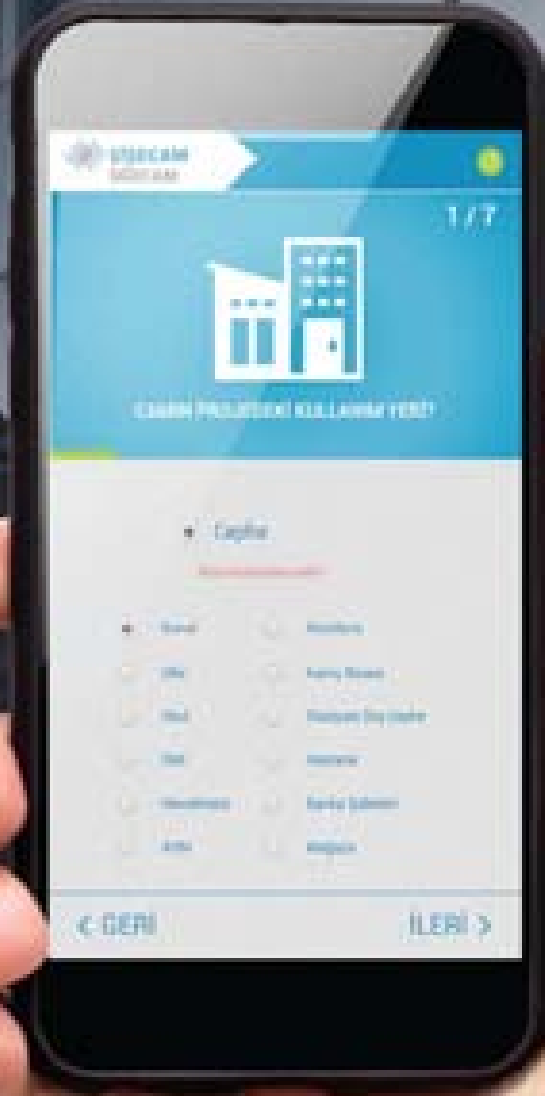
$$\begin{aligned}
 & (R^{bilgi}) \times (S^{bilgi}) \times (T^{bilgi}) \times (V^{bilgi}) \times (W^{bilgi}) \times (X^{bilgi}) \times (Y^{bilgi}) \times (Z^{bilgi}) \\
 & \times \\
 & t_{bilgi} \\
 & \times \\
 & t_{bilgi}
 \end{aligned}$$

‘Smart Project’, mimari proje üretimini, içinde olduğumuz bilgi çağı ile bütünleştirmeyi hedefleyen, bu bilginin proje ile sentezlenmesinde aracılık edecek öncü bir araştırma, üretim alanı ve bilgi platformudur. Katılımcı ve ortak çalışma kültürüne dayalıdır. Proje üretim biçimlerini yerel ve evrensel olarak geliştirmeyi, bilgi bazlı bir mimarlık ile mimari projenin her alanında bilgi üretmeyi hedefler.

‘Smart Project’ ye katılan ve katkıda bulunan kişilere ‘Smart Project’ den, mimari projenin her parçası ile ilgili bilgiler paylaşacağız, bu araştırma ve üretim alanının birlikte geliştirebileceğimiz bir proje bilgi platformu olmasını umuyoruz.

Detaylı bilgi için: <https://www.yazgandesign.com/smartproject-metin>

CAM DANIŞMANINIZI CEBİNİZDE TAŞIYIN

**Şişecam Düzcam
Cam Danışmanı**

Uygulamayı akıllı telefon ve
tabletlerinizden ücretsiz olarak
indirebilirsiniz.

Şişecam Düzcam Cam Danışmanı uygulaması ile
akıllı telefon ve tabletlerinizden projelerinize
en uygun camı anında, kolayca seçin.

444 9 872

0850 332 9 872

sisecamduzcam.com.tr

www.sisecamduzcam.com.tr

**ŞİŞECAM
DÜZCAM**

MİLLİ REASÜRANS BİNASI

Ceren Hamiloğlu ve Arda Karaburçak
Milli Reasürans Binası üzerinden bir “case study”
çalışmasını sunuyor

Ceren Hamiloğlu
(Mimarlık Lisans – Bilgi
Üniversitesi,
Mimarlık Tarihi Yüksek
Lisans – Bartlett (UCL),
Doktora (devam eden)
Mimari Tasarım – İTÜ,
Araştırma Görevlisi –
Maltepe Üniversitesi)

Arda Karaburçak
(Mimarlık Lisans – Bilgi
Üniversitesi,
Mimarlık Tarih, Teori,
Eleştiri Yüksek Lisans
(devam eden) – Bilgi
Üniversitesi)

Giriş

Mimarlar, mimar olmayan ve inşa faaliyetlerin gerçekleşmesi için aslında sürecin çoğunluğunda aktif olan aktörlerle iletişim kurabilmek için çizim, kolaj ve benzerinden oluşan bir dizi imgeyi üretirler ve kullanırlar. Başta beyinde ve yaratıcı bilincin bir parçası olarak oluşmuş o fikir, aslında bir dizi tercüme sürecinden geçerek somut bir imgeye dönüşür. Bir binaya bakıp onun oluşum ve yapım süreçleri üzerine düşünmeye başladığımızda aslında onun karşımızda duran bu imgesinin nasıl oluştuğunu ve bunun anlamını sorgulamaya başlarız. Bu anlamda edebi bir yapının ‘inşası’ ile bir binanın ilişkileştirilebilecek süreçlerdir: bir bir araya getiriş, dönüştürme, yapma eylemi ile *poiesis*¹ alanı üzerinde buluşurlar.

Bu çalışma Milli Reasürans Binası’nı bir ‘case study’ olarak alıyor ve kent ile kurulan iç-dış ilişkisini, mimarın zihninde ve gerçekte inşa edilen imge arasındaki gerilimi ve bunun poetik (*poietic*) imge ile olan bağlantısını irdeliyor. Binanın yapıldığı yıllar, mimaride postmodernizm tartışmalarının yapıldığı bir dönem; postmodernizmin tarihsellik ve biçim kavramlarına yaptığı vurgu yüzünden mimarlığın bir kültürel üretim hali olarak tartışılması kaçınılmaz olacak. Bu durumun fiziksel ifadesinin en güçlü olduğu alanlardan birinin kent olması sebebiyle Reasürans Binası’nın İstanbul dokusu içindeki konumu ve kentle bağlantılı olma çabası onu iyi bir örnek haline getiriyor.

Çalışmanın ilk bölümü poetik imge ile mimarlığın karşılaştırılması ve bağdaştırılması olarak geçecek, ikinci bölümse Reasürans Binası’nın mimari özelliklerini tartışarak poetik imgenin kentsel deneyim ile nasıl bağlandığını irdelenecek. Bunu yaparken Gaston Bachelard’ın poetik imge üzerine olan fenomenolojik tartışmasından faydalanılacak ancak tartışma yapının materyalitesini de dahil eden bir eksen üzerine oturtulacak. Bu materyalist tartışmanın kurulması için Walter Benjamin’in kentin deneyimlenmesi ve modernite ilişkisi ile kurduğu bağlam bir referans kaynağı olacak. Böylece, Türkiye modern mimarlık pratiği içerisinde olumlu özellikleriyle kültleşmiş bu yapının daha eleştirel bir pozisyondan yeniden incelenmesiyle literatüre katkı sağlaması hedef eniyor.

1- Yunanca; yaratma eylemi; modern ‘poetry’ sözcüğünün kökeni; yaratıcı üretim, özellikle bir sanat yapısında. Oxford Dictionary, 1 Haziran, 2017 tarihinde <https://en.oxforddictionaries.com/definition/poiesis> adresinden erişildi.

Poetik İmge ve Mekan

Yunancada *poiesis* kavramı bir 'şey'i yokluktan var kılma, yani bir yapının özelliklerini açığa çıkarma anlamına gelecek şekilde kullanılıyordu.² Bu kullanım, bir şeyin gerçekliğini görünür kılma olarak yorumlanabileceğinden, yaratıcı üretim yapıtlarının tümünü gerçekliği temsil etmeyi amaçlayan birer imitasyon olarak gören Aristo'nun düşüncesiyle örtüşür. Zaman içerisinde *poiesis* ile *praxis* (iradeli bir eylem olarak 'yapma') kavramları arasındaki ayrım muğlaklaştıkça, *poiesis* yaratıcı iradenin hakikati açık etmesine işaret eden bir kavram haline gelir.³ Dolayısıyla bu kavram, imgeler tasarlayan ve üreten mimari pratik ile ilişkilendirilerek düşünülebilir.

Bachelard'a göre, poetik imgenin kendine ait bir varlığı ile hareketliliği bulunur, bu da başlı başına bir ontolojiye işaret eder; o, bu ontolojiyi domestik mekan ve anılar üzerinden fenomenolojik bir tecrübe olarak tanımlar.⁴ 'Poetik imge' ile olan o ilk karşılaşma (Bachelard onu "naif bilincin bir varlığı" olarak tanımlar) bilinçli düşünceden önce gerçekleşiyor; yani 'poetik imge' ile kurulan ilk ilişki onun bilgi birikimi ve yargıya tamamen aşkın olduğu bir düzlemde ve tamamen beden-ruh ile bağlantılı bir biçimde oluyor.⁵ Dolayısıyla hem içkin hem aşkın olan bu ilişki mimarlık disiplininin bir parçası olan iç-dış ilişkileri ile bağlantılı. Dolayısıyla, bir dizi açık/yarı-açık/kapalı alanı organize eden Reasürans için bu fikirden yola çıkarak, fakat mekanın fiziksellliğini de dahil ederek bir okuma yapmak mümkün. Reasürans, iç-dış ilişkileri bağlamında ara mekanlar yaratarak ve mimari fikrin oluşumu, tercümesi ve inşası anlamında incelenebilecek bir örnek teşkil ediyor.

Şandor Hadi, İTÜ'de yaptığı bir konuşmada "Mimari, fikrî bir inşaat sistemidir. Nasıl ki müzikte, edebiyatta, şiirde konunun bir konstrüksiyonu, yapısı teşekkül ediyorsa insanın beyninde, mimari de aynen

böyle evvela insanın beyninde teşekkül eder"⁶ diyerek aslında mimarinin düşünsel bir icraat alanı tanımladığına ve şiire benzer biçimde bir mesaj verdiğine, bu mesajı verebilmek için bir izleyicisinin ve mesajın verildiği bir mecra (önce çizim, daha sonra yapının fiziksellliği) olduğuna, ayrıca bunların hepsini içeren bir bağlamın varlığına işaret eder. Mimarlığı bir oluş ifadesi olarak tanımlamak Bachelard'ın yaratıcı bilince dair yaptığı ontolojik okumayla bağdaşır aslında: bir imge, onunla 'naif bilinç' içerisinde yaşanan ilk karşılaşma, ardından binanın tecrübe edilişi ile gelen bilgiyle imgenin bilince içselleştirilmesi. Benjamin somut imgenin (sanat eserinin) bilinçli biçimde algılanmasını onun gerçekliğiyle (*authenticity*) ve dolayısıyla tarihsellik bağdaştırır, bu yüzden imgenin yeniden üretiminin tarihsellik olan ilişkisini, sanat eserinin yetkinliğini ve bunlardan doğan *aurayı* zedeleyeceğini ifade eder.⁷ Bu anlamda *auranın* tamamen yere, zamana ve izleyicisinin deneyimine özgüllüğü onu yalnızca fenomenolojik tecrübe bağlamında değil, mekanın fiziksel bağlamıyla kurduğu ilişkiler içerisinde ele almamızı sağlar. Yazının devamında bu kavramların mimari mekan ve kent içinde nasıl tecrübelendiğini tartışacağız.

Reasürans Binası ve Kent Deneyimi

Reasürans Binası Sevinç ve Şandor Hadi tarafından, Maçka Caddesi üzerinde Milli Reasürans⁸ kurumu adına sigortacılık enstitüsü, dinlenme tesisleri, konferans ve sergi salonu, kütüphane, müze, ofisler ve çarşıyı içeren bir kompleks olarak 1985 yılında tasarlanmıştır. Binaların tasarımına dair en önemli özelliklerden birincisi Nişantaşı'nın tarihi binalarının bulunduğu ve yoğun trafikli iki cadde arasında yer alıp onları bağlayıcı olmayı hedef eyen bir yapı olmasıdır. İkincisi ise tarihi bir doku içerisinde, hemen bitişiğinde yer alan Maçka Palas'ın doluluğuna tezat bir biçimde geri çekilerek bir boşluk yaratmasıdır (Resim 1). Yapı, altında bir geçiş alanı yaratacak şekilde caddeden geri

Resim 1. Yanında Maçka Palas ile Milli Reasürans Binası, 1990lar.
(Arkiv: Online Mimarlık Arşivi, 1 Haziran, 2017 tarihinde, www.arkiv.com.tr/galeri/detay/217392/3/Proje/6537 adresinden alınmıştır.)

2- Giorgio Agamben, Yaratmak, Üretmek, Çalışmak, çev. Elçin Gen, *e-skop*, 24 Nisan, 2014, 1 Haziran 2017 tarihinde <http://www.e-skop.com/skopbul-ten/sanat-ve-emek-yaratmak-uretmek-calismak/1913> adresinden erişildi.

3- A.g.e.

4- Gaston Bachelard, *The Poetics of Space* (Boston: Beacon Press, 1964), xvi.

5- A.g.e., 3.

6- Şandor Hadi, "Şandor Hadi ile bir Söyleşi", *Mimarlık* 220 (1986): 45.

7- Walter Benjamin, "The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction," *Illuminations*, (der.) Hannah Arendt (New York: Schocken Books, 1969), 4.

8- Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilk yıllarda sigortacılığın ulusallaştırılması adımıyla tekel olarak yapılandırılmış kurum.

çekilmiştir. Yaratılan boşluk hem ofislere ışık sağlamaktadır, hem de insanları orada vakit geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde içine çeken bir alan olarak çalışmayı hedefler.

Hem yapının tarihsellik retoriği, hem de üst katı tamamen kurumsal ve güvenlik önlemlerine ihtiyaç duyan bir mekanlar dizisiyken altının kamusal alan olarak ayrılmasının yarattığı gerilimler aslında mimarın zihninde canlanmış poetik imge ile maddeleşmiş imge arasındaki gerilimdir. Mimar Boğaçhan Dündaralp'e göre binanın bizzat kendisinden çok, aldığı risk, yani yarattığı söylem üzerine konuşulması gereken öğedir ve ancak bu söylemin üzerine konuştuğumuzda yıllardır Reasürans'ı ideal bir mimarlık örneği olarak belirlemiş tartışmaya daha eleştirel bakabilir ve kavramlar üzerinden günümüzde de ilişki kurabiliriz.⁹

Bu yapının Türkiye'de bir mimarlık örneği olarak bu derece kültleşmesinin sebebi belki de çok rastlanmayan ara mekanları ve bir kamusal alan hissiyatını öneriyor oluşudur; zira ülkenin modernleşme projesi ile beraber kent mekanları da ciddi değişimlere uğradı. 1980 askeri darbesinin etkisi ve serbest pazar yoluyla küresel ekonomiye bağlanma kararının ardından bir yanda kamusal alan baskı altındayken diğer yanda ekonomi sağlamlaşmadan liberalleşmişti; böylece kentin tecrübenişi ve organizasyonu da bununla şekillendi.¹⁰ 1980li yılların sonunda Cumhuriyet'in modernleşme projesiyle başlattığı ve neoliberalizmle yaygınlaşan para akışı ile beraber birçok sosyal grup mobilize olmuş ve kenti deneyimlemeye başlamıştı. Reasürans bir sigorta şirketi binası olmasının yanında, içinde bulundurduğu kafeler/barlar ve galerisi ile kültürel ve tüketim faaliyetleri etrafında şekilleniyor. Bu da 1990'larda Türkiye bağlamında kentte gezinmenin yaygınlığı, kadının kentteki görünürlüğünün arttığı ve tüketim faaliyetlerinin bir kentsel sosyal aktivite haline geldiği bir bağlamı tanımlıyor. İnşaat faaliyetlerinin ivmelendiği, kent parsellerinin pahalılaştığı böyle bir ortamda, bir yapının Nişantaşı gibi kent içerisinde kültürel ve ekonomik prestiji simgeleyen bir semtinde girişte devasa bir boşluk bırakmayı seçmesi ve bırakabilmesi ilginçtir. Hatta bu durum tam da Reasürans'ı ilginç kılan noktalardan biridir: yarattığı mekanlardan çok o yaratımın arkasında yatan söylem, yani poetik imgenin mimarlarının zihninde oluştuğu o ilk andan gerçekliğe bir şekilde tercüme edilebilmiş oluşudur.

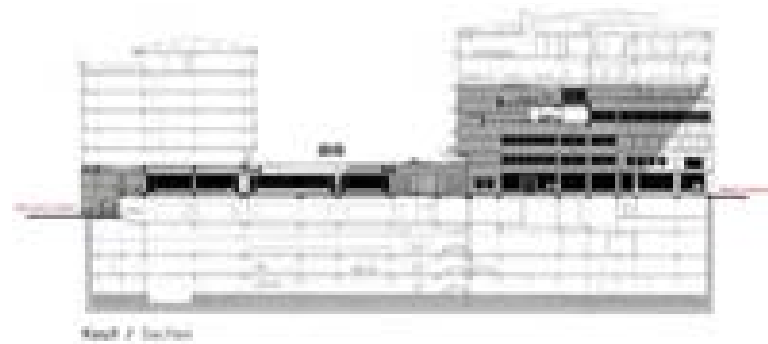
Bina, biçimsel elemanlarıyla postmodern yapıları andırırsa da mimari çözümlemelerindeki işlevcilik vurgusuyla modernizm ile birlikte anılan özellikleri taşımaktadır: Günekut Akın burası için "Modernist kütle postmodern yüzeye teslim edilmiştir. (...) Milli Reasürans onu [megastrüktürlerin zarif eşitirilmemiş estetiğini] ehliştirmiş ve Nişantaşı sıkışıklığına uyarlayarak bir ölçüde kentlileştirmiştir"¹¹ der. Akın'ın bu yorumu, modernizmin bir artçısı olarak postmodernizm ile arasındaki estetik farklara dikkat çeker. Modernizm ile yapıları çevresinden bağımsız bir şekilde kendi başlarına duran objeler olarak ele alan tasarım pratiği postmodernizm diye adlandırılan dönemde kamusal ve yapıyı bağdaştırmaya çalışan bir yaklaşıma doğru evrildi. John Habraken, kentsel dokuyu ve içinde bulunan mimarlıkların tamamını bir 'yapılı alan'¹² (*built field*) olarak tanımlayarak artık yaratıcısının yalnızca mimar olduğu değil, kentte bulunan herkesin değiştirdiği ve

dönüştürdüğü bir oluşumdan bahseder. Bu anlamda poetik yapının, teknik veya ulvi bir yaratımdan çok, madde ve zamanla ilişkili olma hali kendini en iyi kent alanında ve özellikle postmodernleşen kentte gösteriyor. Bachelard'ın da vurguladığı gibi ortam (*setting*), yapı için bir olay yeri değil, yapının iskeletini oluşturuyor; yani kentte olaylar cereyan etmiyor, daha çok o olaylar ve detaylarla kent oluşuyor. Böyle bir bağlam içerisinde Reasürans kentle ilişkisi bakımından hem yanı başındaki tarihsel yapıdan hem de bulunduğu bölgede uygulanagelmış mimarlık pratiğinden farklılaşmaktadır.

Öncelikle, yapı yarattığı *aura* ile yanında yer alan Maçka Palas'tan farklı bir söylem dile getirir. Benjamin'in tarihsel objelerin mesafeli özgül bir tecrübe yaratması olarak yorumladığı *aura*,¹³ Reasürans'ta kendini yapının zaman ve ölçek ilişkisi üzerinden hissedilir kılyor. Bachelard'ın üzerinde durduğu poetik imge ve bilinç ilişkisinin burada fizikselleştirmenin farkına varırız: yapı, tamamen kamusal iki 'dış'lık arasında, yani Maçka Caddesi ile Abdi İpekçi Caddesi arasında bir ara mekan yaratır. Reasürans içerisinde barındırdığı ofis ve konferans mekanlarıyla özel, halkın erişimine kapalı bir iç mekan organizasyonuna sahiptir. Fakat binanın alt kotunda tasarlanmış boşluk içerisine yerleştirilmiş çarşı ve sergi mekanları yarı özel, yarı kamusal ve dolayısıyla ne iç ne de dış olarak adlandırılabilir geçiş mekanlarını tanımlarlar.¹⁴

Daha ayrıntılı ifade edilecek olursa, yapıya Maçka Caddesi'nden olan giriş insan ölçeğinden oldukça büyük iken, yapının içinde hareket ettikçe ölçek küçülerek insana yakın bir boyuta erişiyor. Abdi İpekçi Caddesi'ne bağlanan noktaya doğru ilerledikçe ise, bir dakika önce bir binadan çok bir pasajda olma hissi kayboluyor ve yeniden bir binanın içinde olduğumuzu hatırlatan bir merdivenle Abdi İpekçi Caddesi'ne ulaşıyoruz. Buradaki önemli nokta, Reasürans'ın vermeyi hedef ettiği tecrübe için sıkça kullanılan 'semt içinde semt' ifadesini yalnızca mimarinin fiziksel özellikleriyle statik bir biçimde belirlediği alanlarla değil, zamanla sürekli kendini yeniden üreten bir ilişkiler bütünü üzerinden tanımlamaya çalışmak. Üstelik yapının bir sokak özelliğini taşıyacak şekilde planlandığı ancak tam olarak öyle işlemediği Hadi çifinin çizimlerinde Maçka Caddesi girişinde kot farkı yokken ya-

Resim 2. İki caddeyi bağlayan rotayı gösteren Milli Reasürans Binası kesidi. (Arkiv: Online Mimarlık Arşivi, 1 Haziran, 2017 tarihinde, www.arkiv.com.tr/galeri/detay/217392/3/Proje/6537 adresinden alınmıştır.)

9- Boğaçhan Dündaralp, "Mimari Eleştiri," *Yeni Mimar* (2006), <https://bogachandundaralp.wordpress.com/?s=reasürans> adresinden ulaşıldı.

10- Sabiha Göloğlu, "Mimarlık'ta Postmodern Kuram ve Uygulama," *Mimarlık* 376 (2014), 1 Haziran 2017 tarihinde, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=390&RecID=3348> adresinden erişildi.

11- Günekut Akın, "Mongerinin Komşuları," *Afiye Batur'a Armağan: Mimarlık ve Sanat Tarihi Yazıları* (İstanbul: Literatür, 2005), 278.

12- N. John Habraken, "Cultivating the Field: About Attitude When Making Architecture," *Places* 9 (1994): 8-21.

13- Benjamin, "The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction", 5.

14- Enis Kortan, "Milli Reasürans Kompleksi ve Uyum Kavramı Üzerine", *Yapı* 208 (1999): 53-57

pım esnasında buraya birkaç basamak eklenmesinden anlaşılabilir (Resim 3). İmge ile pratik arasındaki gerilimi görünür kılan bu küçük detay aslında kentte salınma halinin ve mekanın tecrübesinin nasıl değişebildiğine iyi bir örnek.

Hadi'nin konuşmasında bahsettiğine göre Reasürans, Maçka Palas'ın 'doluluğuna' kendi içinde bıraktığı boşlukla cevap vermiş ve yapının caddedekileri içine çeken bir "şehirsel eyvan"¹⁵ olması hedef enmiş.¹⁶ Dolayısıyla 1922'de yapılmış Maçka Palas ile 1987-92 yılları arasında tamamlanmış Reasürans'ın birlikteliği aslında tarihsellik ile kurulan ilişkiye dair başka bir mekansal ve fiziksel ilişki tanımlar. T.S. Eliot'un da söylediği gibi tarihsellik ile kurulan ilişki her yeni hamleyle farklılaşır ve hem geçmişi hem de bütünü değiştirir.¹⁷ Bundan yola çıkarak, Reasürans'ın bulunduğu konum, tasarımıyla kullanıcıya sunduğu tecrübe ve önerdiği estetik dil bir yandan Maçka Palas'tan tamamen farklı bir duruş sergilerken, diğer yandan tarihsellik ile ilişki kurmaktan kendini alamaz. Bu anlamda ilginç olan, tasarım esnasında bir kentsel alana ve dokuya işlevsel, yalın ve doluluk-boşluk ilişkisini gözeterek cevap arayan bu modernist mimari yaklaşımın referansını eyvan gibi geleneksel bir öğeden alıyor oluşudur. Yapının cephesinde yer alan ve taşıyıcılığı olmayan kolon erken 20.yüzyıl futurist mimarlık örneklerine gönderme yaparak, tarihsellikle kurulan bu söylemsel ilişkinin tecrübe ve imgeyle bağdaşmadığını bir kez daha vurgulamış oluyor. Dolayısıyla görüyoruz ki 'ezber bozan' bir mimarlık örneği bile referansını bir çeşit ezberden alıyor. Günekut Akın'ın biçimsel olarak 1960lı yılların megarüktürlerine benzettiği Reasürans'ın, megarüktürlerin yapıları çevreyi yeniden kurma ve tarihselliğe karşı yıkıcı tavırlarından bağımsız ele alınamayacağını öne sürer¹⁸, bu anlamda Reasürans'ın Maçka Palas'tan kendini ayırıştırma eylemi daha dramatik bir hale gelir.

Bu "şehirsel eyvan" olma hali hem yapının işleyişi hem yapıldığı dönemde kentle nasıl bir ilişki kurduğuna dair ipuçları veriyor. Oktay'ın "kentin deneyimlenmesi, algı uzamlarının ve biçimlerinin çeşitlenmesi, modernleşme ve bireyselleşme süreçlerinin ürünüdür"¹⁹ önermesinden yola çıkarak, Reasürans'ın tecrübelenişinin modernite ile başlayan kentsel pratikler ve kentte bir birey olarak salınma halinin bir modu olarak okuyabiliriz. Yusuf Atılgan'ın Aylak Adam'ında anlat-

tığı karakter de biraz böyledir aslında: hali vakti yerinde, İstanbul'un kültürel birikimli semtlerinde salınan ve kendi 'aylaklığından' başkalarını garipseyen modern bir kentli.²⁰ Kent içinde aylakça tek başına dolaşan C. pekala da Reasürans'ın kendini kamusal alan ve sokaktan ayırıştırmış restoranlarından birinde yalnız başına yemek yiyor olabilirdi, ancak bunu yaparken etrafını sarmış olan tüketim odaklı orta sınıf eğlencesinden de bıkkınlık duyardı büyük olasılıkla. Yine de Reasürans'ın yarı-açık mekanları tüketim aktiviteleri ile organize edilmiş olsa da bir yarı-kamusal kentsel alanı tanımlar²¹; bundan daha da önemlisi bu kentsel alanı oluştururken arkasında yatan güçlü bir söylemi mevcuttur.

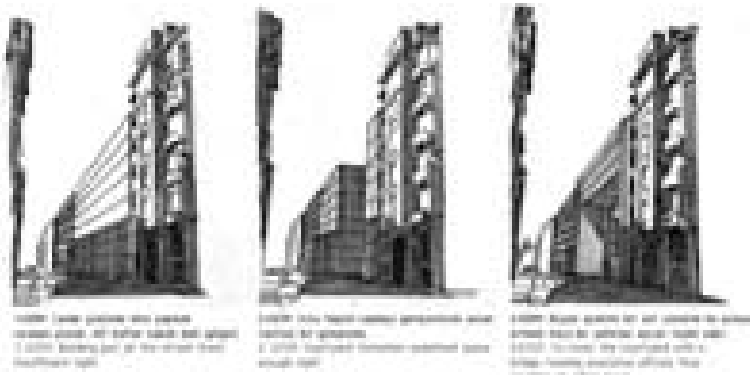
Sonuç

Bu çalışma, mimarın zihninde oluşan ve yaratıcılığının bir ürünü olan o ilk imge ile uygulanan yapı arasında bazı gerilimler yaşanabileceğini göstermeye çalıştı. Yapının mimari özelliklerinin, içinde yer aldığı fiziksel ve tarihsel bağlamla ilişki kurma şekillerinin bir söylem oluşturmada belirleyici olduğu örnekler üzerinden vurgulandı. Bu anlamda mimarın yaratıcı/yaratma potansiyeli olduğu kadar (belki de ondan daha fazla) oluşturduğu söylemi –yani vermeye çalıştığı mesaj– mekanı kullanarak iletebilmesi önemli hale geliyor ve şiir (poetika) ile müşterek olan noktası da bu. Reasürans mimarın zihnindeki imge ile uygulanmış ve bir söylemi temsil eden bina arasındaki farklar ve değişimlere rağmen, içinde kentsel denebilecek, en azından kentlilerin deneyimleyebileceği, salınabileceği mekanları barındırır. Kentlilerin bu bina ile yaşadıkları deneyim esnasında gördükleri fizikselliğin arkasında yatan söylemi sorgulamaya ve anlamlandırmaya başladıkları an ise poetik imge ile karşılaşılacak o ikinci aşamayı yani içselleştirmeyi temsil eder. Bu anlamda Reasürans Binası yalnızca mimarların değil, onu tecrübe eden kentlinin sadece deneyimleri üzerinden bile bir şeyler üretebileceği bir kent alanını oluşturur.

Referanslar:

- Agamben, Giorgio. Yaratmak, Üretmek, Çalışmak. Çeviren Elçin Gen. e-skop, 24 Nisan, 2014.
- 1 Haziran 2017 tarihinde <http://www.e-skop.com/skopbulten/sanat-ve-emek-yaratmak-uretmek-calismak/1913> adresinden erişildi.
- Günekut Akın, "Mongeri'nin Komşuları." *Afife Batur'a Armağan: Mimarlık ve Sanat Tarihi Yazıları*.
- İstanbul: Literatür, 2005, 263-287.
- Bachelard, Gaston. *The Poetics of Space*. Boston: Beacon Press, 1964.
- Benjamin, Walter. "The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction." *Illuminations*, (der.) Hannah Arendt. New York: Schocken Books, 1969.
- Dündaralp, Boğaçhan. "Mimari Eleştiri," *Yeni Mimar* (2006), <https://bogachandundaralp.wordpress.com/?s=reasurans> adresinden ulaşıldı.
- Eliot, T.omas Steams. *The Sacred Wood*. New York: Alfred A. Knopf, 1921.
- Eyüce, Ahmet. "Kent Mekanları." *Mimarist* 15 (2005): 15-18.
- Nurdan Gürbilek, "Yazarın Kibri: Bir Başkası Olarak Okur." *Mağdurun Dili*. İstanbul: Metis, 2008.
- Habraken, N. John. "Cultivating the Field: About Attitude When Making Architecture," *Places* 9 (1994): 8-21.
- Hadi, Şandor. "Şandor Hadi ile bir Söyleşi." *Mimarlık* 220 (1986): 45-46.
- Kortan, Enis. "Milli Reasürans Kompleksi ve Uyum Kavramı Üzerine." *Yapı* 208 (1999): 53-57.
- *Eleştirel Bir Bakış*, (der.) Nazan Aksoy, Bülent Aksoy. İstanbul: İletişim, 1997.

Resim 3. Cephe tasarımında doluluk-boşluk ilişkilerini ve komplekse sokak kotundan girildiğini gösteren çizimler, 1992. ("Mimarlık Sergisi ve Ödülleri", Mimarlık 248 (1992): 43.)

15- Üstü örtülü, üç tarafı kapalı, bir tarafı açık, çoğunlukla Orta Doğu coğrafyasında rastlanan mimari birim.

16- Hadi, "Şandor Hadi ile bir Söyleşi", 46.

17- T.omas Steams Elliott, *The Sacred Wood* (New York: Alfred A. Knopf, 1921), 44.

18- Günekut Akın, "Mongeri'nin Komşuları", *Afife Batur'a Armağan: Mimarlık ve Sanat Tarihi Yazıları* (İstanbul: Literatür, 2005), 275.

19- Ahmet Oktay, "Kentin Dönüşümü, İmgenin Dönüşümü", *Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*, (der.) Nazan Aksoy, Bülent Aksoy (İstanbul: İletişim, 1997), 110.

20- Nurdan Gürbilek, "Yazarın Kibri: Bir Başkası Olarak Okur", *Mağdurun Dili* (İstanbul: Metis, 2008), 126.

21- Ahmet Eyüce, "Kent Mekanları", *Mimarist* 15 (2005): 15.

M. Turhan Kayasü

Cleveland ve Chicago'daki ünlü mimarların yapılarını yorumladı

M. Turhan Kayasü

Y. Mimar

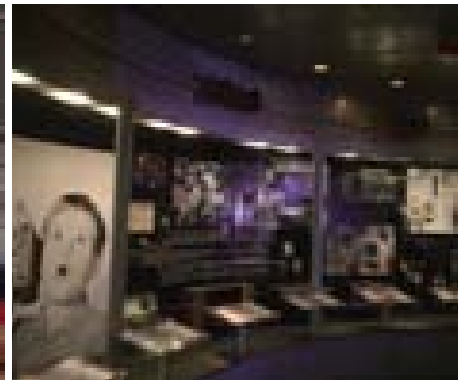
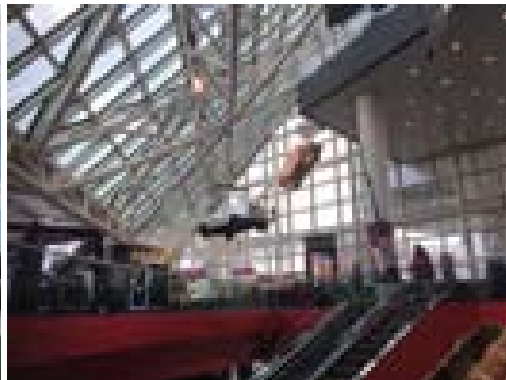
Rock and Roll Hall of Fame, Cleveland, Ohio, ABD (1987 – 1995)

Mimar: I. M. Pei

Rock and Roll Hall of Fame müzesinin ABD'nin Ohio eyaleti Cleveland kentinde olduğunu biliyordum, ancak bunun dışında hemen hiçbir bilgim yoktu. Neden Cleveland'de olduğunu, esas sergi salonunun Türkiye kökenli Atlantic Records şirketinin önde gelen ortağı Ahmet Ertegun'e ithaf edildiğini, mimarının I.M.Pei olduğunu, arsasının kent merkezini Eire gölüne bağlayan ana arterin göl ile kesiştiği noktaya yakın heykelsimsi bir yapı olduğunu...Bütün bunlar nasıl bilebilirdim...Gittim, gördüm, artık biliyorum ve gördüklerimi, hissettiklerimi, öğrendiklerimi sizlerle paylaşıyorum.

Niçin Cleveland?

1950'lilerin başlarında gittikçe yaygınlaşan, kökeni siyahi ritm ve blues olan, ilk defa Cleveland'de disk jockey Alan Freed WJW radyosunda her gece yaptığı müzik programlarında bu yüksek tempolu, ırk ayırımına rağmen her iki tarafının da dinlediği yeni bir popüler müzik türünü Rock and Roll olarak isimlendirmişti. Bu öncülük altmışlı, yetmişli ve seksenli yıllarda da devam etmiş, ta ki seksenli yılların ortalarında, başka hiç bir yerde Cleveland kadar olmayan bu müziğe olan tutku, politika ve iş çevrelerinin öncülüğünde Cleveland'i "Rock and Roll Müzesi" ne ev sahibi olması için kampanya yapmaya yöneltmiş. Bu kampanya sırasında USA Today'in yaptığı ankette Cleveland, en yakın rakibine 100.000 oy fark atmış.

Niçin Ahmet Ertegun'e ithaf?

İthaf plaketindeki yazıyı özetliyorum: "1947'de Herb Abramson ile kurduğu Atlantic Records ile birkaç yıl gibi kısa bir zamanda, yeni kabiliyetleri keşfederek, onları geliştirip olgulaştırmasıyla müzik alanındaki bilinen yapılarda devrim yarattı. Ruth Brown, Big Joe Turner, Ray Charles ile Rock and Roll denilen müziğin yaratılmasının yolunu açtı. Atlantic Records sanatçıları sanki bir if ihar listesi gibiydi: Aretha Franklin, Yes, Genesis, Led Zepplin, Rolling Stones bunlardan bazıları. Günümüz insan hakları hareketini ateşleyen ritm ve blues, gospel, soul müzikten rock and roll'a, rap'tan hip hop'a kadar gelişen müziği nesiller boyunca şekillendirdi."

1983 yılında Ertegun, bu müziğe gönül vermiş birkaç kişi ile, bu müzenin yaratılmasına öncü olmuş ve 1986 yılında açıldığında ilk "kabul edilen" yapılmış. Onun öncülüğü olmadan bu salonun gerçekleşmeyeceği göz önüne alınarak 1995'de 10. yılındaki "yeni kabuller" töreninde bu şöhretler salonuna onun adı verilmiş.

Erie gölü kenarında yaklaşık 14.000m² inşaat alanlı müze I. M. Pei tarafından tasarlanmıştır. Göle doğru eğimden kazanılan katta, rock müziğinin başlangıcından günümüze kadar gelişme sürecinde bulunan sanatçıların teşhir edildiği 4.600m²lik ana sergi salonu (Ahmet M. Ertegun adına), bu salonun teras çatısı da güneydoğuda kent merkezinden yaklaşılan ön giriş avlusu olarak düzenlenmiştir. Yapı kuzeybatıda gölün korunmuş küçük bir limanının kenarında ve suya yansıyan görüntüsü ile etkisini arttırmaktadır.

Kare planlı masif prizmatik bir kuleye yaslanan ön avludan yukarı doğru küçülen 6 kattan oluşan çelik, cam ve alüminyum kısmi piramidal bir atrium merdiven ve galerileri barındırmaktadır. Bilgilendirme, kafe, gösteriler için sahne ve hediyelik satış alanını içeren giriş katı, 2. ve 3. katlarda müzisyenler dışında rock and roll müziğinin gelişmesi sürecinde yer alan kişiler, programlar, şarkılar, kayıt ve gitar teknolojisindeki gelişmeleri içeren galeriler yer almaktadır. 4. katta 3 boyutlu konser gibi gösterilerin yer aldığı tiyatro, 5 ve 6. katlarda rock müziğini 50 yıl boyunca belgeleyen, politika, pop kültür ve sanatçılarıyla ilgili haberleri ve yazıları ile Rolling Stones dergisine ayrılmış.

Yapı tipik Pei yapısı. National Gallery of Art East Building, Çin Bankası Kulesi, Louvre Müzesi'nde olduğu gibi prizma, silindir, piramit gibi temel geometrik biçim ve kütlelerin kompozisyonundan oluşuyor. Kütesellik, şef af ık, dolu, boş, ışık ve gölge karmaşıklığı bu yapı-sında da belirgin okunuyor.

Endüstrinin gerilemesi ile çöküşte olan Cleveland için toparlayıcı unsurlardan biri olmuş görkemli bir yapı. 1995'de hizmete giren bu müzeyi her yıl yüz binlerce insan ziyarete gelmekte ve Cleveland ekonomisine yüz milyon dolardan fazla katkıda bulunmakta.

Müze ile ilgili yazılarda yapının rock and roll müziğinin canlılığını ve dinamikliğini yansıttığı söyleniyor. I. M. Pei, yarattığı kendine has modern tarz şüphesiz çok saygıdeğer. Bu çerçeveden bakınca böyle bir yorum yapılabilir. Katı geometrik formların kompozisyonu olan bu yapı rock müziğinin temeli olan ve başlangıcından itibaren süregeldiği ve geliştirdiği blues, ritm ve ruh düşünüldüğünde bunun ne kadar geçerli olduğu tartışılabilir. Ayrıca tasarım işi kendine verildiği zaman, Pei "ben rock and roll hakkında bir şey bilmem" demiş. Müzenin evrensel bir mimari dil içinde değişik galerileri ve işlevleri barındıran modern bir yapı olduğu aşık, ancak kavramsal olarak bakıldığında içindeki işlevle ne kadar ilgili olduğunu düşünmekten kaçınmamaktayım. Bir bina, içinde taşıdığı şeye karşı duyarlı olmalı onu hissettirmeli diye düşünürüm. Buna karşın, özellikle ana galeride ve diğerlerinde daha eğrisel, daha akışkan, sergilenen nesnelerin kronolojik sıralamasına ve ziyaretçinin dolaşımına uygun, katı geometrik formlardan uzak iç düzenlemeler görüyoruz. Belki bu da konseptin kendi olabilir; katı geometrik form içinde esnek akışkan bir iç mimari.

Peter B. Lewis School, Weatherhead School of Management,
Case Western Reserve University, Cleveland, Ohio, ABD, 2002

Mimar: Frank Gehry

Deveye sormuşlar, "boynun neden eğri" diye. O da "nerem doğru ki" demiş. Frank Gehry'ye sormuşlar neden bu şekiller, bu burkulmalar, neden binalarınız eğri büğrü diye. O da "binanın hissinin olması, insanı hislendirmesi gerek" demiş. "Bakın bir çok modern bina durgundur, cansızdır, ruhsuzdur. Binaların insanı heyecanlandırması, hislendirmesi, akılda kalıcılık yapması gerek." Okulun dekanından: "İşletme ve iş yönetimi 21.yy'da 20. yy'dan farklı olacaktır. Artık belirli kalıplar içinde düşünmemeliyiz. Bu bina da kalıp dışı; sorunlara eskisinden farklı yaklaşmamız gerekliliğini temsil ediyor ve eğitimi yaratıcılığa yönlendiriyor."

Gerçekten de bu yapı sayesinde Weatherhead İşletme Okulu *tasarım metodolojisi ile yaratıcı iş yönetimi eğitimi yapılmasını* kendine temel edine-rek isim yapmış. Hatta Richard Boland Jr. ve Fred Collopy'nin editörlüğünde Managing as Designing (kapağında bu binanın resmine yer verilmiş) isimli bir kitap bile yayınlanmış. İş yönetiminin analiz, karar verme ve uygulanmasında, tasarım metodolojisi ile paralellikler kurulmuş.

Yaklaştıkça nasıl olsa mimarisi özgün, artık Frank Gehry'nin imzası olmuş stildeki yapıyı buluruz diye düşünseniz de, ancak adres ile yapıyı bulabiliyorsunuz. Yapı, çevresi tamamen oluşmuş bölgede cüssesine göre oldukça kısıtlı bir arsada yer aldığından uzaktan ve sokak seviyesinden tümüyle algılamak mümkün değil.

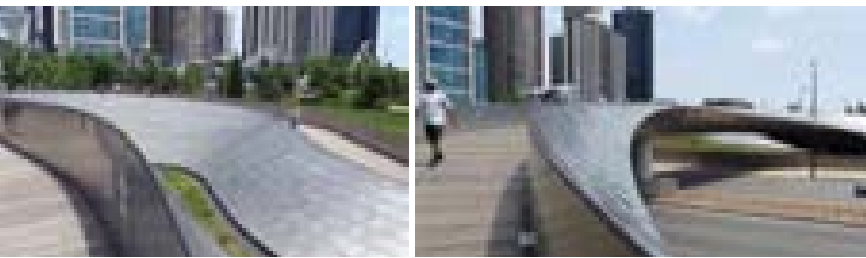
Zaten yapı işlevi ne olursa olsun Gehry'nin diğer yapıları ile aynı özelliklerde. Yakın çevresindeki binalara uyum sağlamak için brüt tuğla duvarlar kullanılmış. Eğri, dönen, ondüle yüzeyler yalnız metal üst yapıda değil, zeminde ortogonal olarak başlayan, ancak üstlere paslanmaz çelik yüzeylere doğru bu tuğla duvarlar da ortama uymuş. Düzgün yüzeylerdeki standart ölçülü çerçevesiz görünümlü, dış tuğla duvarla hem yüz sabit cam pencereler de, eğilen yüzeylere geldiğine ölçüsünü ve şeklini fazla bozmadan uyum sağlamış.

Yapının adını aldığı en büyük bağışçısı Peter B. Lewis büyük bir sigorta şirketinin sahibi ve Gehry'nin hem özel hem profesyonel hayatta arkadaşı. Gehry, Peter B. Lewis'in bir türlü inşa edilmeyen uzun bir süre evini ve şirketi için Cleveland merkezinde, göl kenarında bir gökdeleni de tasarlamış. İddia o dur ki bu evin tasarımındaki çalışmalar, Bilbao'daki Guggenheim Müzesi'nin tasarımının gelişim evrelerine temel oluşturmuş. Akim kalan bu ilk iki girişimden sonraki bu proje, her ne kadar başta programlanan inşaat alanı ve bütçesinin okul idaresinin talepleri ile artmasına ve Peter B. Lewis'in yapacağı katkıyı 2.5 misline yakın çıkarmasına rağmen artık ne olursa olsun gerçekleşmeliydi.

Tatil günü olduğu için binanın içine girmek olanağı olmadı. Kaynaklardan takip ettiğime göre içi de benzer tasarımda, eğrilen, bükülen ve ondüle elemanların tarif ettiği, Le Corbusier'in Ronchamp'ına da göndermeler yapan değişik ışık etkileri ile renkli, canlı ve akıcı mekanlardan oluşmakta.

Millennium Park, Jay Pritzker Pavilion ve BP Bridge, Chicago, Illinois, ABD (1999-2004)

Mimar: Frank Gehry

Bütçeleri, dolayısıyla bağışçıları da ayrı iki yapı aynı anda Frank Gehry tarafından tasarlanmış ve inşa edilmiş; bu yapılara en büyük bağışçılarının ismi verilmiş. Demiryollarına ait mezbelelik olan bu alan, 1999 yılında (yani bin yılın dönme eşiğinde- Millennium Park adı oradan geliyor) açık hava müzik festivalleri için planlanmak üzere harekete geçilmiş. Her ne kadar bu işin projelendirmesi için önceleri daha mütevazı bir projede Skidmore, Owings ve Merrill (SOM) düşünülmüş ise, en büyük bağışçı olan Pritzker ailesinin devreye girmesiyle Frank Gehry adı üzerinde durulmuş. 15milyon usd bağışlayan bu aileden sonra diğer bağışçıların da 10milyon usd bağışlamasıyla Frank Gehry işe koyulmuş. Gehry köprü projesini de ancak BP'nin 5milyon usd bağışlamasıyla gerçekleşme umudu gördüğünde tasarımına başlamış.

Mimarlık çevresi iyi bilir; Pritzker ödülü en büyük mimari ödüllerden biridir ve büyük işleri olan ve özellikle de Hyatt Otelleri sahibi bu ailenin ileri gelenleri Jay ve Cindy Pritzker tarafından 1979'da ihdas edilmiş ve o tarihten beri de her yıl Hyatt Vakfı tarafından önemli işler başaran bir mimara verilmektedir. Bu ödülü 1989 yılında Frank Gehry almıştır.

Pritzker Pavillion, Chicago kentinin doğusunda yer alan Michigan gölünün, kenti göl kenarı ile bütünleştiren muazzam yeşil alanın, Grant Park'ının, kuzeydoğu ucunda yer alan Millennium Park'ının merkezinde yer almakta. Grant Park 1836 yılından beri defalarca çıkan kanunlarla yapılaşmayı önleyen, halkın her alanda ücretsiz kullanımına devamlı açık bir yeşil alan olarak korunmuş (bizim AOC gibi yani???). Pavyon, Grant Park'ın adını taşıyan orkestra ve korosuna ev sahipliği yaptığı gibi, her cinsten müzik festivalleri için de kullanılmakta. Tamamen ücretsiz, halka açık bu festivaller hala ABD'nin en büyüğü olduğu söylenmekte. Biz gittiğimizde de 3 günlük Chicago Jazz Festivali vardı, keyif e izledik.

60milyon usd'a mal olan Pritzker Pavillion 37 m genişliğinde sahnesiyle (150 kişilik bir orkestrayı alabilecek kapasitede), 4.000 kişilik sabit oturmalı ve hemen arkasındaki 8.800m² çim alanda 7.000 olmak üzere toplam 11.000 kişilik bir seyirci kapasitesi ne ulaşmakta. Sahne ve kısmen sabit oturmalı kısım üzerine gelen çelik konstrüksiyon üzerine bir merkezden patlamış, dönen, burkulan, paslanmaz çelik levhalarla kaplı yapı Frank Gehry'nin bilinen stilinde. Ağırlığı azaltmak için alüminyum üzerine kaplanmış paslanmaz çelikten bu dalgalı şekiller aynı zamanda ciddi bir akustik yansımayı sağlamakta.

Sahnede üretilen sesin çim alanın her yerinden eşit ve akustik özelliklerini kaybetmeden izlenebilmesi için bir hoparlör sistemi gerekmiş. Çoklu hoparlör sistemlerinde sesin homojen dağılmasını kontrol eden LARES sistemi bu ölçekte açık hava konser alanında ilk defa denenmiş. 21 m aralıklarla olması gereken bu hoparlörlerin kolonlar üzerine monte edilmesi önerisine karşın Gehry, görüşü kesintiye uğratır endişesiyle pek istememiş ve üstte hem çim alanı tarif eden, hem de hoparlörlerin gereken yerlere asılmasını sağlayan paslanmaz çelik borulardan 22 adet kemerin oluşturduğu parabolik kabuk formunda bir çardak tasarlamış. Eliptik formdaki çim alanın arkası bitkiden oluşan yüksek akustik bir duvarla sınırlanmış. Sabit oturmalı alanın altına çıplak beton engelli ulaşımına uygun rampalarla inilen wc ve destek birimler konuşlandırılmış.

Millennium Park ile doğuda göl tarafındaki Grant Parkı birbirinden ayıran Columbus Drive taşıt arteri bu iki park arasındaki yaya geçişini kısıtlamaktadır. BP Köprüsü, bu parkları yaya olarak birbirlerine bağlamak için düşünülmüş. Çim alanın arka tarafından başlayan ve yılanımsı bir şekil ile bu artere kadar gelen yaya yolu, kavisli bir şekil ile arteri aşarak daha aşağı kotta Grant Park'a daha kıvrımlı olarak bağlanmaktadır. Her ne kadar bu kıvrımlar Frank Gehry'nin stilinden geliyor diye düşünülse de, asansör, sahanlık, rampalarda U ve L dönüşlerine gerek olmadan engelli ulaşımına uygun %5'lik eğim için gereken uzunluğu kısıtlı bir alan içinde sağlamaktadır. Engelli ulaşımını

sağlayan bu eğim konu parkların her yerinde uygulanmış, herhangi bir merdiven ve basamak kullanılmamıştır. 285 m uzunlukta ve 6,1m genişliğinde ki yaya köprüsünde paslanmaz çelik levhalarla kaplı eğrisel yüzeylerden oluşan parapetler korkuluk görevi görmektedir. Tabanı Brezilya sert ahşabından; buna rağmen, köprü Chicago'nun sert, karlı ve buzlu ikliminden dolayı kışın kullanıma kapanmakta.

Yaya köprüsünün eğik parapet yüzeylerinin, taşıt arterinin gürültüsünü, Millennium Park alanına ulaşmadan ters yönde havaya doğru yansıttığı ve konser alanına akustik bir bariyer sağladığı da iddia edilmektedir.

Chicago'nun ciğeri olan (New York'taki Central Park'ın Chicago'daki benzeri), ekolojiye çok önem verilen bu yeşil alanlardaki köprü'nün en büyük bağışçısının BP olması ve onun adının verilmesi kamuoyunda oldukça rahatsızlık yaratmış olduğunu belirtmeliyim.

Modern Wing, Chicago Art Institute, Chicago, Ohio, ABD (2009)

Mimar: Renzo Piano

1866 yılında Chicago'lu bir grup yerel sanatçıların kendi imkanlarıyla ve destekçilerinin maddi yardımıyla kurduğu Chicago Academy of Design kiralık bir binada faaliyete geçmiş. 1870 yılında sanat faaliyetlerinin yanında programına dersler de eklediği kendi binasına kavuşmuş ancak bu yapı 1871 Chicago yangınında yok olmuş. Mali ve idari sıkıntılar içinde kıvranan bu oluşum 1877'de önde gelen Chicago'lu iş adamlarının oluşturduğu bir mütevellî heyeti ile yeni bir çerçeve içinde kurumlaşarak Chicago Academy of Fine Arts adı ile yeniden hayat

bulmuş. Sanatçılar tarafından yönetilen bir oluşumdan zengin ticari bir elitin kontrolüne geçen, sergiler ve eğitimin yanında koleksiyon çalışmaları da içeren bir yapılanma içine girmiş. Bu şekilde diğer benzer kurumlarla Chicago'nun yalnız ekonomik olarak gelişen bir kentten, yeni bir çehre ile, kültürel faaliyetleri yoğun, kozmopolit bir kent haline gelmesi amaçlanmış.

Chicago yangınından sonra hızla toparlanmak isteyen kentte, asansörün icadı ve çelik kullanımı ile gökdelen mimarisinin öncüsü olmuş olan Chicago School'un önemli mimarlarından Burnham&Root'un peş peşe tasarladığı 2 yapıdan sonra, 1891 World's Columbian Exposition yönetimi ile bu fuar süresince gelecek kongre salonlarını da içeren Michigan gölü kıyısında ortak bir yapı üzerine anlaşmaya varılmış ve tasarımı için Boston merkezli Shepley, Rutan and Coolidge isimli mimarlar görevlendirilmiş. Hümanizmaya referans oluşturmaya niyetiyle neo-klasik (Beaux-Arts) tarzda tasarlanan yapının, yanlara ve arkaya doğru zaman içinde genişlemesi öngörülmüş. 1890-1917 yılları arası tamamen kurumlaşarak daha fazla kamuya mal olan, Michigan Avenue civarında diğer bir çok yapı ile, ender bir şekilde hem okul hem de müze olan kompleks, eğitim alanını ve koleksiyonunu çeşitlendirerek ve zenginleştirerek dünya ölçeğinde bir sanat kurumu haline gelmiş.

Batı'da Michigan Avenue cepheli ana bina, arkasındaki göl ile arasındaki demiryolları hatlarını aşan bir köprü ile göl tarafına doğru zaman içinde büyümüş. Bu büyümenin son halkası da kuzeyden, Millennium Park tarafından girilen Renzo Piano'nun tasarladığı yaklaşık 25.000m² inşaat alanlı ve 294milyon usd maliyetli Modern Wing.

Bu yeni eklenti, girişten itibaren gün boyunca doğal ışık kalitesi homojenlik gösteren uzun bir hol ile ziyaretçileri yeni ve eski tüm bölümlere ulaştırıyor. Bu holün bir tarafında stüdyolar, sınıf ar gibi eğitim mekanları ile fotoğraf, film, video ve çağdaş medya galerileri yer alırken, diğer tarafında müze satış alanı, özel galeriler ve servisler yer alıyor. 1. katta mimarlık-tasarım ve çağdaş sanat galerilerine, ana holün sonuna gelen noktada tüm ana hole hakim kafé yer almakta. 2. Katta çağdaş heykel ve modern sanat galerilerine, lokantaya, ve geniş bir terastan, müzeyi Millennium Park'a bağlayan çok şık bir yaya köprüsüne (Nichols Bridgeway) ulaşıyor.

Ana hole girer girmez doğal ışığın ve malzemenin meydana getirdiği ulviliği ve dinginliği hissediyorsunuz. En önemli unsurunun üstten aydınlatılan ama gün boyu homojenliğinde ve kalitesinde önemli bir değişim olmayan bir ortam, tavan malzemesi gibi, ışığın kendisi sanki tavanı oluşturuyor. Çelik, ahşap, çif katlı giydirme cam cepheler ve Indiana kireçtaşı temel malzemeler. Piano, kuzeydeki galerileri gezerken Millennium Park ve F. Gehry'nin Pritzker Pavillion'u da bir çerçeve içinde bir sanat nesnesi olarak, belki de Gehry'nin yapısının abartılı ve gösterişli tarzına karşın kendi tasarımının dinginliği arasındaki tezatı belirtircesine, izleyiciye göz attırmayı ihmal etmemiş.

Amerikan ekonomik sistemi zenginliğin belli ellerde toplanmasını sağlıyor ancak bu dört yapının hikayesi, aynı zamanda yaratıcılığı, sanatı, genelde kültürü destekleyen, öğreten, toplayan ve belgeleyen bu zenginliğin, kalıcı, yaşanır, özellikli mekanlarla kamuya mal olarak topluma geri döndüğünü de anlatıyor.

Kaynakça:

- Visitor Guide, Art Institute Chicago
- Exhibit Guide, Rock & Roll of Fame ve sergi panellerindeki yazılar
- http://www.wow.com/wiki/Rock_and_Roll_Hall_of_Fame
- http://blog.cleveland.com/architecture/2012/11/the_10-year_old_peter_b_lewis.html
- http://www.wow.com/wiki/Jay_Pritzker_Pavilion
- http://www.wow.com/wiki/BP_Pedestrian_Bridge
- <http://www.encyclopedia.chicagohistory>

GEÇMİŞİN ÇAĞDAŞ İLE KAYNAŞTIĞI KENT

MİLANO

Doç.Dr. Cüneyt Kurtay ve Esmâ Eroğlu
Avrupa metropolü Milano
hakkındaki izlenimlerini aktardı

Doç. Dr. Cüneyt Kurtay
Gazi Üniversitesi

Arş. Gör. Esmâ Eroğlu
Gazi Üniversitesi

Milano, İtalya'nın belki de pek çok açıdan çağdaş yüzü olarak gösterilebilecek nadide şehri. Ekonominin, eğitimin, sanatın, modanın başkenti... Tarihi ve kent dokusu yıldızı kolay kolay sönmeyecek olan Avrupa metropolü. İtalya'nın en kalabalık ve dinamizmi sürekli endüstri kenti... Önemli fuarların, sanat ve tasarım etkinliklerinin, bienallerin, müzikal gösterilerin ev sahibi. Ayrıca pek çok sanatçı ve tasarımcı için gözde bir mekân. Nitekim mimarlık ve mimarlar içinde oldukça özel bir kenttir Milano.

Kent tarihsel geçmişi ile çok katmanlı olması ve önemli eserlere ev sahipliği yapması sebebiyle mimari açıdan Avrupa kentleri arasında önemli bir konumdadır. Merkezde yoğunlaşan tarihi yapılaşmanın kent çeperine doğru azalması bizlere tarihsel bir kronolojiyi mimari ile sunar gibidir. Kenti gezmek için çeşitli vasıtalarla faydalanabilirsiniz metro, tramvay, otobüs veya araba... Fakat özellikle kenti bisiklet ile gezmenin oldukça özel bir deneyim yaşatacağını düşünüldükçe ayrıca tavsiye edilir. Çünkü kent merkezinde topoğrafyanın düz olması, bisiklet yollarının ve park etme olanaklarının olması ve trafikteki önceliği bisiklet kullanımını oldukça kolay hale getirmiştir.

Kentin sokaklarını gezerken yoğun ve sıralı yapıları hemen fark edebilirsiniz. Size eşlik eden cepheler, insanı kendine hayran bırakan Art Nouveau süslemeleri, yeşilin veya bitkilerin bolca cephe ile çatılarda kullanımı ve farklı modern tasarımları barındırmaktadır. Devam eden sıralı yapılar da büyük ve gösterişli kapılar ayrıca dikkat çekmektedir. Merak uyandıran bu kapıların ardında çoğunlukla geniş avlulara açılan mekânlar bulunmaktadır. Yoğun yapılaşmada böyle bir avlu tasarımı kente nefes aldırarak mekânlar olarak okunabilir (Resim 1). Arkadların altındaki mağaza, kafe veya restoranların oldukça modern ve ilgi çeki bir biçimde tasarlandığı söylenebilir. Kent temel cazibesini bu gösteriş sayesinde kazanıyor olabilir. Bir anlamda vitrin bir kenttir Milano... Bu gösteriş elbette zenginliği veya burjuvaziyi kente çağırılmaktadır.

01

01

02

02

02

04

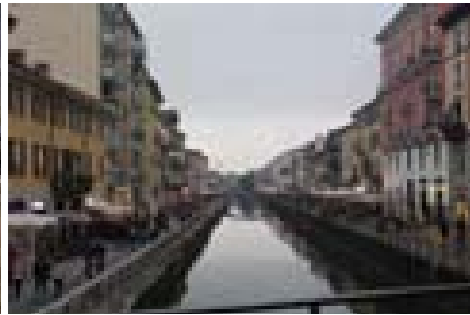
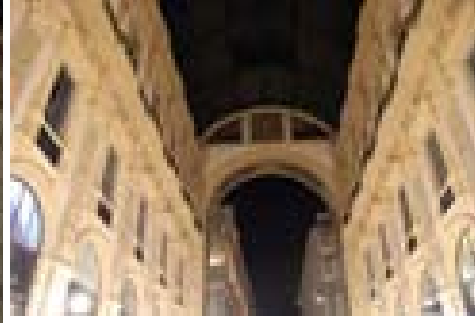

04

Özellikle 19. Yüzyıldan sonra gelişmelere ve sanayi hamleleri ile hareketlenen kent İtalya mimarlığı içinde çağdaş atılımların öncüsü konumundadır. Aynı zamanda mimarlık alanında önemli eğitim alanları yaratan kent, Aldo Rossi, Giuseppe Terragni, Gio Ponti, Massimiliano Fuksas gibi ünlü mimarlarında yetişmesine ve çağdaş mimarlığa katkıda bulunmasını sağlayacak fırsatlar yaratmıştır. Milano da mimari atılımları 20. ve 21. yüzyılda yoğun ve hareketli olsa da tarihsel geçmişi de bir o kadar ilham verici eserler barındırmaktadır. Dolayısıyla kentin şimdiki mimarisini daha iyi kavrayabilmek için tarihsel geçmişine göz atmak gerekmektedir.

Kent mimarisini anlatmaya belirtilen kronolojik yaklaşımla, tarihi merkezler ve meydanlardan başlayabiliriz. Duomo meydanı bu tarihi merkezlerden en önemli olanıdır (Resim 2). Meydana ismini veren Duomo Katedrali Avrupa'nın 1. Dünya'nın 4. En büyük Gotik Katedrali unvanını taşımaktadır (Resim 3). İnşasına 1386 yılında başlanıp yaklaşık olarak 6 yüzyılda tamamlanan katedral kentin en büyük ve en hareketli meydanına sahiptir. İç mekânda da büyüklüğünü rahatlıkla kavrayabilirsiniz. Devasa sütunların sürekliliği, sizleri apsise yönlendiren nef er ve gotik süslemeler yapıya sizi hayran bırakmaktadır (Resim 4). Gece gündüz yaşayan bir mekân olup kentin eğlence aktivitelerinin önemli merkezleri arasındadır. Konser, ayin, cenaze töreni vb. etkinliklerde kilise ve meydanı kullanır. Gezi sırasında denk geldiğimiz cenaze töreni bu etkinliklerden birisiydi. Nobel ödüllü ünlü tiyatro yazarı ve yönetmeni Dario Fo'nun cenaze törenine ve yağmur

altında toplanan kalabalığa eşlik ederek meydandaki böyle bir etkinliği deneyimlemiş olduk. ResMeydanı çevreleyen yapılar da en az katedral kadar tarihi öneme sahiptir. Bunlardan biri Galleria Vittorio Emanuele II 'dir (Resim 5-6-7). 1865-1877 yıllarında inşa edilen bu yapı Dünya'nın ilk alışveriş merkezi olma özelliğini taşımakla birlikte günümüzde benzer özellikte mağazaları, restoran ve kafeleri ile var olmayı sürdürmektedir. Bir diğer tarihi öneme sahip yapı Sforzesco Şatosu'dur. 15. yüzyılda inşa edilen Şato günümüzde belirli bölümleri müze yapısı olarak kullanılmaktadır (Resim 8). Şatonun sahip olduğu avlu önemli bir büyüklüğe sahip olup hem bir açık hava müzesi hem

de insanların vakit geçirebileceği park alanı olarak mekansallaştırılmıştır. Şato avlusu Arco della Pace (Barış Kemer) yapısı ile sonlanmaktadır (Resim 9). Bu Arco della Pace dönemi için şehrin girişi olduğunu söylemek yanlış olmaz çünkü tarihi kent merkezini tarif eden belirgin bir aksa sahiptir. Tarihi merkezde başka önemli bir yapı da Leonardo Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" adlı resminin bulunduğu Santa Maria delle Grazie Kilisesi'dir. Resim döneminde yemekhane olarak kullanılan mekânın duvarına yapılmıştır. Kilise ve ünlü resim 2. Dünya savaşında ciddi hasarlar geçirmiş olsa, resim günümüze restore edilerek getirilmesi sağlanmıştır. Yine tarihi öneme sahip bir diğer yapı dünyaca ünlü müzikallere ve operalara ev sahipliği yapan La Scala Opera Evi'dir. 1776 yılında Giuseppe Piermarini tarafından tasarlanan Opera salonunun güzelliği görülmeye değerdir. Yapı aynı

- 02/ Duomo Meydanı
- 03/ Duomo Katedral
- 04/ Duomo Katedrali iç mekanı
- 05/ Galleria Vittorio Emanuele II
- 06/ Galleria Vittorio Emanuele II iç mekânı
- 07/ GalleriResim 7 Galleria Vittorio Emanuele II Boğa Mozayığı
- 08/ Sforzesco Şatosu
- 09/ Arco della Pace (Barış Kemer)
- 10/ Porto Ticinese
- 11/ Navigli Kanalı

zamanda müzikal eğitim merkezi olarak da kullanılmaktadır. Tarihi merkezden çepere doğru devam eden gezide bir diğer önemli uğrak noktası Navigli bölgesidir. Porto Ticinese (Resim 10) adlı 16. Yüzyıl yapısı ile başlayan ve yaklaşık 150 km uzunluğunda kanal karşılıklı olarak tarihi yapıları bulunduran, günümüzde ise kafe, restoranları, çeşitli alışveriş mekânlarını barındıran ve yedi yirmi dört canlılığını koruyan bir eğlence mekânı haline gelmiştir (Resim 11).

12

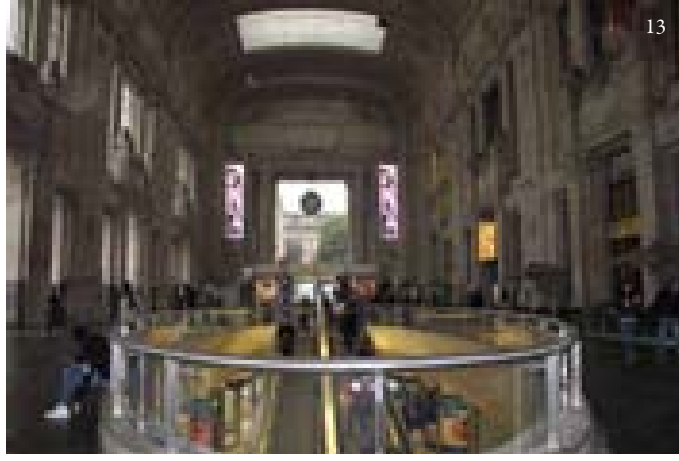
13

14

13

15

16

- 12/ Via Corce Rossa Meydanı ve Anı
- 13/ Merkezi İstasyon
- 14/ Pirelli Binası
- 15/ Milano Politeknik Mimarlık Okulu
- 16/ Milano Pliteknik Mimarlık Okulu iç mekanı
- 17/ Regione Lombardia Binası
- 18/ Regione Lombardia Binası Kulesi
- 19/ Regione Lombardia Binası Avlusu
- 20-21/ Bosco Verticale
- 22-23/ City Life için Zaha Hadid ve Toyo İto'nun tasarlamış olduğu kuleler

15

Ayrıca kanal, gezi tekneleri ile sizlere başka bir dolaşım seçeneği de sunmaktadır. Ünlü markaların ve mağazaların bulunduğu Via Monte Napoleone Sokağı da farklı bir alışveriş deneyimini ziyaretçilerine sunmaktadır. Fakat bu sokağı önemli kılan başka bir neden Aldo Rossi'nin mimarı olduğu Via Croce Rossa Anıtı ile başlamasıdır (Resim 12). Rossi'nin mimari yaklaşımındaki saf geometrik kullanımının bariz bir şekilde okunduğu bu yapı önden basamaklarla arkadan ise üçgen biçiminde tasarlanmış ve içinden su akan çeşmesiyle bu sokak için, aniden karşınıza çıkan sürpriz bir başlangıç elemanı olarak hizmet etmektedir. Milano'nun tarihi merkezinde bunun gibi pek çok sürprizle karşılaşmak mümkündür.

Merkezi istasyon Art Nouveau izlerini taşıyan ve yoğun süslemelere sahip ana ulaşım merkezidir (Resim 13). 1931 yılında tamamlanmış olan istasyonun mimarı Ullisse Stacchini olup, kentin yoğun olarak işleyen odak mekânlarından biridir. Merkezi İstasyonun biraz ilerisin-

de ise Modern mimarinin önemli sembollerinden olan Pirelli Binası bulunmaktadır (Resim 14). Gio Ponti'nin yapısı olan Pirelli Binası döneminin gelişmiş cam çelik endüstrisinin önemli mimari göstergesi olarak ifade edilebilir.

Kent tarihi için bu örnekler elbette çoğaltılabilir. Fakat Milano'nun göze çarpan başka bir özelliğinin çağdaş kent vurgusuyla sürekli anılan mimari bir zenginliğe sahip olmasıdır. Bunun en önemli nedenlerden birisi Dünyaca ünlü mimarlarını yetiştiren Milano Politeknik Mimarlık Okulu'na ev sahipliği yapmasıdır (Resim 15). Eğitim standartlarıyla mimarlık eğitiminde Avrupa'nın ve hatta Dünyanın sayılı okulları arasındadır. Okulun mimarisi de oldukça dikkat çekicidir. Okul var olan sanayi binalarının yeniden revize edilip, cam çelik strüktürün başarılı bir şekilde bir araya getirilerek düzenlenmesi ile bugün ki haline getirilmiştir (Resim 16).

Artık Milano'nun tarihi merkezinden çeperlerine doğru gelmiş bulun-

17

18

21

19

23

22

maktayız. Kentin çeperine doğru gidildiğinde ise çağdaş yapıların varlığına daha net bir şekilde tanık olabilirsiniz. Milano'nun önemli bir endüstri kenti olduğunu tekrar yineleyecek olursak Palazzo Lombardi binası içinde çağdaş imgeleri bir arada bulunduran bir yapı olduğunu ifade ederek anlatmaya başlayabiliriz (Resim 17). Aynı zamanda Avrupa'nın en iyi gökdeleni unvanına sahip olan bu yapı çeşitli iş merkezlerinin yanı sıra pek çok birimi bünyesinde barındırmaktadır. Yapı 40 katlı bir gökdelenin altında ona eşlik eden daha az katlı, yay biçimine benzer iki ayrı kütle ve bunları birleştiren bir avlu ile oluşturulmuştur (Resim 18). Yapının sahip olduğu orta avlu önemli bir büyüklüğe sahip örtü ile kapatılmıştır. Avluya girişler ilk anda belirsiz olsa da keşfedeni için farklı bir görsel deneyim sunmaktadır (Resim 19).

Buradan Palazzo Lombardi gökdelenine çok uzak olmayan Avrupa için yine sayılı bir bina olarak gösterilen Bosco Verticale kulelerine geçebilirsiniz. Stefano Boeri'nin mimarı olduğu bu yapı Milano'nun

“dikey ormanı” olarak isimlendirilen iki kuleden oluşmaktadır (Resim 20-21). 480 büyük ve orta boyuttaki ağaç, 300 küçük ağaç, 5000 adet çalı ve 11.000 çok yıllık ve örtücü bitkiyi barındıran sürdürülebilir yeşil kuleleridir. Bina sadece teraslarında yetiştirilen bu bitkiler ile değil aynı zamanda çevreci teknolojik bileşenlerin tasarıma dahil edilmesi ile de ekolojik bina olma özelliğine sahiptir. Fakat kenti gezmeden önce Bosco Verticale'nin özellikleri oldukça ilgi çekici ve cezbedici olarak gözümde canlansa da, kenti gezdikten sonra çoğu yapını cephesinde yeşilin ve çatı bahçelerinin varlığı görmek, bu fikrin kent için çok yeni olmadığını anlayabilirsiniz.

Milano yıldız mimarların da uğrak yeri haline gelmiştir. City Life da yıldız mimarları ağırlayan mekânlardan birisidir. Burası Zaha Hadid, Daniel Libeskind ve Toyo İto'nun konut projeleri ve iş merkezlerini bulunduğu gökdelenlerin var olduğu proje alanı ve üçünün de tasarımının net bir şekilde ayırt edildiği bir tasarım vadisidir (Resim 22-23).

Hadid'in çok katlı konut tasımlarına verdiği amorf biçimlerle onu rahatlıkla ayırt edebilirsiniz. Çağdaş çizgileri taşıyan konutların kıvrımları birbirini tamamlayıcı nitelikte ve kümeler halindedir (Resim 24). Benzer şeyleri Libeskind'in konut grubu için de söylemek mümkündür. Libeskind'in konutlarında tasarım yaklaşımı olan keskin çizgisel hatları görebiliriz (Resim 25-26). Yıldız mimarların gökdelen tasarımları da iş merkezi, alışveriş ve restoranların olduğu bir grup olarak tasarlanmıştır. İto'nun gökdeleni net bir geometri ve sade hatlara sahip cam ve çelik konstrüksiyonun başarılı birleşimi olarak ifade edilebilir. Hadid'inki ise burulmuş bir dikdörtgen prizmayı andıran bir biçimde yine cam ve

çelik konstrüksiyonun kusursuz bileşimidir. City Life da yıldız mimarlar ile oluşturulan bu proje bulunduğu mekânı soylulaştıran bir tasarım hareketi olarak görülebilir. Hitap ettiği kesimin zengin sınıf olduğunu yapı gruplarında ikamet eden insanlardan rahatlıkla gözlemleyebilirsiniz.

City Life çevresinde benzer çağdaş yapı gruplarına rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi de Renzo Piano'nun mimarı olduğu Il Sole 24 Ore Genel Merkezi'dir (Resim 27). Temelde üç kütlelerin birleştirilmesi ile bir avlu oluşturan, içerisinde ofisler, toplantı salonları, spor birimleri ve kafe birimleri bulunan yapı medya merkezi olarak

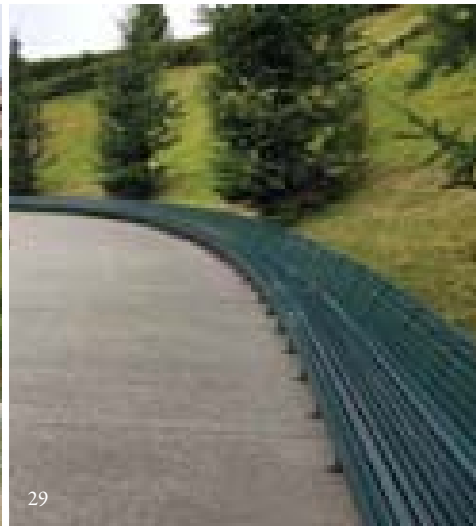
27

28

28

29

30

31

32

- 24/ City Life için Zaha Hadid'in tasarlamış olduğu konutlar
- 25-26/ City Life için Daniel Libeskind'in tasarlamış olduğu konutlar
- 27/ Renzo Piano, Il Sole 27 Ore Genel Merkezi
- 28-29/ Porco Del Portello Parkı
- 30/ LG Binası, Milan Spor Kulübü ve Vittoria Assicurazioni sigorta acentesi
- 31/ Herzog de Meuron'un tasarladığı Microsoft Ofice Binası
- 32/ Massimiliano Fuksas, Ticaret Fuarı

kullanılmaktadır. Yapının cephesi Piano'nun yapılarında kullandığı giydirmeye cam-çelik ve güneş kırıcı gibi parça elemanların tekrarından oluşmakta ve bir saçakla bu parçaların tekrar hissi daha belirgin hissedilmektedir. Buradan hemen sonra mesafenin oldukça yakın olduğu fakat yapı olarak değil peyzaj tasarımında göz doldurucu bir yer olan Porco Del Portello'ya geçebilirsiniz (Resim 28-29). Burası yürüme, bisiklet sürme, spor yapma veya sadece gezme amaçlı olarak tasarlanan bir park alanıdır. Oluşturulan tepeler ve göletler size hem güzel bir manzara hem de yeşili deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Porco Del Portello'nun tam karşısında ise Vittoria Assicurazioni sigorta acente-

sini, LG binası ve Milan futbol kulübü görebilirsiniz. Bu yapılar da çağdaş konstrüksiyonları bir arada bulunduran teknoloji ile tasarlanmıştır (Resim 30).

Herzog De Meuron'un mimarı olduğu Microsoft Ofice binası da ilgi çeken çağdaş yapılar arasındadır (Resim 31). Yapı gridal sistemde tasarlanmış şef af yüzeyi fazlaca olan cephe düzenine sahiptir. Bu tavır çatı dahil binanın tamamında uygulandığı için yapıda bütüncül bir etki yaratmıştır. İç mekânı açık ofisler şeklinde tasarlanmıştır. Bu kullanıcı için daha rahat ve ferah alanlar oluşturmuştur. Fuksas'ın Fuar yapısı da çağdaş teknolojileri bir araya getiren önemli yapılar arasındadır (Resim 32).

- 33/ Massimiliano Fuksas, Ticaret Fuarı
 34/ Massimiliano Fuksas, Ticaret Fuarı
 35/ Stadio Giuseppe Meazza
 36/ İtalya Pavyonu
 37/ İtalya Pavyonu Enstelasyonları
 38-39-40/ Milano EXPO
 41/ Milano Anıt Mezarlığı

Fuar yapısı 1300 m uzunluğunda ve 32 m genişliğinde büyüklüğe sahip cam bir örtü ile kapatılmış koridorvari yarı açık bir mekâna eklenmiş değişen biçimlerdeki birimlerden oluşmaktadır (Resim 33). Örtü yer yer parabolik girdaplar oluşturup kütle içine dâhil olan fil ayağı gibi biçimler ile taşıyıcı görevi görmektedir (Resim 34). Bunun yanında örtü iki yandan da kolonlarla ayrıca desteklenmektedir. İçerisinde sergi salonları ve ofislerin yer aldığı birimler bulunmaktadır. Yapı içerisindeki ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla yürüyen bantlar kullanılmıştır.

Stadio Giuseppe Meazza İtalya'nın AC Milan ve Internazionalane takımlarının maçlarının oynandığı stadyumdur (Resim 35). 192 yılında kullanıma açılan stadyumun mimarları G. Raggazi ve E. Hof er'dır. Dört köşesinde olmak üzere 11 silindirik kule ile çevrilmiş ve çelik

strüktür ile örtülmüş olan yapı yaklaşık olarak 80.000 kişilik kapasiteye sahiptir. Yine stadyumu çevreleyen rampalar ile de izleyicilere ulaşım alanı yaratılmıştır. Yapıldığı tarihten günümüze kadar önemli spor müsabakalarına ev sahipliği yapmıştır. Sahip olduğu tarihi önemden dolayı Milano da önemli uğrak noktaları arasındadır.

Kapanış gününde bir gün kala EXPO'yu da ziyaret edebilme imkânı bulduk. Sadece İtalyan Pavyonu ziyarete açık olduğu sergi de diğer pavyonların kimi kaldırılmış kimi de ziyarete kapatılmıştı. İtalya Pavyonu ise Nemesis & Partner mimarlığın yarışma ile kazandığı projesidir (Resim 36). Tasarımı ile oldukça dikkat çekmektedir. Çizgisel bir karmaşayı andıran yapı kabuğu ışığı yer yer içeri alması ile kullanıcılarına farklı bir deneyim yaşatmaktadır. Dış mekândaki karmaşa iç mekânda da hissedilmektedir. İç mekânda kurgulanan galeri boşlukları ile

37

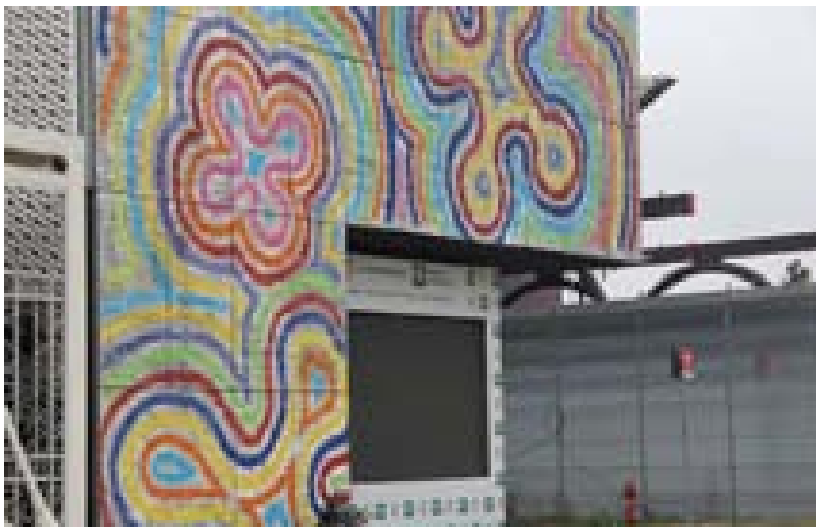
37

38

39

40

41

mekân daha hareketli ve sürprizli hale getirilmiştir. Pavyonda sergilenen enstelasyonlarda mimari bir oyun niteliğinde farklı deneyimleri sizlere yaşatmaktadır (Resim 37-38-39-40).

Son olarak ziyaret edilmesi gereken yerler arasında Milano Anıt Mezarlığı bulunmaktadır (Resim 41). Burada mezarların bulunduğu alan açık hava müzesi gibidir. Mezarlar çeşitli şekillerde klasik veya modern heykellerle anıtsallaştırılmıştır.

SonMilano elbette gezdikçe fark edilebilen geçmişe ve şimdiye ait çokça mimari esere ev sahipliği yapmaktadır. Burada aktarılanlara daha fazlası da eklenebilir. Özellikle her yönden sürekli gelişime açık olan bu kentin mimari gelişimi de aynı dinamizmde olacaktır. Çağdaş mimarların da yaratıcı potansiyellerini ortaya koyacağı alanlar ve fırsatlar yaratan davetkâr bir kenttir. Eminiz ki bir sonraki gelişimimizde bizleri daha farklı sürprizlerle karşılayacaktır Milano.

SUMMARY

We are meeting with you again with a different content in our 27th issue.

The "Desktop" section includes a selection of projects whose designs are completed or ongoing; consists of various projects such as of ice, commercial building, housing, public building, hotel and university campus.

You'll find news regarding events organized by Turk SMD, Istanbul and Izmir SMD in previous periods in the section "from the SMDs".

Our “Collar Picture” section includes the writing of Feraz Manevi and Sevgi Lökçe, his students, about Hüseyin Yurtsever that we lost in recent months and our page we dedicated to the memory of Ülgen Arıkök.

In the “Profile” section, you will find the interview with architect Sezar Aygen and Mehmet Soylu, whose are among the founding members of SMDi made by Ercan Çoban,

Our “CASE” section includes the Stadiums matter. In essence, the section includes the interview of Hasan Özbay, Derya Yazman Noyan and Aytac Özgen with Deputy Director General of the Ministry of Youth and Sports Dursun Türk,

In the "NEWS" section, details of recently constructed Incek Park Houses, Ankara Teknopark and Adana Archaeological Museum projects,

In the "Opinion" section, the writing of Master Architect İlhan Selim Kural entitled "A Critical Look at Architectural Education within the framework of Sustainability Concept",

In the “Comment” section, Yazgan Tasarım Mimarlık’s statement on its work called “Smart Project”, writings of Ceren Hamiloğlu and Arda Karaburçak about “Millî Reasürans” Building, Turhan Kayaş’s comments about the famous architects in America,

In the “Competition” section, details of projects awarded in “Bursa Osmangazi Municipality Çekirge Square Architectural, Urban Design and Landscape Design Project Competition” which was resulted in the past months,

Finally, in the “we were there” section, writings of Assoc. Prof. Dr. Cüneyt Kurtay and Esmâ Eroğlu about the city of Milan are shared.

Журнал "Свободный Архитектор", выпуск 27-й.

CXX - ЖАХХ

Снова радыв Вярсеі і Водародно 27-оў выйду на сё журна. Ё выошаралі і дала сё наиболе наоленны.

[illegible]

✠ Во бѣжихъ и Серогрихъ, Хроведсннхъ Моуѣднсе
Врѣхъ оуделенихъ и Ѡбѣдиненихъ Свободныхъ Архъ-Хороу
Въ родоу Хъ Миръ и Снъ булѣ Вырѣажъ Врѣдѣлѣ Ѡовоу
и Ѡбѣдиненихъ Свободныхъ Архъ-Хороу ("SMD").

ⲛ ⲁⲗⲉ «Πορρε» ϱⲁⲙⲓⲃⲁⲥ ⲟⲛⲁ ⲓⲭⲟⲗⲏⲁⲫⲣⲓⲕⲁ
ⲟⲃⲁⲗⲏⲓⲛⲓ, ⲃⲉⲃⲣⲉⲛⲓⲛⲟ ⲟⲛⲁⲩⲧⲉⲃⲓⲭⲟⲗⲏ.
ⲛ ⲑⲟⲩⲟⲩⲟⲩⲁⲗⲉ
ⲛ ⲡⲓⲛⲉ ϱⲉⲃⲣⲁⲙⲓⲃⲁⲥ ⲉⲃⲟⲩⲟⲩⲓⲛⲉⲣⲁⲛⲉⲑⲓ.
ⲛ ⲁⲃⲁⲝⲉ ⲙⲁⲩⲁⲛⲓⲛⲁ ⲟⲃⲟⲩⲟⲩⲁⲛⲁ ⲙⲁⲛⲓⲛⲁ ⲗⲁⲛⲁ
Ⲁⲣⲃⲟⲩ.

Исследования проведены на TSMД, в лабораторию входил Саяр Айсен, Исхак Союлу, Иржан Обан, Довлетулы Ватие «Проил».

Въѣхъ въ оуѣзъ ѡй злѣвы «сло» хали мадионы.
Мадиона мадиала вреселю обубуждени уамае въѣхоро
приниалъ селителъ иннича Сорѣ и ѡлодснкой
Полѣмъ урдуѣ рѣ архимѣхоры аан ѡбай, ѡ срѣ
маан ѡйан и Айѣмъ ѣн.

[illegible]

На базе «ИИИ» разработаны основы архивизации
 логического «ризмического» вид на архивизационное
 образование в онтологическом унитарном развитии,
 основанной проблематике образования

Җаваб: «Җириндә» рәхмәт җавабы орошса: «Сәдр
 Проже» биреы «Җан җады» и җарлы, нарду
 җиҗи срен җиҗи җу и Арда җарабуҗи оҗада
 җани «җиҗи җиҗи Сәрахование». җаҗе җурхан
 җаҗу даҗе җе җеҗи җиҗи җиҗи җиҗи җиҗи җиҗи
 архидиҗи

[illegible]

Въ Оградиѣи, въ Алѣсении Мого въ Луѣ, въ Гавѣ
«**Ыѣа были**» до сѣнѣ жусѣй сурѣй и Мѣа роу
Модѣлѣи свои и всѣлѣниѣи о Городе ѣиланѣ.

مجلس القضاء الأعلى - العدد 27

يشكل معيار مونت في هذا السياق والعشرون من محتوى مختلف أيضا.

هو قسم من مجالات الهندس المعماري التي تهتم بتصميم أبعاد العلاقات التي تنشأ بين الجمعية القومية للهندس المعماري البحر (SMD) ومجتمعي الهندس المعماري البحر في الشبكات وأبرز خلال الفترات الماضية.

في قسم أصول الفقه، يسلطون نظرة فاحصة على مفهوم اتفاقية لندن
و"البيان" الذي يملأها خلال الأشهر الماضية، وفيما يتعلق بالسياسة الدولية
هذه أيضاً، وفيما يتعلق بالسياسة الدولية، فإنهم يقررون أن:

هو قائد الحزب، مسئولين حزاب: لواء المعنوي "حزب العمال" أحد الأعضاء المؤسسين للجمعية العراقية للدراسات المعنوية التي تأسست مع إنشاء "سجل" و "العمال الشيوعيين".

في الكتاب، يتم توثيق مفهوم الاستقلالية، مشجعين على "تحت إشراف" و
 كيريا بالاعتماد على "أياكالي كورال" مع كورسوك كورال" مساهمة على هام
 كورال الكتاب والقرائين.

من أهم الجوانب، مشمولين تفاصيل مشروعات أو تجاربها خلال الفترة الأخيرة مثل مثال مشروع "الحياد" و "التكويرات" أخرى ومختلف أصناف الأثر.

في قسم اللغة، سلطون حلاقة يعرض نظرية نظية إلى الترتيب المعاصر في إطار مفهوم الاستدامة المعاصر. أكان سليم كوزل؟

في قسم الخطوط، منحصرين بوحدة من إزاجان القصير المصاري حول
عجلة السر (شروع التكرار) وظلال (إزاجان حاصر الخطوط) و (إزاجان
الخطوط) حول مركز (إزاجان التكرار الخطوط) و (خطوط الخطوط)
الخطوط حول (خطوط الخطوط) في (خطوط).

في سنة ١٩٥٤، لجأت العائلة المشرقية المقيمة في حي حجاز في
القدس إلى المصطفى المصطفى المصطفى المصطفى المصطفى
المصطفى في رابعة رمضان في سنة ١٩٥٤، التي تم الإعلان عنها خلال
الأسبوع الماضي.

يظهر التباين في قسم "كلمة هناد"، يتم تقاسم حركاتها كلها مع القسم
 (مشارف) حيث أن القسم "و" (الهاء) هو "حول متباعدة حركاتها".

ABONELİK FORMU

Adı / Soyadı : _____

Mesleği : _____

Çalıştığı Kurum : _____

Görevi : _____

Unvanı : _____

Posta Adresi : _____

Posta Kodu : _____ Semt : _____ Şehir : _____

Telefon : (_____) _____ Faks : (_____) _____

E-Posta : _____@_____ URL : _____

☐ İlk Abonelik

☐ Abonelik Yenileme

☐ 4 sayılı abonelik-35 TL / Öğrencilere-30 TL

Fatura Bilgisi ☐ Adıma fatura istiyorum ☐ Firma adına fatura istiyorum

Firma Adı : _____

Adres : _____

Vergi no : _____

Vergi Dairesi : _____

ÖDEME BİLGİLERİ

☐ Posta havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).

☐ Banka havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).

☐ Kredi kartı ile ödeme. ☐ Visa ☐ Master Card

Kart No:

Son Kullanma Tarihi: / İmza: _____

BANKA HESAP BİLGİLERİ

Garanti Bankası - Kuşulu Şube

IBAN: TR45 0006 2001 3610 0006 2979 12

Reklam İndeksi

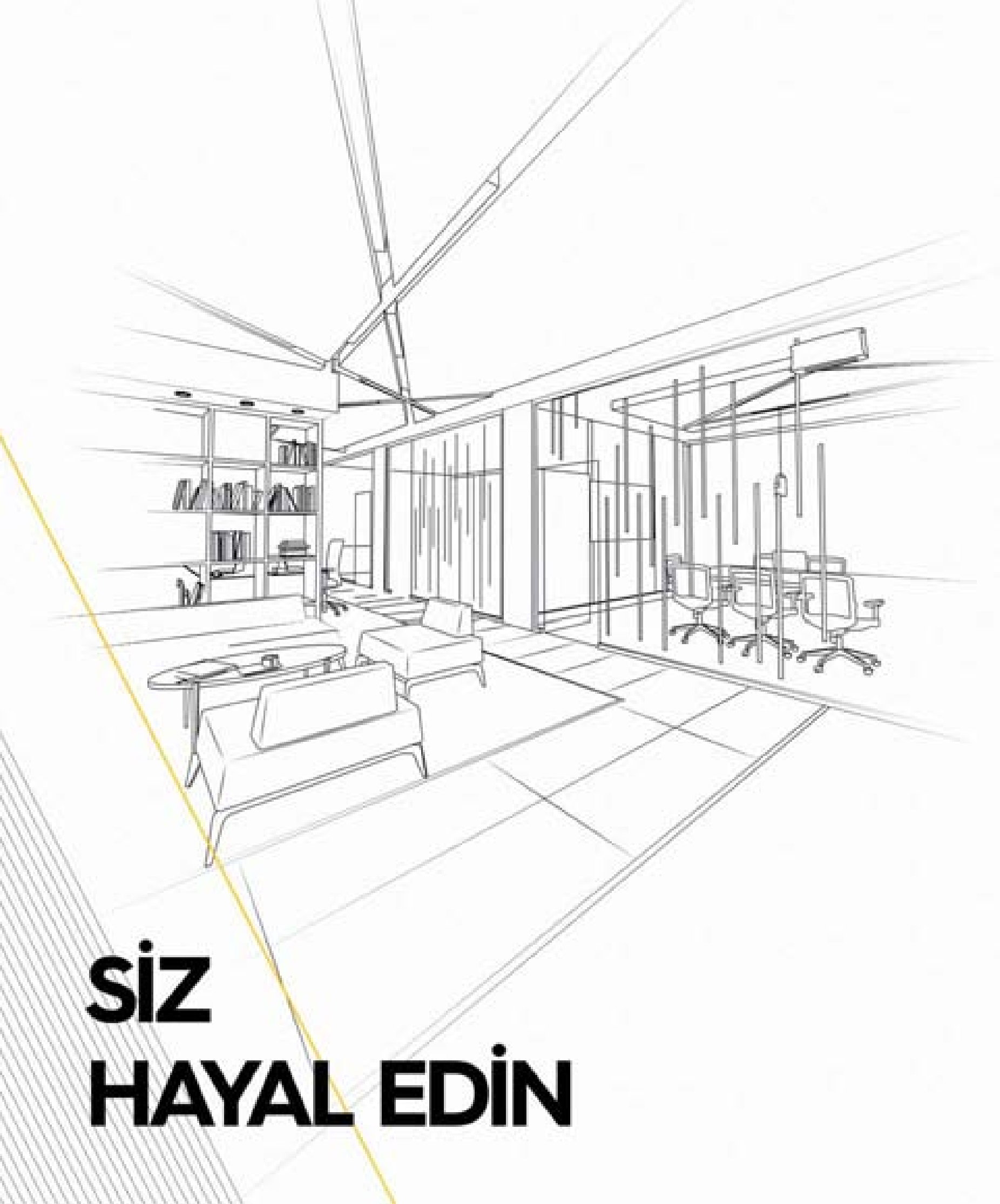
AKG GAZ BETONÖN KAPAK İÇİ

ASPEN YAPI VE ZEMİN.....11

IŞIKLAR.....ARKA KAPAK

MAS OFİSARKA KAPAK İÇİ - 88

ŞİŞECAM1-65-67

siz
HAYAL EDİN

BİZ GERÇEKLEŞTİRELİM

MAS PROJE: MİMAR VE İÇ MİMARLARDAN OLUŞAN
GENİŞ TASARIM EKİBİ KONUSUNDA UZMAN
İDARİ VE TEKNİK KADROSUYLA HAYALLERİ GERÇEKLEŞTİRİYOR,
ÖZEL ÜRETİM HİZMETİYLE PROJELERİNİZİ HAYATA GEÇİRİYOR.

bürotime

masofis

masproje

PROJE OFİSİ / SHOWROOM

Çetin Ermeç Bulvarı No:43 / 16. A. Çekirge / ANKARA
T : 0 312 480 22 66 / 480 22 11 • F : 0 312 480 22 66

MERKEZ / SHOWROOM

Karacıkaya Caddesi No:46 Şişli / ANKARA
T : 0 312 350 69 35 / 353 70 56 • F : 0 312 350 62 15

www.masofis.com

EKO KLİNER YALITIMLI DUVAR SİSTEMLERİ İLE DÖRT MEVSİM GÜVENDESİNİZ!

EkoKlinker Duvar Sistemleri ile Sevdiklerinizi Baha Sağlam Yapılarla Güvende Tutun!

EkoKlinker'ın sağladığı, 1000 yılık deneyimle geliştirilmiş, alternatif malzemelerle yapılabilecek çok daha yüksek basınç dayanımı sağlar. A1 sınıfı yangına karşı dayanıklıdır. İçerisindeki mineral yün ve 5000 kPa yapıştırıcısıyla, yüksek ses emilimi sağlar ve ses yalıtımı sağlar.

1" EkoKlinker 200: A, B, CPS BİLEK
ULUSAL TEKNİK DOKÜMAN: CPC-010-01/02
DEP-TS Sayı No: 000

1" EkoKlinker 12: 42-68-92 cm (cevizgöbeği)
TS EN 771-2/2004-01

İzopon mineral yün

